

สภาพทั่วไปของจังหวัดลำพูน

ประวัติความเป็นมา

ลำพูนเดิมชื่อ "ทริภุญชัย" เป็นเมืองโบราณเก่าแก่ที่สุดในภาคเหนือ สร้างเมื่อ พ.ศ. 1200 โดยท้าวสุทนต์ได้เกณฑ์พวกเมงคบุตร เชื้อสายมอญมาสร้างระหว่างแม่น้ำ 2 สาย คือ แม่น้ำปิงและแม่น้ำกวัง เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้วได้ทูลเชิญให้พระธิดาพระมหากษัตริย์แห่งกรุงละโว้ พระนามว่า "พระนางจามเทวี" อพยพผู้คนไปปกครองเมือง เมืองทริภุญชัยได้มีกษัตริย์ครองเมือง ต่อมาอีก 47 พระองค์ จนกระทั่งปีพ.ศ. 2357 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 แห่งราชวงศ์จักรี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้ง "พระยาราชวงศ์คำฝั้น" เป็นพระยา ลำพูนไชยไปเป็นเจ้าครองนครลำพูนองค์แรก

ลำพูนมีผู้ครองนครสืบต่อกันเรื่อยมาจนถึงพลตรีเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ซึ่งเป็นผู้ครองนคร องค์ที่ 10 (องค์สุดท้าย) ระหว่างปี พ.ศ. 2454-2486 หลังจากสมัยพลตรีเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นการปกครองในรูปแบบของจังหวัด ดังนั้นลำพูนจึงมีฐานะ เป็นจังหวัดในการบริหารส่วนภูมิภาคขึ้นกับกระทรวงมหาดไทยและมีผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการ จังหวัดตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ลักษณะทางกายภาพ

1. ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขต

1.1 ที่ตั้ง จังหวัดลำพูนตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนบน ระหว่างละติจูดที่ 17 องศา 29 ลิปดา ถึง 18 องศา 42 ลิปดาเหนือ และ ลองจิจูดที่ 99 องศา 20 ลิปดาตะวันออก ถึง 98 องศา 39 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากเชียงใหม่ลงมาทางใต้เป็นระยะทาง 23 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 689 กิโลเมตร ตามทางหลวงสายเอเชียหมายเลข 11 และทางรถไฟ 729 กิโลเมตร อยู่ห่างจากสนามบินจังหวัดเชียงใหม่ 32 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากสถานีรถไฟจังหวัดลำพูน 6 กิโลเมตร

1.2 ขนาด จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ 4,505.9 ตารางกิโลเมตร หรือ เท่ากับ 2,816,176 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.85 ของพื้นที่ภาคเหนือตอนบนทั้งหมด เป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดของภาคเหนือเมื่อเทียบกับภาคเหนือทั้งหมด บริเวณที่กว้างที่สุดจากตะวันตกถึงตะวันออก 43 กิโลเมตร ยาวที่สุดจากเหนือถึงใต้ 136 กิโลเมตร

1.3 อาณาเขตติดต่อ

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอสารภี และอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอสามเงา จังหวัดตาก และอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอห้างฉัตร อำเภอสบปราบ และ อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอฮอด อำเภอจอมทอง อำเภอหางดง และอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

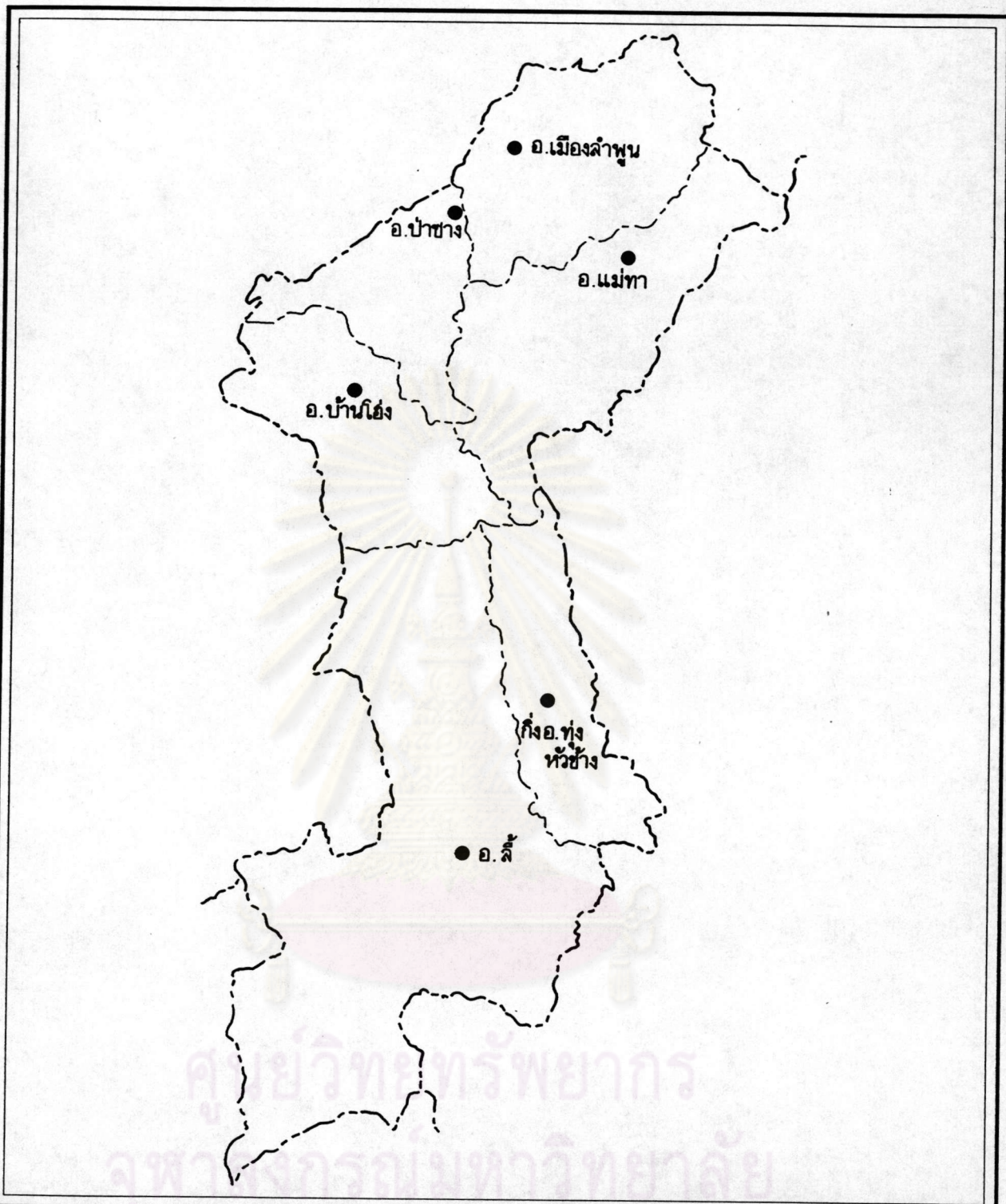
จังหวัดลำพูน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 49 ตำบล 462 หมู่บ้าน (บรรยายสรุปจังหวัดลำพูน สิงหาคม 2533 หน้า 16) (จากตารางที่ 3.1 และแผนที่ 3.1)

2. ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ที่ราบสูง ภูเขา และ ป่าไม้สลับกัน มีทิวเขาโอบล้อมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านตะวันออก ตะวันตก และใต้

บริเวณที่เป็นที่ราบสูงที่เห็นได้อย่างเด่นชัด คือ ตั้งแต่อำเภอแม่ทา ตอนใต้ของอำเภอบ้านโฮ่ง กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง และอำเภอลี้ มีภูเขาที่เต็มไปด้วยป่าไม้และแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธาร มีพื้นที่ 3 ใน 5 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด ประมาณ 2,253,000 ไร่

บริเวณที่ราบสูงเล็กน้อย ได้แก่ พื้นที่ทางทิศตะวันตก และทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด ด้านทิศตะวันออกมีเทือกเขาขุนตาลกั้นระหว่าง อำเภอแม่ทา กับจังหวัดลำปาง พื้นที่ทางทิศเหนือและทิศตะวันตกเป็นที่ราบจากเขตติดต่ออำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ไปจนถึงทิศตะวันตก ของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทิศใต้ตั้งแต่อำเภอบ้านโฮ่งถึงอำเภอลี้ เริ่มเป็นที่ราบสูงและเทือกเขา โดยเฉพาะที่อำเภอลี้ ทิศใต้เป็นป่าเขาตลอดไปจนถึง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง สำหรับกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้างเป็นที่ราบสูง และมีเทือกเขาโคยรอบ จึงมีพื้นที่เพาะปลูกน้อย

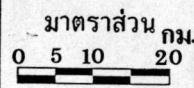
ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

แสดง : เขตการปกครองของจังหวัดลำพูน

สัญลักษณ์

- เส้นแบ่งเขตจังหวัด
- เส้นแบ่งเขตอำเภอ
- ที่ตั้งอำเภอ

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนที่
3.1

บริเวณที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ ที่เห็นได้เด่นชัดอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร ได้แก่ บริเวณลุ่มแม่น้ำดี ตอนเหนือของอำเภอบ้านโฮ้ง พื้นที่ทางทิศตะวันตกของอำเภอป่าซาง และ พื้นที่ทางทิศตะวันตก ของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และ กิ่งอำเภอบ้านธิ (แยกจากอำเภอเมืองเมื่อเดือนเมษายน 2533) โดยเป็นที่ตั้งของชุมชน บ้านเรือน โรงเรียน วัด สถานที่ราชการ การเพาะปลูก และสถานบริการต่าง ๆ คิดเป็นพื้นที่ 2 ใน 5 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด

ตารางที่ 3.1 แสดงเขตการปกครองของจังหวัดลำพูน

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	สุขาภิบาล
เมืองลำพูน	14	145	2
ป่าซาง	12	91	2
บ้านโฮ้ง	5	51	1
แม่ทา	5	57	1
ลี้	8	63	1
บ้านธิ*	2	23	-
ทุ่งหัวช้าง	3	32	-
จ. ลำพูน	49	462	7

ที่มา : บรรยายสรุปจังหวัดลำพูน

*หมายเหตุ กิ่งอำเภอบ้านธิแยกจากอำเภอเมืองลำพูน เดือนเมษายน 2533

3. ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดลำพูน อยู่ในเขตที่ราบสูง มีภูเขาสลับซับซ้อนมากอยู่ลึกเข้ามาในแผ่นดินใหญ่ของทวีปทางไกลทะเล และมหาสมุทร ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้นำฝนมาตก และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ที่นำเอาความแห้งแล้งและหนาวเย็นมาให้ จัดอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู (Savanna - Climate) ซึ่งมีฤดูฝนและฤดูแล้งอย่างเห็นได้ชัด

ฤดูร้อน เริ่มประมาณ กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนพฤษภาคม รวมเวลาประมาณ 3 เดือนเต็ม และอาจเกิดพายุร้อนได้เมื่อลมทางตะวันออกเฉียงใต้พัดมาปะทะกับลมฝ่ายเหนือที่พัดมาจากจีน อุณหภูมิสูงสุดของปี 2532 วัดได้ 41.7 องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่สัปดาห์ที่สาม ของเดือนพฤษภาคม จนถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนในช่วงเดือนพฤษภาคม 2532 วัดได้ 208.7 มิลลิเมตร และในช่วงเดือนตุลาคมปีเดียวกัน วัดได้ 209.7 มิลลิเมตร ส่วนปริมาณน้ำฝนในรอบปีวัดได้ 872.4 มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมีอุณหภูมิต่ำสุดในปี 2531 วัดได้ 8.2 องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนมกราคม

ในรอบปี 2533 อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 26.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.7 องศาเซลเซียส และมีฝนตกเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 1,004.3 มิลลิเมตร

ความชื้นสัมพัทธ์ 71.6 % เฉลี่ยสูงสุด 91.3 % และเฉลี่ยต่ำสุด 48.5 %

4. ทรัพยากรธรรมชาติ

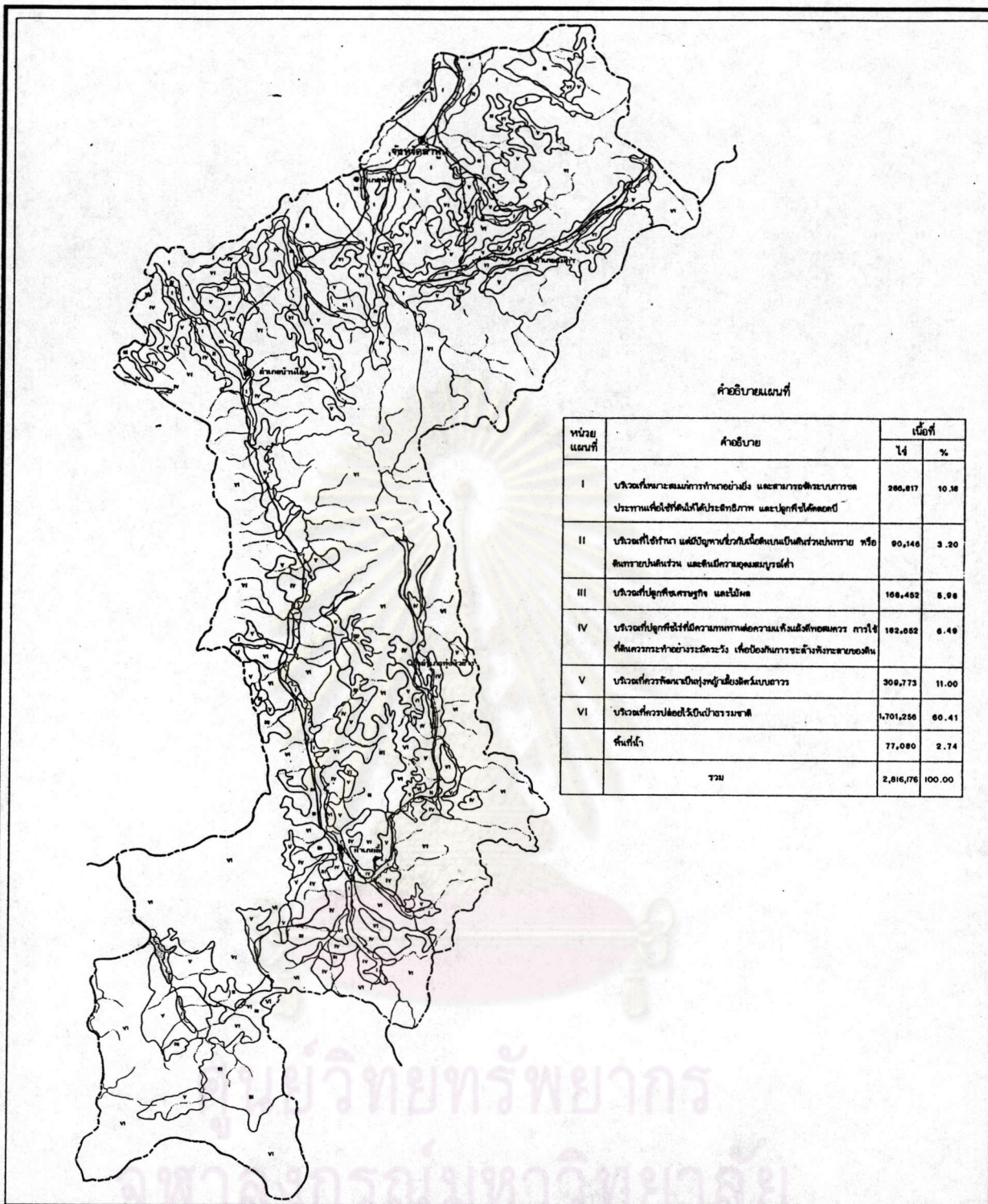
4.1 ดิน ลักษณะดินในที่ราบส่วนใหญ่เป็นดินดำ มีน้ำหล่อเลี้ยง ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกมาก ดินดำนี้ส่วนมากอยู่ในเขตอำเภอเมือง กิ่งอำเภอบ้านธิ และอำเภอป่าซาง ส่วนดินบนพื้นที่ภูเขาส่วนมากเป็นดินปนทรายและดินกรวด แต่มีบางแห่งก็เป็นดินดำอุดมสมบูรณ์ได้แก่ดินในเขตอำเภอแม่ทา อำเภอบ้านโฮ้ง อำเภอลี้ และ กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง (แผนที่ 3.2)

4.2 ป่าไม้ พื้นที่ป่าไม้ตามที่กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ รวม 2,928.06 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,830,737.30 ไร่ หรือร้อยละ 64.98 และเมื่อปี 2531 คงมีพื้นที่เป็นป่าเหลืออยู่จำนวน 1,830,038 ไร่ หรือร้อยละ 42.78 พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดลำพูนมีทั้งหมด 1,593,750 ไร่ หรือ 2,550 ตารางกิโลเมตร

ป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ และป่าไม้เต็งรัง สำหรับป่าดงดิบ และป่าสนเขา มีจำนวนเล็กน้อย มีป่าสงวนแห่งชาติจำนวน 10 ป่า (แผนที่ 3.3)

4.3 แร่ธาตุ

แร่ธาตุที่สำรวจพบในจังหวัดลำพูนมีทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่ ฟลูออไรด์ ถ่านหิน พลวง แบไรต์ ฟอสเฟต เฟสดีสปาร์ มังกานีส ดินขาว หินอ่อน ดิบก และตะกั่ว เปิดทำเหมืองไปแล้ว 10 ชนิดยกเว้นตะกั่วที่ยังไม่ได้เปิดทำเหมือง สำหรับปี 2533 เก็บค่าภาคหลวงแร่ได้ทั้งหมด 29,572,583.34 บาท (ข้อมูลการตลาดจังหวัดลำพูน ปี2533)

คำอธิบายแผนที่

หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	%
I	บริเวณที่คณะกรรมการกำหนดว่าไม่เหมาะสมที่จะปลูกพืชประเภทนี้เพื่อใช้ที่ดินให้เกิดประสิทธิภาพ และปลูกพืชได้ผลดี	286,817	10.38
II	บริเวณที่เอื้ออำนวยต่อพืชไร่ชนิดเดิมเป็นต้นแบบปลูกพืช หรือ ปลูกพืชชนิดอื่น และดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	90,146	3.20
III	บริเวณที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ และไม้ผล	168,492	5.98
IV	บริเวณที่ปลูกพืชไร่ที่มีความทนทานต่อความแห้งแล้งพอสมควร การใช้พื้นที่ควรกระทำอย่างระมัดระวัง เพื่อป้องกันการชะล้างดินของพื้นที่	182,052	6.49
V	บริเวณที่ควรพิจารณาปลูกพืชไร่ชนิดอื่น	309,773	11.00
VI	บริเวณที่ควรปล่อยให้ว่างเป็นป่าธรรมชาติ	1,701,256	60.41
	พื้นที่น้ำ	77,080	2.74
	รวม	2,816,176	100.00

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

แสดง : ความเหมาะสมของดินสำหรับปลูกพืชชนิดต่าง ๆ

สัญลักษณ์

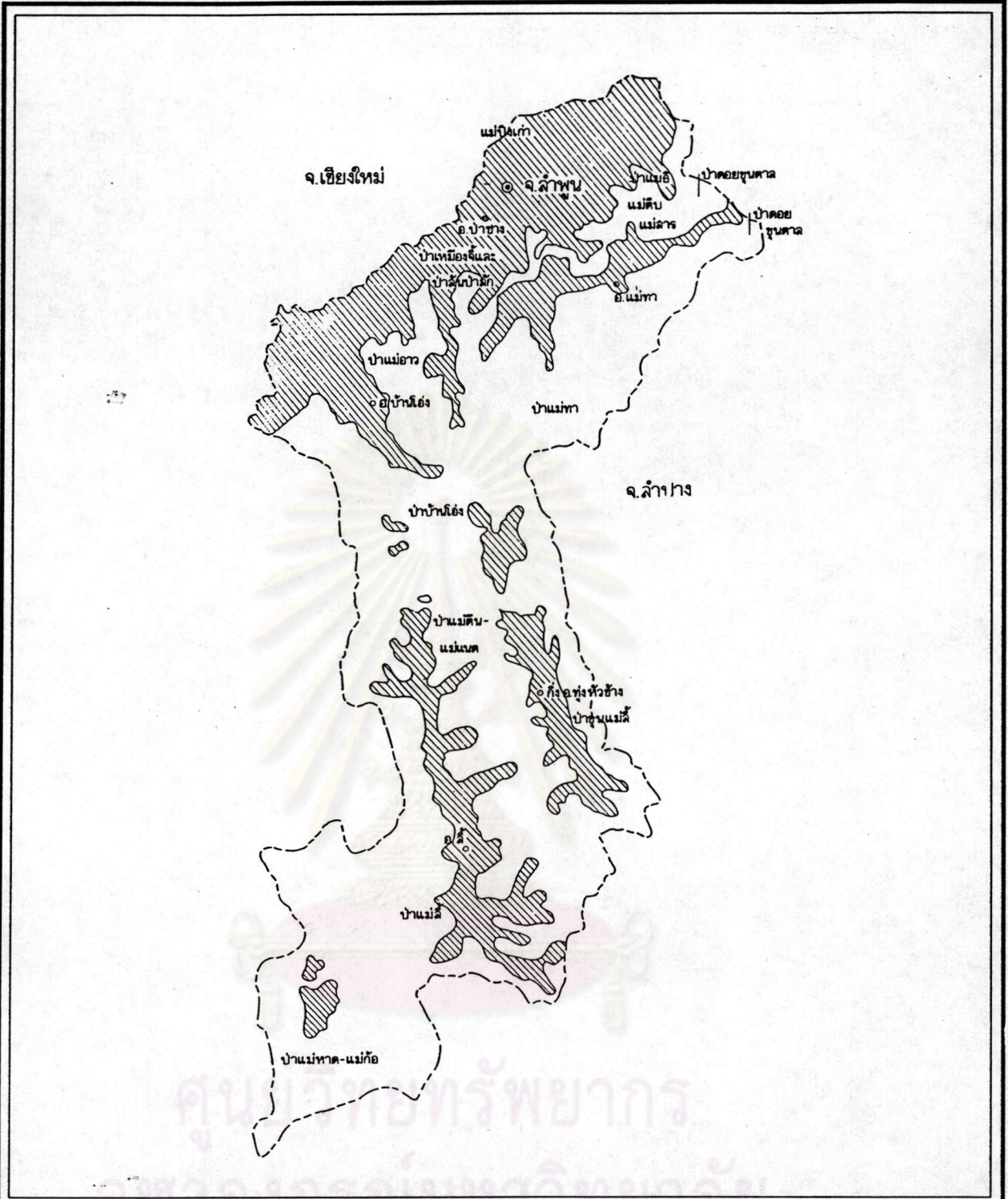
- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งกิ่งอำเภอ
- ถนนลาดยาง
- ถนนเดกริ้ว
- ทางรถไฟ
- ลำน้ำ ลำห้วย
- ท้องน้ำ
- ขอบเขตจังหวัด
- ขอบเขตแสดงความเหมาะสมของดิน

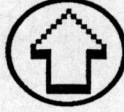
ที่มา : กองสำรวจดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มกราคม 2527

มาตราส่วน กม.
0 5 10 20

แผนที่
3.2

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน	
แสดง : ที่ตั้งป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสัมปทาน จังหวัดลำพูน	
สัญลักษณ์ <ul style="list-style-type: none"> ○ อำเภอ ◎ จังหวัด ▨ บริเวณเขตที่กันออกจากป่า 	เหนือ มาตรการส่วน
ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
แผนที่ 3.3	

มีร้านรับซื้อแร่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอลี้ รวม 3 ราย
และมีโรงแต่งแร่ในเขตอำเภอลี้ 1 ราย (แผนที่ 3.4)

4.4 แหล่งน้ำ

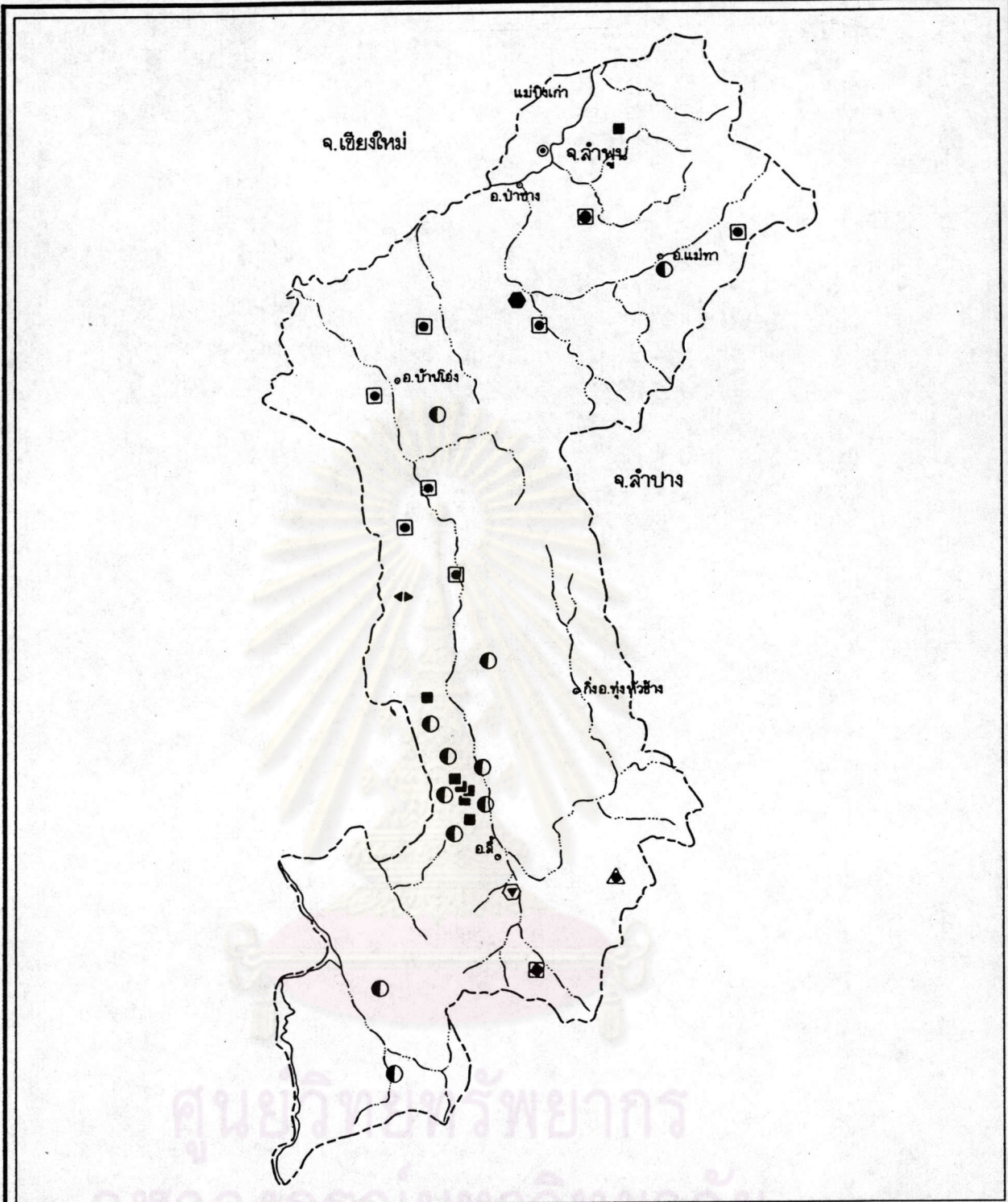
4.1.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำของจังหวัดลำพูนที่สำคัญ ได้แก่

- แม่น้ำปิง ต้นน้ำเกิดจากคอกยถ้ำอำเภอเชียงดาว จังหวัด
เชียงใหม่ ไหลผ่านจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูนเป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างเชียงใหม่-
ลำพูน เป็นระยะทาง 70 กิโลเมตร ตั้งแต่หน้าวัดนาหินมิตร ซึ่งเป็นบริเวณที่เมืองลำพูนบรรจบ
กับแม่น้ำปิงวัดนี้เป็นที่บรรจบของอำเภอต่าง ๆ คือ อำเภอสารภี อำเภอสันป่าตอง อำเภอเมือง
ลำพูน และอำเภอจอมทอง อำนวนต่อพื้นที่การเกษตรในบริเวณนี้ 67,108 ไร่ หรือ 107.373
ตารางกิโลเมตรแม่น้ำปิงมีความยาวตลอดสาย 600 กิโลเมตร

- แม่น้ำทา ต้นน้ำเกิดจากหุบเขาในทิวเขาผีปันน้ำตะวันตก
ทางตอนใต้ของหุบเขาลุ่มน้ำกวาง แม่น้ำทาไหลตามรอยเลื่อนรูปครึ่งวงกลมในแนวตะวันออกเฉียง
เหนือ ทางตะวันตกเฉียงใต้ไหลผ่านอำเภอแม่ทา เมื่อไหลออกจากหุบเขาไหลวกขึ้นไปทางเหนือ
สู่ที่ราบเชียงใหม่-ลำพูน ผ่านอำเภอป่าซางบรรจบกับแม่น้ำกวางที่อำเภอสบทา เขตติดต่อระหว่าง
อำเภอเมืองกับอำเภอป่าซางในหุบเขาลุ่มน้ำทามีที่ราบกั้นหุบเขาแคบๆ เลียบไปตาม 2 ฝั่งแม่น้ำ
บริเวณป่าหุบเขาน้ำแม่ทาได้นำตะกอนมาทับถม แผ่นกระจายออกเป็นที่ราบดินตะกอนรูปพัดของ
น้ำแม่ทา เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบเชียงใหม่-ลำพูน เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก
อำนวนประโยชน์แก่พื้นที่เกษตรกรรม 9,200 ไร่หรือ 14.720 ตารางกิโลเมตร แม่น้ำทามีความ
ยาวตลอดสาย 90 กิโลเมตร

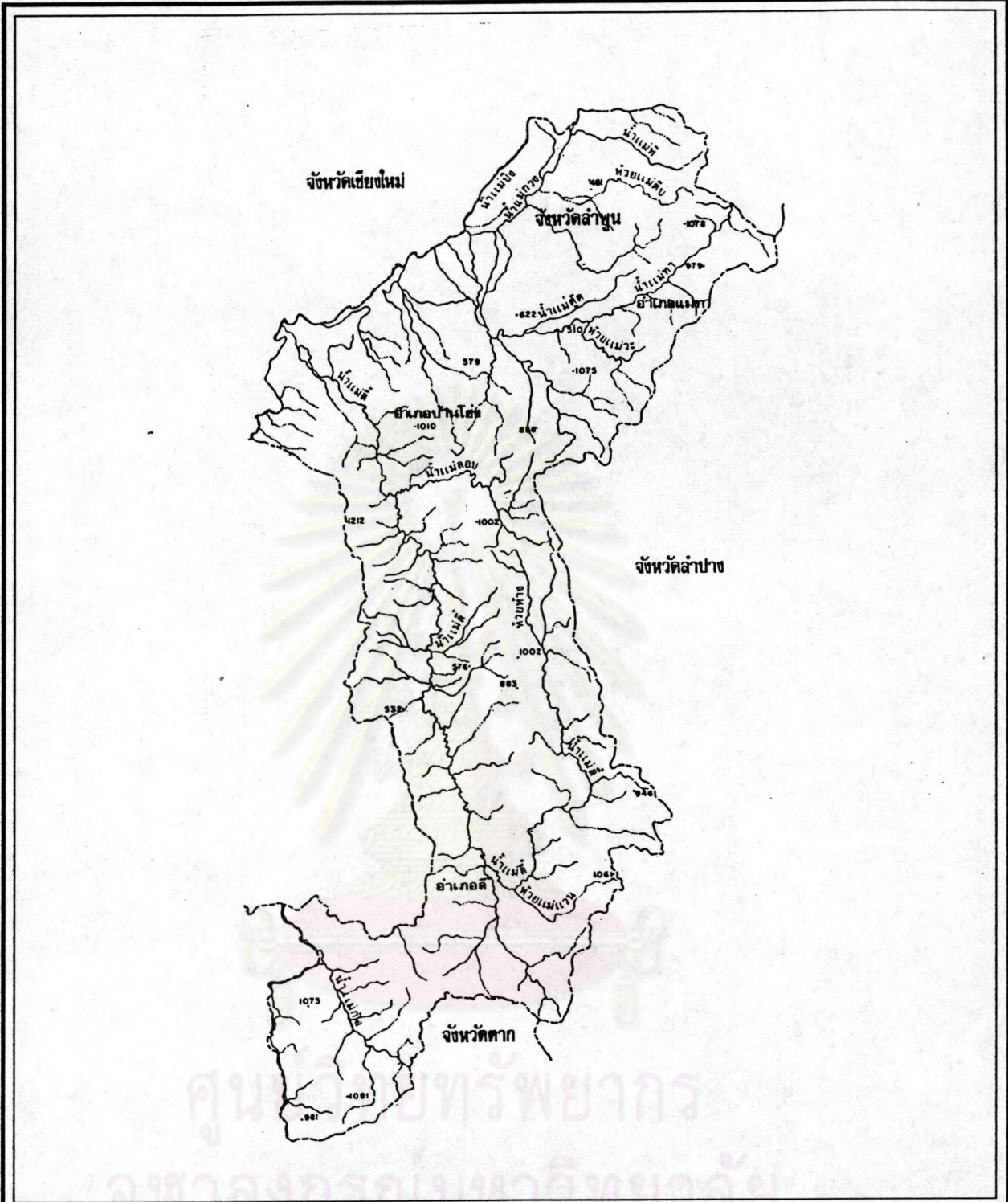
- แม่น้ำกวาง ต้นน้ำเกิดในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด
เชียงใหม่ไหลผ่านอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แม่น้ำสายนี้ยาวประมาณ 95 กิโลเมตร อำนวน
ประโยชน์ต่อพื้นที่เกษตร 5,700ไร่ ในเขตอำเภอป่าซาง

- แม่น้ำลี้ ต้นน้ำเกิดจากคอกยแม่ขุนกวาง อำเภอลี้ ไหลขึ้น
ไปทางเหนือลงสู่แม่น้ำปิงที่บ้านสบลี่ อำเภอบ้านโฮ้งแม่น้ำสายนี้มีความยาว 126 กิโลเมตรอำนวน
ประโยชน์ต่อพื้นที่การเกษตร 9,231ไร่ ในเขตอำเภอลี้ อำเภอบ้านโฮ้ง และกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง
นอกจากแม่น้ำสายสำคัญ 4 สายดังกล่าวแล้ว ยังมีลำธาร
ลำห้วยอีกหลายสายไหลผ่านอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัด ซึ่งจะมีปริมาณน้ำสามารถใช้ประโยชน์ทาง
การเกษตรได้เฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น (แผนที่ 3.5)

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

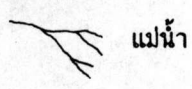
แสดง : แหล่งแร่ของจังหวัดลำพูน		 เหนือ มาตรฐาน
สัญลักษณ์ ◊ ทอง ◻ แปรไรท์ ◻ ฟลูออไรท์ ◻ ดินขาว ● แมงกานีส ◄ เพลลปาร์	● พอลเพต ▲ ถ่านหิน ■ หินปูน • ย่านเกลือ ⊙ จังหวัด ~~~~~ ลำห้วย - - - - - ขอบเขตจังหวัด	
ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน		แผนที่ 3.4

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

แสดง : ลุ่มน้ำในจังหวัดลำพูน

สัญลักษณ์

แม่น้ำ

เหนือ

มาตราส่วน

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนที่
3.5

4.1.2 แหล่งน้ำที่ทางราชการสร้างขึ้น

เนื่องจากปริมาณน้ำจากแหล่งต่าง ๆ ในจังหวัดลำพูน มีไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร และ ประชาชนทั่วไป ประกอบกับประสบปัญหาขาดแคลนที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค และเพาะปลูกในฤดูแล้ง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาแหล่งน้ำในจังหวัดลำพูน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะหาทางแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับใช้ในการอุปโภคบริโภค เพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง และเพื่อเป็นการบรรเทาอุทกภัยในฤดูฝนอีกด้วย ได้มีส่วนราชการต่าง ๆ ของรัฐบาล เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำด้วยการจัดสร้างฝาย อ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ เช่น ฝายแม่น้ำปิง ฝายวังตอง ฝายแม่กวง และฝายมหาโชค เป็นต้น ในปี.ศ.2531 มีเนื้อที่ชลประทานรวม 292,645 ไร่ (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 แสดงแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น

อำเภอ	อ่างเก็บน้ำ	ฝาย	เหมือง	สระ	หนองบึง	บ่อน้ำดิน	บ่อบาดาล	ประปาหมู่บ้าน	ถังเก็บน้ำฝน
เมืองลำพูน	12	207	328	128	54	7,296	2,251	172	221
ป่าซาง	8	18	138	23	24	9,440	1,504	50	50
บ้านโฮ้ง	4	32	51	14	14	2,451	815	30	80
แม่ทา	13	93	100	29	10	2,509	12	17	106
ลี้	17	109	96	26	49	864	97	20	113
ทุ่งหัวช้าง	4	250	210	6	1	325	20	14	55
รวม	58	709	923	226	152	22,885	4,699	303	625

ที่มา : สำนักงานจังหวัดลำพูน

5. ลักษณะการใช้ที่ดิน

5.1 การใช้ที่ดิน จังหวัดลำพูน

จังหวัดลำพูนมีเนื้อที่ทั้งหมด 2,816,176 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.7 ของเนื้อที่ทั้งหมดของภาคเหนือ การใช้ที่ดินตามรายงานของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในปี พ.ศ.2531 ปรากฏว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดลำพูน จะเป็นพื้นที่ป่าไม้คิดเป็นร้อยละ 56.6 สำหรับพื้นที่ที่ใช้ในการเกษตรร้อยละ 20.4 เป็นเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร ซึ่งแบ่งเป็นที่นา ร้อยละ 11.2 พืชไร่ ร้อยละ 2.4 และพื้นที่ไม้ผล ไม้ยืนต้น ร้อยละ 2.3 ส่วนเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรอื่น ๆ มีสัดส่วนอยู่น้อย สำหรับการใช้น้ำที่ดินอื่นซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้จำแนก มีร้อยละ 23.0 (ตารางที่ 3.3)

ตาราง 3.3 แสดงการใช้ที่ดินของจังหวัดลำพูน ปี พ.ศ. 2531

ประเภทการใช้ที่ดิน	2531	ร้อยละ
1. ป่าไม้	1,593,875	56.6
2. เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร	574,074	20.4
- ที่อยู่อาศัย	32,156	1.1
- ที่นา	315,524	11.2
- พืชไร่	67,889	2.4
- พืชสวน	66,294	2.3
- สวนผักและไม้ดอก	26,809	1.0
- กุ้งหอยปูเลี้ยงสัตว์	35,415	1.3
- ที่ทิ้งร้างว่างเปล่า	28,077	1.0
- ที่อื่น ๆ	1,910	0.1
3. เนื้อที่ไม่ได้จำแนก	648,227	23.0
รวม	2,816,176	100.00

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีการเพาะปลูก 2531/2532

5.2 การใช้ที่ดินโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือตั้งอยู่ในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน ผลกระทบจากนิคมอุตสาหกรรมย่อมมีผลโดยตรงต่อพื้นที่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรม ดังนั้นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตผังเมืองรวม จะทำให้ทราบถึงผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรม

เขตผังเมืองรวมเมืองลำพูนมีพื้นที่ประมาณ 58 ตารางกิโลเมตร หรือ 36,250 ไร่ ครอบคลุมเขตเทศบาลเมืองลำพูนและบริเวณที่ต่อเนื่องออกไปโดยรอบ รวมทั้งบริเวณนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ พื้นที่วางผังประกอบด้วย 8 ตำบล คือ ตำบลในเมือง ตำบลเหมืองง่า ตำบลอุโมงค์ ตำบลมะเขือแจ้ ตำบลบ้านกลาง ตำบลเวียงยอง ตำบลต้นธง และตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 23 หมู่บ้าน (แผนที่ 3.6)

5.2.1 ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชุมชน

เมืองลำพูน หรือเมืองทริภุญชัยในอดีต มีลักษณะการวางผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาด 1,100 * 500 เมตร ตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำ 2 สาย คือ แม่น้ำปิง ทางด้านทิศตะวันตก และแม่น้ำกวทางด้านทิศตะวันออก โดยมีคูเมืองล้อมรอบและมีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนโดยรอบในรัศมี 1 กิโลเมตร

ในปัจจุบัน การตั้งถิ่นฐานส่วนใหญ่เกาะกลุ่มกันหนาแน่นอยู่ในบริเวณภายในคูเมือง ซึ่งเป็นบริเวณที่ศูนย์รวมของกิจกรรมทางด้านการค้า การบริการ สถาบันราชการ และสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของจังหวัดลำพูน ได้แก่ วัดพระธาตุทริภุญชัยวิหารและการตั้งถิ่นฐานได้มีการกระจายตัวต่อเนื่องไปตามถนนสายหลัก มีลักษณะเป็นรัศมีแยกจากศูนย์กลางออกไป โดยเฉพาะทางด้านทิศเหนือตามถนนเจริญราษฎร์ ซึ่งบริเวณนี้เป็นศูนย์กลางของการค้าส่งและค้าปลีกของเมืองลำพูน นอกจากนี้ยังมีการกระจายตัวไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 (ลำพูน-ป่าซาง) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (ลำพูน-เชียงใหม่) เส้นทางสายเลียงเมืองนี้ผ่านบริเวณผังเมืองรวมเมืองลำพูนทางด้านทิศตะวันออก ซึ่งเป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ และสภาพโดยทั่วไป ของชุมชนเมืองลำพูนในปัจจุบันนี้มีความเจริญอย่างช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไป มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ และยังคงมีความเคร่งครัดในศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างยิ่ง

5.2.2 การใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2528 และ 2534 และ การเปลี่ยนแปลง

1) ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร (ดูตารางที่ 3.4 และแผนที่ 3.8 และ 3.9)

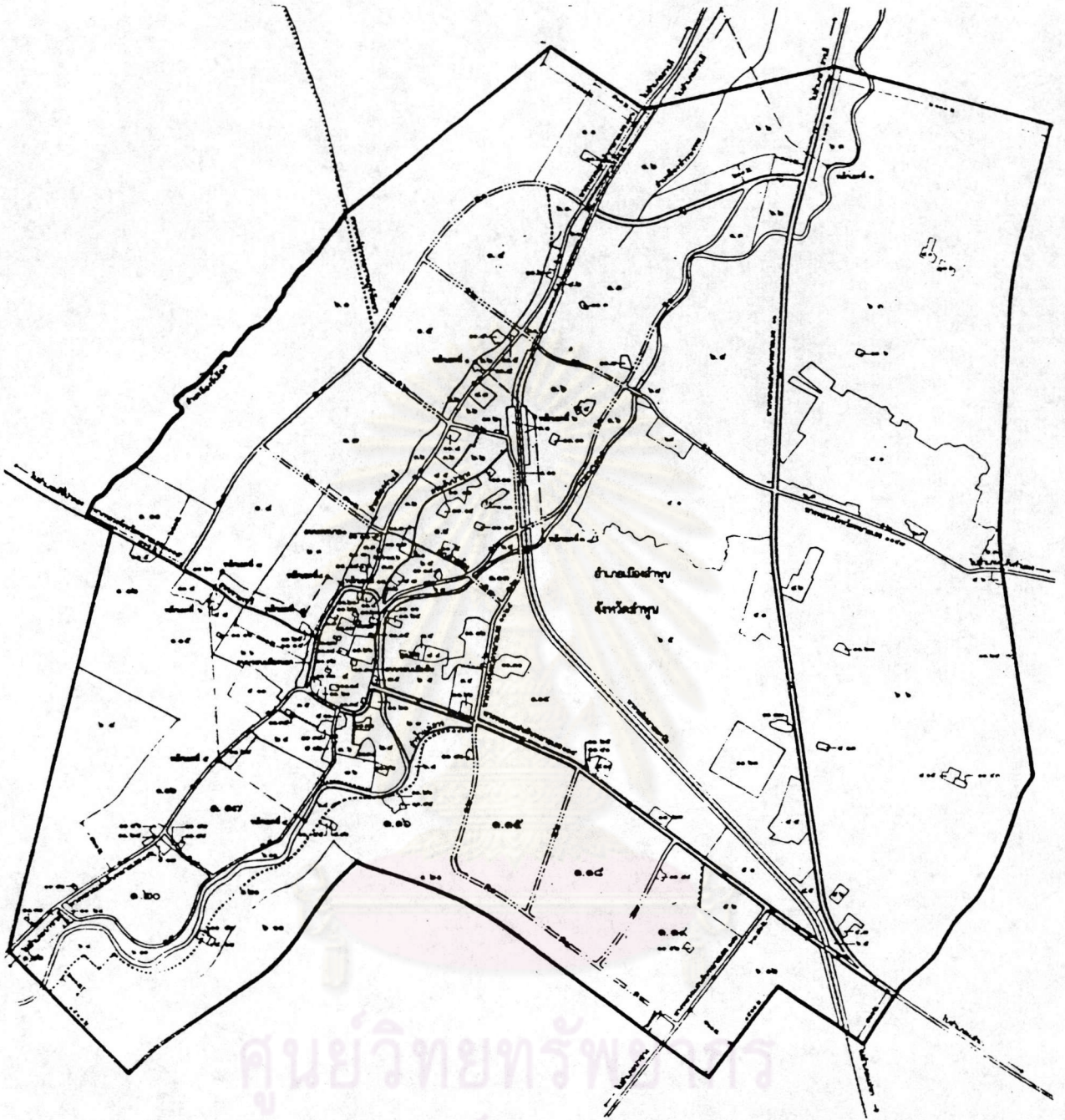
ก. ย่านพักอาศัย ในปี 2528 มีพื้นที่พักอาศัยประมาณ 1,625 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.45 เพิ่มขึ้นเป็น 3,993 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.94 ของ

ตารางที่ 3.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตผังเมืองลำนาน พ.ศ. 2528 และ 2534

ประเภทการใช้ที่ดิน	พ.ศ. 2528		พ.ศ. 2534		การเปลี่ยนแปลง	
					พ.ศ. 2528-2534	
	เนื้อที่	ร้อยละ	เนื้อที่	ร้อยละ	เนื้อที่	รวม
1. ย่านพักอาศัย	1,625.63	4.45	3,993.87	11.01	2,368.25	-922.66
2. ย่านการค้า	155.31	0.43	290.32	0.80	135.01	-52.60
3. บริเวณราชการ สาธารณูปโภค	305.94	0.84	380.21	1.05	74.27	-28.94
4. ย่านอุตสาหกรรม	2,190.63	6.00	2,209.48	6.10	18.85	-7.35
5. โกดังสินค้า	65.31	0.18	135.28	0.37	69.97	-27.26
6. ศาสนสถาน	208.44	0.57	264.41	0.73	55.97	-21.81
7. สถาบันการศึกษา	268.75	0.74	274.21	0.76	5.46	17.35
8. พักผ่อน สันทนาการ	74.44	0.20	61.42	0.17	-13.02	4.15
9. ถนน ซอย	613.99	1.68	779.75	2.15	165.76	-64.58
10. เลี้ยงสัตว์	50.63	0.14	89.36	0.25	38.73	-15.09
11. แม่น้ำ ลำคลอง	428.21	1.17	436.93	1.21	8.72	-3.4
12. ที่ว่าง	30,519.40	83.60	27,334.76	75.40	-3184.64	1,035.68
รวมเนื้อที่ทั้งหมด	36,506.68	100.00	36,250.00	100.00	-256.68	100.00

ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

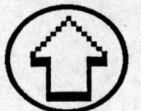
แสดง : การแบ่งเขตสำรวจข้อมูล ตามประโยชน์การใช้ที่ดินของสำนักงานผังเมือง

สัญลักษณ์

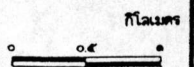
- ๑. ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย
- ๒. ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
- ๓. ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย - หนาแน่นมาก
- ๔. ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า
- ๕. ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ
- ๖. ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม
- ๗. ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อันทนาการและการ - รักษาภาพสิ่งแวดล้อม
- ๘. ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา
- ๙. ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อสิ่งแวดล้อมพิเศษ ศิลปวัฒนธรรมไทย
- ๑๐. ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา
- ๑๑. ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณสุขนิคม และสาธารณูปการ

ที่มา : กองวิจัย สำนักงานผังเมือง

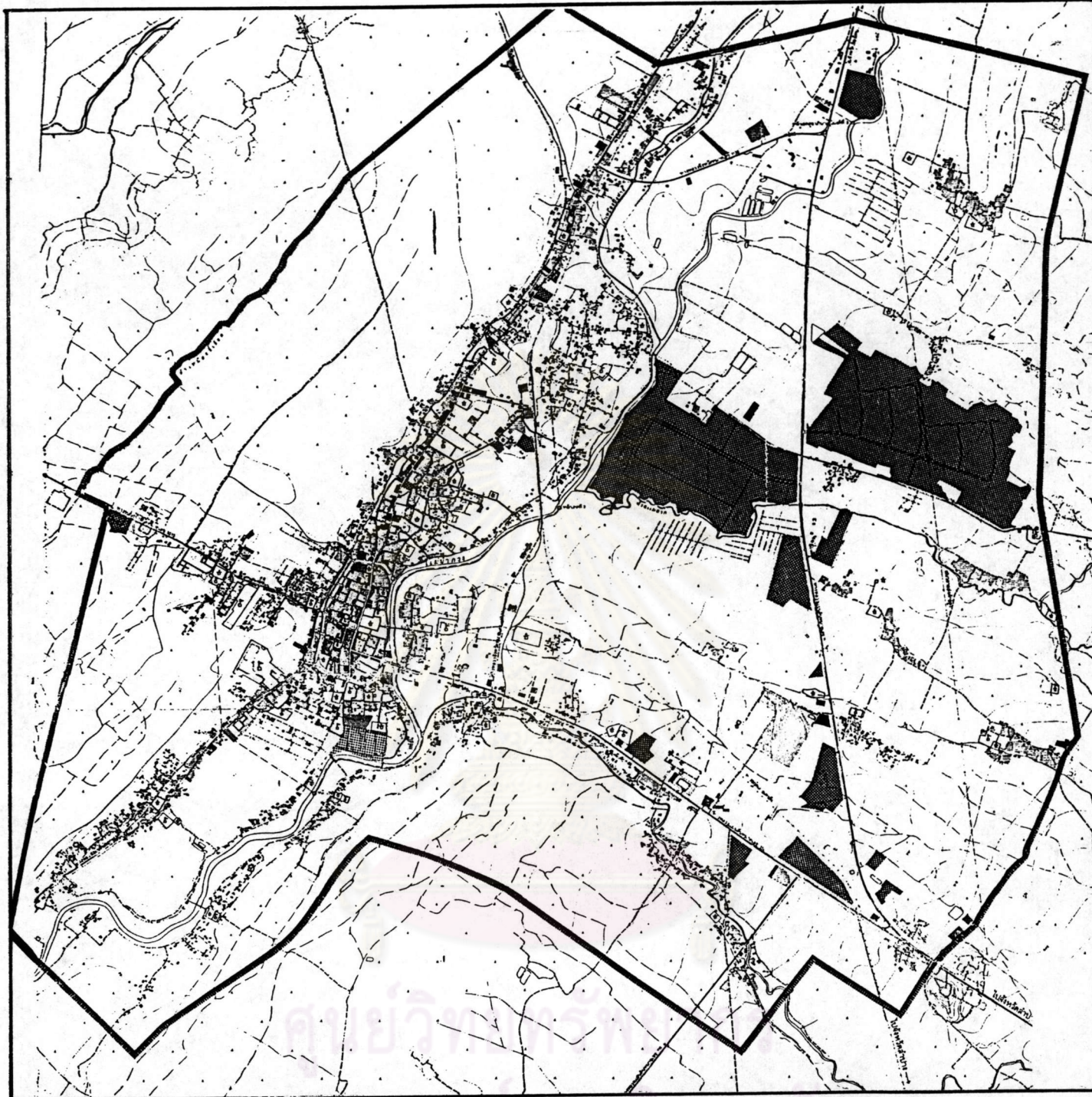
เหนือ

มาตราส่วน

แผนที่ 3.7

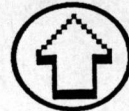
ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

แสดง : การใช้ที่ดิน พ.ศ.2528

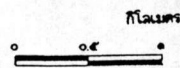
สัญลักษณ์

บริเวณที่อยู่อาศัย
RESIDENTIAL AREA	บริเวณสถานบริการศึกษา
EDUCATIONAL AREA	ทุ่งนา ไร่
PADDY FIELD
บริเวณพาณิชย์ยกรรม
COMMERCIAL AREA	บริเวณศาสนสถาน
RELIGIOUS PLACE	แม่น้ำ ลำน้ำ ลำห้วย
RIVER STREAM
บริเวณอุตสาหกรรม
INDUSTRIAL AREA	บริเวณสถาบันราชการ
INSTITUTIONAL AREA	ทางหลวง ถนน
ROAD
บริเวณคลังสินค้า
WAREHOUSE	บริเวณสาธารณูปการ
FACILITIES AREA	ถนนลูกรัง
ROAD LATERITE
สนามกีฬา ลวนลาธารณะ
SPORT STADIUM PARK AREA	บริเวณคอกปศุสัตว์
LIVESTOCK AREA	ทางรถไฟ
RAILWAY
		เขตเทศบาล
MUNICIPAL BOUNDARY
		เขตสำรวจ 29 1
BOUNDARY SURVEY LOCATION

เหนือ

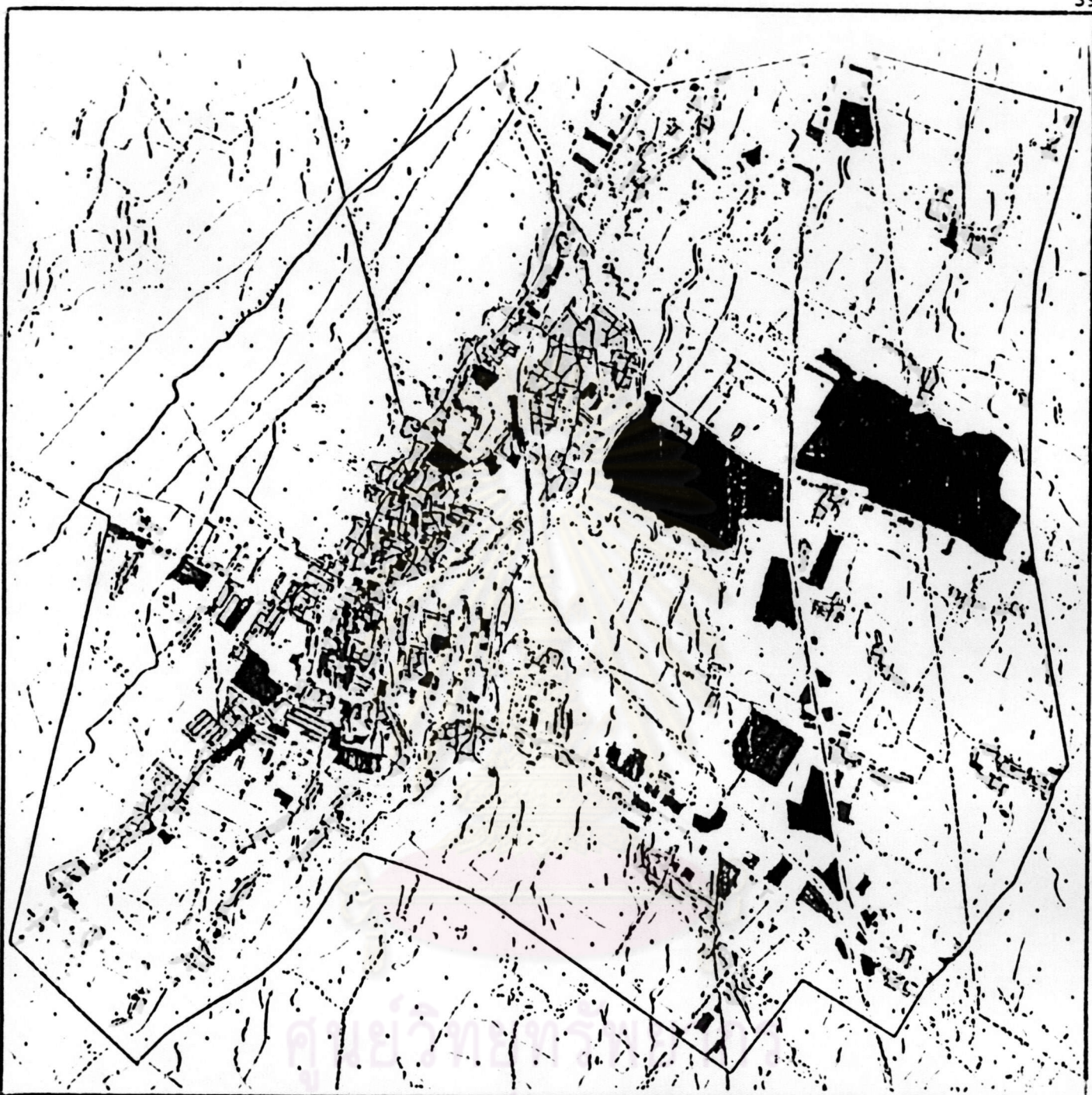

มาตราส่วน

ที่มา : กองวิจัย สำนักงานผังเมือง

แผนที่ 3.8

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

แสดง : การใช้ที่ดิน พ.ศ.2534

สัญลักษณ์

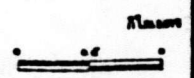
— (dotted line) ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย — (solid line) ที่ดินประเภทพาณิชย์ยกรรม — (dashed line) ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม — (dash-dot line) ที่ดินประเภทคลังสินค้า โกดัง — (thick solid line) ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม	— (thin solid line) ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อมันทนาการ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม — (medium solid line) ที่ดินประเภทสถานับการศึกษา — (thick solid line) ที่ดินประเภทศาสนา — (thick solid line) ที่ดินประเภทสถานับราชการ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง

เหนือ

มาตราส่วน

แผนที่ 3.9

พื้นที่ผังเมืองรวม ในปี 2534 หรือเพิ่มขึ้นเท่ากับ 2,368 ไร่ โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 395 ไร่ ต่อปี การกระจายตัวของที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลไม่หนาแน่นมากนัก ลักษณะบ้านส่วนใหญ่ยังคงเป็นบ้านเดี่ยว มีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 619 คน ต่อตารางกิโลเมตร และแผ่กระจายออกไปตามแนวถนนทางหลวงทุกสาย และในบริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 สายเลียงเมืองลำพูน-เชียงใหม่ นั้นเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานแห่งใหญ่ จึงทำให้บริเวณโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมมีการเพิ่มขึ้นของที่พักอาศัยเป็นจำนวนมากซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะที่พักอาศัยในลักษณะของหอพัก บ้านเช่า และห้องเช่า ในตำบลบ้านกลาง (เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ) เฉพาะบ้านสันป่าฝ้ายที่มีอาณาเขตติดกับนิคมอุตสาหกรรมมีจำนวนที่พักอาศัยให้เช่าถึง 35 แห่ง ประมาณ 734 ห้อง อัตราค่าเช่าประมาณ 700-1,000 บาทต่อเดือน สำหรับห้องเช่า และ 1,500-3,000 บาท ต่อเดือน สำหรับบ้านเช่า นอกจากนี้ยังมีกระจายอยู่ตามหมู่บ้านทั่วไป หมู่บ้านละ 1-3 แห่ง ขึ้นอยู่กับระยะทางโดยไม่เกินรัศมี 2 กิโลเมตร

ข. ย่านพาณิชย์กรรม ในปี 2528 มีพื้นที่ประมาณ 155 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.4 เพิ่มขึ้นเป็น 135 ไร่ ในปี 2534 คิดเป็นร้อยละ 0.8 ไร่ ของพื้นที่ผังเมืองรวมหรือเพิ่มขึ้น 290 ไร่ เพิ่มขึ้นไม่มากนักเนื่องจากจังหวัดลำพูนอยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเมืองที่มีบทบาทเป็นศูนย์กลางหลักของภาคเหนือเพียง 30 กิโลเมตร เท่านั้น และมีการคมนาคมที่สะดวก ดังนั้นเมืองลำพูนจึงตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของรัศมีการบริการทางด้านการค้า พาณิชยกรรมจากเมืองเชียงใหม่ มีผลทำให้การพาณิชย์กรรมของเมืองลำพูนเจริญเติบโตอย่างเชื่องช้า และส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก ที่ให้บริการเฉพาะภายในชุมชนเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากชาวลำพูนนิยมเดินทางไปซื้อสินค้าและใช้บริการต่าง ๆ จากเชียงใหม่โดยตรง และในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูนนี้ ย่านพาณิชย์กรรมในเขตเทศบาลเมืองลำพูนจะเกาะกลุ่มกันอยู่บริเวณสองฝากของถนนเจริญราษฎร์ ส่วนนอกเขตเทศบาล จะเกาะกลุ่มอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ โดยเฉพาะตามแนวถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 สายเลียงเมือง (ลำพูน-เชียงใหม่) และทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1147 (ท่าเคอ-สันกำแพง)

ค. สถาบันราชการ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน เป็นที่ตั้งของสถาบันราชการจำนวน 90 แห่งด้วยกัน โดยตั้งอยู่ในเขตเทศบาล 54 แห่ง และ นอกเขตเทศบาล 36 แห่ง สถาบันราชการที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งมีจำนวน 10 แห่ง พื้นที่ของสถาบันราชการในปี 2534 มีประมาณ 681 ไร่ เมื่อจำแนกสถาบันราชการที่เป็นโรงเรียนออกไป จะคงเหลือพื้นที่สถาบันราชการประมาณ 380 ไร่ โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2528 มีจำนวน 306 ไร่ เพิ่มขึ้น 74 ไร่

ง. ย่านอุตสาหกรรม ในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูนมีพื้นที่อุตสาหกรรมในปี 2528 ประมาณ 2,190 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6 โดยคิดรวมพื้นที่ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ 1,780 ไร่ ซึ่งเมื่อไม่นับรวมพื้นที่ของนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน มีพื้นที่อุตสาหกรรมเพียง 410 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.12 ในปี 2534 มีพื้นที่เท่ากับ 2,209 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.05 ของพื้นที่ผังเมืองรวม โดยทางทิศตะวันออกของเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูนเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณสองฟากของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ถนนสายเลียงเมือง (ลำพูน-เชียงใหม่) ในเนื้อที่ 1,780 ไร่ เป็นที่รวมของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยจะมีโรงงานเมื่อเปิดกิจการทั้งหมดประมาณ 86 แห่ง และยังมีที่ดินว่างเปล่า ประมาณ 10 แปลง ในปี 2535 สามารถเปิดดำเนินการแล้ว 30 แห่ง กำลังดำเนินการก่อสร้าง 32 แห่ง และยังไม่ได้ก่อสร้าง 24 แห่ง โรงงานส่วนใหญ่เป็นโรงงานผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีได้ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นในขั้นตอนการผลิต และยังมีโรงงานที่มีได้อยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดตั้งและดำเนินการมาก่อนที่จะมีโครงการนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ โดยโรงงานเหล่านี้กระจายตัวอยู่บริเวณสองฟากของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 เช่น เดียวกัน และเป็นโรงงานแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เช่น โรงบ่มใบยา โรงงานผลิตอาหารสัตว์ เป็นต้น โรงงานเหล่านี้จะใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นในขั้นตอนการผลิต

จ. โกดังและคลังสินค้า ส่วนใหญ่อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของตัวเมือง ในบริเวณเดียวกับย่านอุตสาหกรรม ในปี 2528 มีพื้นที่ประมาณ 65 ไร่ และเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว ประมาณ 70 ไร่ เป็นประมาณ 135 ไร่ ในปี 2534

ฉ. ศาสนสถาน พื้นที่จังหวัดลำพูนเคยเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนาและเป็นที่ตั้งของนครหริภุญชัย ซึ่งเป็นเมืองที่มีความรุ่งเรืองมากในช่วงพุทธศตวรรษที่ 13 จึงทำให้เมืองลำพูนเป็นดินแดนที่มีเอกลักษณ์ทางศิลปและวัฒนธรรม มีโบราณวัตถุและศาสนาคือวัดมาก

เขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน มีอาคารสถาบันศาสนาพุทธทั้งหมด 47 แห่ง ตั้งกระจายอยู่ทั่วไปในเขตผังเมือง เป็นวัดทั้งหมดจำนวน 40 แห่ง นอกจากนี้ก็มีสำนักปฏิบัติธรรม สุสาน และศาลเจ้า (ตารางที่ 3.5) สำหรับวัดเก่าแก่และมีชื่อเสียงในทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร วัดจามเทวี วัดมหาวัน วัดพระคงฤาษี และวัดพระยืน จำนวนพระภิกษุสงฆ์ทั้งหมด 226 รูป นอกจากอาคารสถาบันทางศาสนาพุทธแล้วยังมีอาคารสถาบันทางศาสนาคริสต์ 1 แห่ง อิสลาม 1 แห่ง รวมพื้นที่ที่ใช้ในศาสนกิจทั้งหมด 251 ไร่ 1 งาน 93 ตารางวา ในปี 2528 มีพื้นที่ประมาณ 208 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 264 ไร่ ในปี 2534 หรือเพิ่มขึ้นเท่ากับ 56 ไร่ (แผนที่ 3.10)

ตารางที่ 3.5 สถาบันศาสนาจำแนกตามประเภท พ.ศ. 2534

ประเภทสถาบันศาสนา	พื้นที่ศึกษา	จำนวนสถาบันศาสนา		เนื้อที่				
		ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	พระสงฆ์	ไร่	งาน	ตารางวา	หมายเหตุ
วัด	40	19	21	226	231	3	93	
สำนักปฏิบัติธรรม	1	0	1	-	10	-	-	
สุสาน	3	2	1	-	2	-	-	ไม่ทราบพื้นที่ทั้ง 2 แห่ง
ศาลเจ้า	3	3	-	-	6	-	-	ไม่ทราบพื้นที่ทั้ง 2 แห่ง
มูลนิธิสงทอง อัลอันซอร์	1	-	1	-	1	-	-	
คริสต์จักร	1	1	-	-	-	2	-	

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง

ข. สถาบันการศึกษา การใช้ที่ดินเพื่อการศึกษาในเขตผังเมืองในปี 2528 มีพื้นที่ประมาณ 269 ไร่ ในปี 2534 ลดลงเหลือเพียง 224 ไร่ ลดลงไปประมาณ 45 ไร่ โดยมีสถาบันการศึกษาทั้งหมด 23 แห่ง สอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา จนถึงระดับอาชีวศึกษา สถาบันการศึกษาเหล่านี้กระจายอยู่ทั่วไปในเขตผังเมืองรวม อยู่ในเขตเทศบาล 11 แห่ง และนอกเขตเทศบาล 12 แห่ง

ข. สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ บริเวณชุมชนเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูนยังคงมีสภาพเช่นเดียวกับในอดีต คือ ส่วนใหญ่เป็นส่วนหย่อมขนาดเล็กอยู่บริเวณรอบคูเมือง มีเนื้อที่ทั้งหมด 3 ไร่ 3 งาน 17 ตารางวา นอกจากนี้ยังมีสนามกีฬาจังหวัดมีพื้นที่ประมาณ 60 ไร่ ชุมชนแห่งนี้มีพื้นที่สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจทั้งหมด 63 ไร่ 3 งาน 3 ตารางวา เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานส่วนสาธารณะ 1.8 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน จะพบว่าชุมชนนี้ยังมีสวนสาธารณะไม่เพียงพอสำหรับประชากรในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน จำนวน 35,919 คน จะต้องมีสวนสาธารณะประมาณ 65 ไร่ นับว่ายังขาดแคลนพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจไม่มากนัก อย่างไรก็ตามควรมีการเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรในอนาคตให้เพียงพอ

ตารางที่ 3.6 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน

ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่(ไร่)	ร้อยละ
1. เขตที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย	11,140	30.73
2. เขตที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง	2,091	5.77
3. เขตพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก	455	1.26
4. เขตอุตสาหกรรมและคลังสินค้า	2,033	5.61
5. เขตอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ	296	0.82
6. เขตชนบทและเกษตรกรรม	18,952	52.28
7. เขตที่โล่งเพื่อการนันทนาการและการรักษาสิ่งแวดล้อม	93	0.26
8. เขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม	168	0.46
9. สถาบันราชการ	485	1.34
10. สถาบันศาสนา	305	0.84
11. สถาบันการศึกษา	232	0.64
รวม	36,250	100.00

ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ญ. ถนน , ซอย ในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน มีพื้นที่ถนน และซอยประมาณ 614 ไร่ ในปี 2528 เป็น 780 ไร่ ในปี 2534 หรือเพิ่มขึ้น 166 ไร่ ใน ปัจจุบันยังไม่มีปัญหาการจราจร

ฉ. ที่ว่าง , เลียงสัตว์ และแม่น้ำลำคลอง ในปี 2528 มีพื้นที่ประมาณ 30,998 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 84.9 ของพื้นที่ผังเมืองรวม ลดลงประมาณ 3,137 ไร่ เหลือประมาณ 27,861 ไร่ ในปี 2534 เฉลี่ยลดลงปีละ 523 ไร่ พื้นที่ว่างที่รอการพัฒนา ส่วนใหญ่อยู่ทางด้านตะวันออกของเมืองลำพูนโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือและพื้นที่ใกล้เคียง

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

1. ลักษณะโครงสร้างการผลิต

ประชากรในจังหวัดลำพูนมีอาชีพทางการเกษตร ประมาณร้อยละ 81 ดังนั้นการผลิตหลักของจังหวัดลำพูนจึงเป็นผลิตผลทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตผลจากการกสิกรรม พืชที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ กระเทียม ข้าว ลำไย หอมแดง ถั่วลิสง กระหล่ำปลี ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ผักและผลไม้อื่น ๆ ดังนั้นรายได้หลักส่วนหนึ่งของจังหวัดจึงมาจากรายได้จากการค้าผลิตผลทางการเกษตร

จากตารางที่ 3.7 (ตามราคาตลาด) แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัดลำพูน จะเห็นว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์ในสาขาบริการ มีมากเป็นอันดับหนึ่ง มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมตามราคาตลาด ปี 2532 เท่ากับ 3,270,512,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.29 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ซึ่งในจำนวนนี้เป็นมูลค่าจากการค้าส่ง ค้าปลีก 1,267,630,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.49 ของผลิตภัณฑ์ในสาขาบริการ สาขาเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้จังหวัดอันดับรองลงมาได้แก่ สาขาเกษตรกรรม มีมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัด เท่ากับ 1,724,049,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.51 ของผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัดเป็นมูลค่าจากผลิตภัณฑ์ด้านการกสิกรรม 1,290,708,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.85 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ในสาขาเกษตรกรรม ส่วนสาขาอุตสาหกรรมมีมูลค่าเท่ากับ 1,508,574,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.20 เป็นมูลค่าจากผลิตภัณฑ์ด้านเหมืองแร่ และการข่อยหินเท่ากับ 837,040,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.87 สาขาเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้จังหวัดน้อยที่สุดได้แก่ สาขาการไฟฟ้าและประปา ทำรายได้ให้จังหวัดคิดเป็นมูลค่า 88,326,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 1.36 ตามราคาตลาด ปี 2532

ตารางที่ 3.7 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2532 (ราคาคงที่ ปี2515)

หน่วย :1,000 บาท

สาขาการผลิต	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532
1.สาขาเกษตรกรรม	5,699,002	715,336	712,291	659,576	725,383	666,951	848,429	758,247	791,312
1.1 กสิกรรม	5,570,937	568,553	568,005	509,220	543,374	462,751	633,893	538,467	557,074
1.2 ปศุสัตว์	75,674	81,772	78,331	73,964	107,713	128,052	132,999	138,018	147,112
1.3 ประมง	198	450	604	1,817	711	1,634	2,686	1,565	1,835
1.4 ป่าไม้	449	1,499	156	3,689	3,246	176	8	157	19
1.5 บริการทางการเกษตร	9,922	9,060	8,982	8,537	8,281	7,713	8,885	8,858	9,776
1.6 การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร	41,822	54,002	56,213	62,349	62,058	66,625	69,958	71,182	75,496
2. สาขาอุตสาหกรรม	130,788	134,840	147,788	209,373	200,563	205,765	230,673	245,357	331,974
2.1 เหมืองแร่และการย่อยหิน	43,186	40,571	52,108	91,299	85,074	72,339	86,557	99,977	147,907
2.2 อุตสาหกรรม	28,958	27,614	33,353	37,661	44,073	50,492	49,564	55,692	77,103
2.3 ก่อสร้าง	44,983	48,531	41,492	57,528	47,917	52,323	58,966	58,692	67,081
2.4 ไฟฟ้าและประปา	13,661	18,124	20,835	22,885	23,499	30,611	35,586	30,996	39,883
3. การบริการ	771,609	797,376	782,086	820,968	850,890	889,094	979,915	1,041,963	1,147,376
3.1 การขนส่งและติดต่อดสื่อสาร	118,435	104,129	73,794	74,892	75,745	80,862	79,774	89,261	100,640
3.2 ค้าส่งและค้าปลีก	317,336	304,683	277,837	310,382	313,058	331,262	366,978	412,103	469,336
3.3 ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	22,223	27,862	33,157	27,126	33,921	36,592	45,659	53,950	73,683
3.4 ที่อยู่อาศัย	99,521	110,301	114,323	117,892	121,307	125,083	127,671	131,310	138,562
3.5 บริหารราชการและป้องกันประเทศ	80,818	84,897	96,793	95,888	102,934	107,140	139,990	117,288	114,427
3.6 บริการ	133,276	165,504	186,182	194,788	203,925	208,155	219,843	238,051	250,728
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	6,601,399	1,647,552	1,642,165	1,689,917	1,776,836	1,761,810	2,059,017	2,045,567	2,270,662

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อัตราการขยายตัว ของมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2532 คิดเป็นร้อยละ 93.67 โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมมีการขยายตัวร้อยละ 53.02 ต่อปี รองลงมา คือ การบริการและเกษตรกรรม มีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10.36 ต่อปี และ 4.31 ต่อปี ตามลำดับ สำหรับสาขาที่มีการขยายตัวสูงที่สุด ได้แก่ สาขาเหมืองแร่และการขุดหิน เป็นสาขา เศรษฐกิจที่มีอัตราการขยายตัวสูงที่สุด คือ ขยายตัวในอัตราร้อยละ 153.48 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ สาขาธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งขยายตัวในอัตราร้อยละ 32.71 ต่อปี และสาขาไฟฟ้า ประปา ขยายตัวในอัตราร้อยละ 31.29 ต่อปีโดยที่มีสาขาเกษตรกรรมเป็นสาขา ที่การขยายตัวน้อยที่สุด คือมีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 3.45 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัด ลำพูนมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยจะมีสาขาเศรษฐกิจอื่น เช่น สาขา อุตสาหกรรม สาขาบริการ สาขาก่อสร้างและสาขาที่อยู่อาศัย เป็นสาขาเศรษฐกิจหลักที่จะทำ รายได้ให้กับจังหวัดต่อไป และสาขาเกษตรกรรมจะมีความสำคัญลดลงไปเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่ามูลค่า ผลิตภัณฑ์ในสาขานี้จะอยู่ในระดับเดิมหรือเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยก็ตาม แต่เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วน ของแต่ละภาคแล้ว จะเห็นว่าสาขาเกษตรกรรมมีแนวโน้มที่จะลดลง ส่วนสาขาอุตสาหกรรมมีแนว โน้มเพิ่มขึ้น สาขาการบริการมีบทบาทมากขึ้นตามสาขาอุตสาหกรรมเพราะอุตสาหกรรมจะเป็นตัว กระตุ้นสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างงานเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับแรงงานในเมืองและในชนบทโดยรอบ และในขณะเดียวกันภาคบริการจะเป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนความเจริญของเมืองด้วย คือทำให้เป็น ศูนย์กลางการค้า การเงิน การบริการ และการท่องเที่ยว ตลอดจนมีบริการพื้นฐานต่าง ๆ ที่ อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในเมือง และบริเวณโดยรอบ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมของแต่ละจังหวัดในภาคเหนือตาม ราคาตลาด ปี2532 จังหวัดลำพูนมีมูลค่าผลิตภัณฑ์รวม คิดเป็นร้อยละ 3.20 ของภาคเหนือ หรือ ร้อยละ 0.37 ของทั้งประเทศ (ตารางที่ 3.8)

จากตารางที่ 3.9 แสดงการเปรียบเทียบโครงสร้างการผลิต ของจังหวัดลำพูน ภาคเหนือ และของประเทศไทย พ.ศ.2532 ณ ราคาคงที่ปี 2515 จะเห็นว่าสัดส่วนของสาขา เกษตรกรรมของจังหวัดลำพูนคิดเป็นร้อยละ 34.85 ของผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัด ซึ่งสูงกว่าค่า เฉลี่ยของภาคเหนือและของประเทศไทยเล็กน้อย ภาคเหนือมีสัดส่วนของสาขาเกษตรกรรมร้อยละ 33.27 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคเหนือแต่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ซึ่งมีสัดส่วนของสาขา เกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 16.09 ของผลิตภัณฑ์รวมของประเทศ สาขาการผลิตที่ทำรายได้ รองลงมาของจังหวัดลำพูน ได้แก่ การค้าส่ง ค้าปลีก การบริการ เหมืองแร่ และการขุดหิน ตามลำดับ นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัดลำพูน ในปีพ.ศ.2532 (ตามราคาคงที่ 2515) คิดเป็นร้อยละ 3.33 และ 0.40 ของผลิตภัณฑ์รวมของภาคเหนือและของประเทศไทย ตามลำดับ

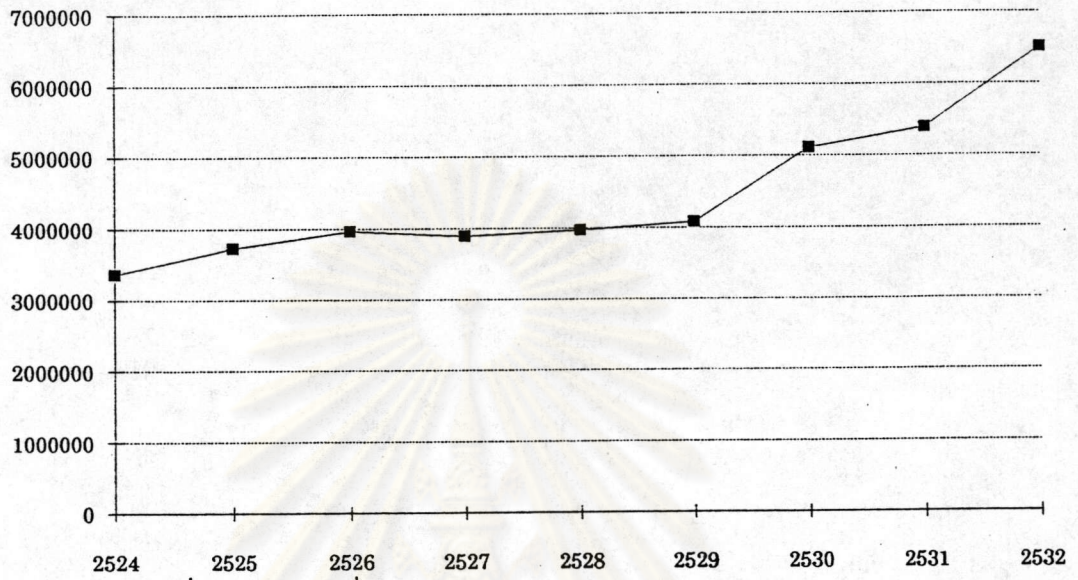
ตารางที่ 3.8 เปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำพูน ตามราคาตลาด

จังหวัด/ภาค/ประเทศ	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532
จังหวัดลำพูน	3,357,914	3,730,123	3,966,679	3,886,609	3,968,449	4,076,777	5,110,915	5,384,953	6,503,135
ภาคเหนือ	102,413,081	106,621,575	117,418,441	128,768,098	129,580,411	137,027,089	150,619,709	181,808,891	202,925,573
ทั่วประเทศ	760,195,315	820,001,396	910,053,037	973,411,216	1,014,398,757	1,095,367,888	1,253,147,683	1,506,976,487	1,775,978,057
จังหวัดลำพูน/ภาคเหนือ (ร้อยละ)	3.28	3.50	3.38	3.02	3.06	2.98	3.39	2.96	3.20
จังหวัดลำพูน/ทั่วประเทศ (ร้อยละ)	0.44	0.45	0.44	0.40	0.39	0.37	0.41	0.36	0.37

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2532 (ราคาตลาด)

ที่มา : จากตารางที่ 3.8

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.9 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลำพูน ภาคเหนือ และทั้งประเทศ พ.ศ.2532 (ราคาคงที่ ปี 2515)

สาขาการผลิต	ผลิตภัณฑ์มวลรวม			ร้อยละ		
	จังหวัดลำพูน	ภาคเหนือ	ประเทศ	จังหวัดลำพูน	ภาคเหนือ	ประเทศ
1.สาขาเกษตรกรรม	791,312	22,722,286	92,385,886	34.85	22.05	16.09
1.1 กสิกรรม	557,074	16,264,331	58,679,999	24.53	15.78	10.22
1.2 ปศุสัตว์	147,112	3,035,700	13,326,016	6.48	2.95	2.32
1.3 ประมง	1,835	195,066	4,951,000	0.08	0.19	0.86
1.4 ป่าไม้	19	219,233	1,416,868	0.00	0.21	0.25
1.5 บริการทางการเกษตร	9,776	893,372	2,610,009	0.43	0.87	0.45
1.6 การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร	75,496	2,114,584	11,401,994	3.32	2.05	1.99
2. สาขาอุตสาหกรรม	331,974	11,429,208	195,804,022	14.62	11.09	34.10
2.1 เหมืองแร่และการขุดหิน	147,907	2,588,574	15,101,997	6.51	2.51	2.63
2.2 อุตสาหกรรม	77,103	4,701,198	137,260,025	3.40	4.56	23.90
2.3 ก่อสร้าง	67,081	2,802,322	26,926,000	2.95	2.72	4.69
2.4 ไฟฟ้าและประปา	39,883	1,337,114	16,516,000	1.76	1.30	2.88
3. การบริการ	1,147,376	68,890,878	286,005,007	50.53	66.86	49.81
3.1 การขนส่งและติดต่อสื่อสาร	100,640	3,261,277	40,650,000	4.43	3.16	7.08
3.2 คำส่งและค้าปลีก	469,336	13,123,065	100,984,000	20.67	12.74	17.59
3.3 ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	73,683	2,054,545	25,163,000	3.25	1.99	4.38
3.4 ที่อยู่อาศัย	138,562	3,346,897	21,427,000	6.10	3.25	3.73
3.5 บริหารราชการและป้องกันประเทศ	114,427	38617878	23690998	5.04	37.48	4.13
3.6 บริการ	250,728	8487216	74090009	11.04	8.24	12.90
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	2,270,662	103,042,372	574,194,915	100.00	100.00	100.00

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด เป็นค่าที่แสดงให้เห็นถึงมูลค่าเป็นจำนวนเงินของผลิตภัณฑ์ในจังหวัด แบ่งออกเป็นรายสาขาที่สำคัญ 3 สาขา คือ สาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ สำหรับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลำพูนนั้นจะเห็นได้ว่า เมื่อมีการเปรียบเทียบในสาขาอุตสาหกรรมระหว่าง ปี 2524-2528 ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่จะมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม กับช่วงปี 2528-2532 เป็นช่วงเวลาที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือแล้วเสร็จและได้มีการเปิดดำเนินการไปบ้างแล้ว จะเห็นได้ว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาอุตสาหกรรมได้เพิ่มจาก 130,788,000 ล้านบาท ในปี 2524 เป็น 200,563,000 ล้านบาท ในปี 2528 และเพิ่มถึง 331,974,000 ล้านบาท ในปี 2532 ซึ่งในช่วง 4 ปีแรก ก่อนที่จะมีนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ นั้น มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 69,775,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 53.35 แต่ภายหลังจากที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม มูลค่าผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นถึง 131,411,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 65.52 จากตารางที่ 3.10 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมที่เพิ่มขึ้นทั้ง 2 ช่วง แล้วพบว่า ภายหลังจากที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเพิ่มมากกว่าช่วงแรกถึงร้อยละ 12.17

นอกจากนั้น เมื่อได้มีการพิจารณาเฉพาะเรื่องรายได้ ในสาขาอุตสาหกรรมโดยตรงแล้ว จากตารางที่ 3.11 จะเห็นได้ว่า ช่วงแรกคือ ในปี 2524 รายได้ในสาขาอุตสาหกรรม เท่ากับ 28,958,000 บาท และเพิ่มขึ้นเป็น 44,073,000 บาท ในปี 2528 เพิ่มขึ้นถึง 15,115,000 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 52.20 และในช่วงหลัง ปี 2528-2532 โดยในปี 2532 มีรายได้เท่ากับ 77,103,000 บาท เพิ่มจากปี 2528 เท่ากับ 33,030,000 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 74.94 เมื่อนำรายได้ในสาขานี้มาพิจารณาเปรียบเทียบกันแล้ว พบว่ารายได้ในสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นกว่าเดิมถึงร้อยละ 22.74 (แผนภูมิที่ 3.2)

3. รายได้ต่อบุคคล

จากตารางที่ 3.12 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนของประเทศ ภาคเหนือ และจังหวัดลำพูน ตามราคาตลาด โดยพิจารณารายได้ต่อบุคคลของจังหวัดลำพูน ตั้งแต่ปี 2524-2532 พบว่ามีรายได้เฉลี่ยต่อคนเพิ่มขึ้น คือในปีพ.ศ.2524 มีรายได้ต่อคน 9,540 บาท ต่อคน เพิ่มเป็น 10,254 และ 15,861 บาท ต่อคน ในปีพ.ศ.2528 และ2532 ตามลำดับ แต่เมื่อเทียบรายได้ต่อคนของจังหวัดลำพูนกับของภาคเหนือ และของประเทศแล้วยังอยู่ในอัตราที่ต่ำ ในปีพ.ศ.2532 ระดับรายได้เฉลี่ยของภาคเหนือและประเทศ เท่ากับ 18,833 และ 32,028 บาท ต่อคน (แผนภูมิที่ 3.3)

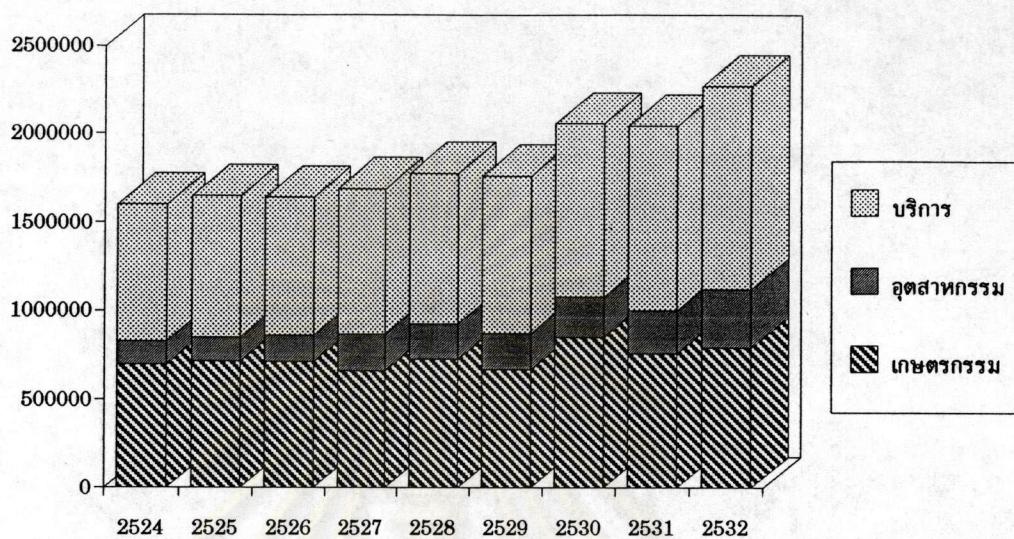
ตารางที่ 3.10 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2532 (ราคาคงที่ ปี2515)

หน่วย : 1,000 บาท

สาขาการผลิต	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532
1.สาขาเกษตรกรรม	699,002	715,336	712,291	659,576	725,383	666,951	848,429	758,247	791,312
1.1 กลีกรรรม	570,937	568,553	568,005	509,220	543,374	462,751	633,803	538,467	557,074
1.2 ปศุสัตว์	75,674	81,772	78,331	73,964	107,713	128,052	132,999	138,018	147,112
1.3 ประมง	198	450	604	1,817	711	1,634	2,686	1,565	1,835
1.4 ป่าไม้	440	1,499	156	3,689	3,246	176	8	157	19
1.5 บริการทางการเกษตร	9,922	9,060	8,982	8,537	8,281	7,713	8,885	8,858	9,776
1.6 การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร	41,822	54,002	56,213	62,349	62,058	66,625	69,958	71,182	75,496
2. สาขาอุตสาหกรรม	130,788	134,840	147,788	209,373	200,563	205,765	230,673	245,357	331,974
2.1 เหมืองแร่และการขุดหิน	43,186	40,571	52,108	91,299	85,074	72,339	86,557	99,977	147,907
2.2 อุตสาหกรรม	28,958	27,614	33,353	37,061	44,073	50,492	49,564	55,692	77,103
2.3 ก่อสร้าง	44,983	48,531	41,492	57,528	47,917	52,323	58,966	58,692	67,081
2.4 ไฟฟ้าและประปา	13,661	18,124	20,835	22,885	23,499	30,611	35,586	30,996	39,883
3. การบริการ	771,609	797,376	782,086	820,968	850,890	889,094	979,915	1,041,963	1,147,376
3.1 การขนส่งและติดต่อดังสาร	118,435	104,129	73,794	74,892	75,745	80,862	79,774	89,261	100,640
3.2 คำส่งและค้าปลีก	317,336	304,683	277,837	310,382	313,058	331,262	366,978	412,103	469,336
3.3 ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	22,223	27,862	33,157	27,126	33,921	36,502	45,659	53,950	73,683
3.4 ที่อยู่อาศัย	99,521	110,301	114,323	117,892	121,307	125,083	127,671	131,310	138,562
3.5 บริหารราชการและป้องกันประเทศ	80,818	84,897	96,793	95,888	102,934	107,140	139,900	117,288	114,427
3.6 บริการ	133,276	165,504	186,182	194,788	203,925	208,155	219,843	238,051	250,728
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	1,601,399	1,647,552	1,642,165	1,689,917	1,776,836	1,761,810	2,059,017	2,045,567	2,270,662

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2532

ตารางที่ 3.11 แสดงการเปลี่ยนแปลงรายได้ในสาขาอุตสาหกรรมจากผลิตภัณฑ์
จังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2534

พ.ศ.	รายได้	อัตราการขยายตัว
2524	28,958,000	-
2525	27,614,000	-4.64
2526	33,353,000	15.18
2527	37,661,000	30.05
2528	44,073,000	52.2
2529	50,492,000	14.56
2530	49,564,000	12.45
2531	55,692,000	26.36
2532	77,103,000	74.94

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

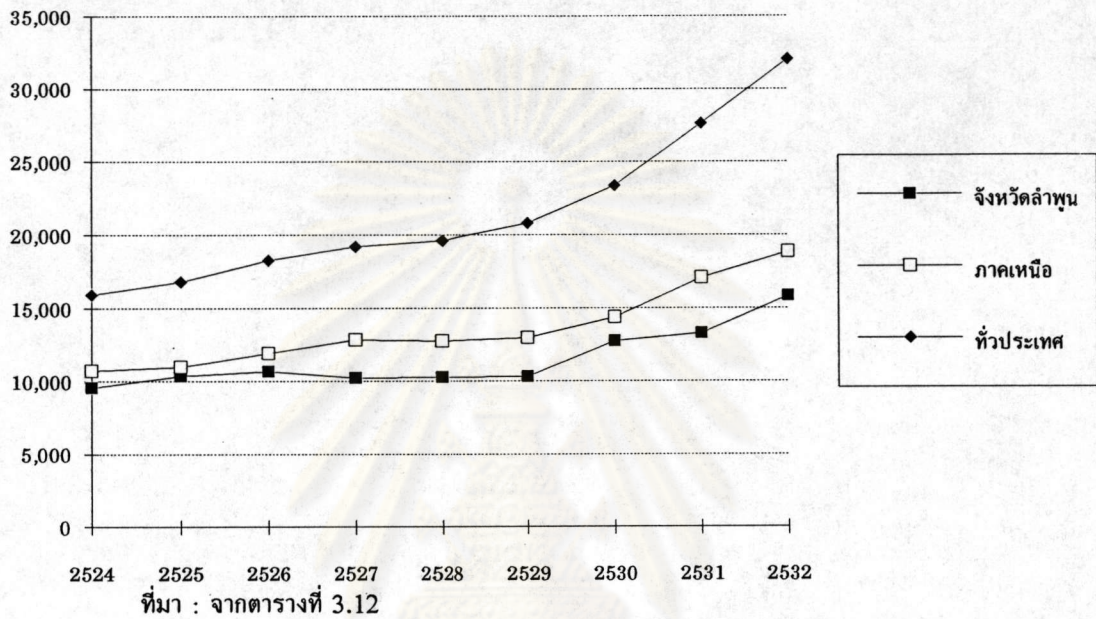
ตารางที่ 3.12 เปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อคนของจังหวัดลำพูน ภาคเหนือ และประเทศ พ.ศ.2524-2532

จังหวัด/ภาค/ประเทศ	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532
จังหวัดลำพูน	9,540	10,333	10,663	10,201	10,254	10,295	12,745	13,263	15,861
ภาคเหนือ	10,693	10,958	11,886	12,840	12,733	12,968	14,361	17,097	18,833
ทั่วประเทศ	15,925	16,824	18,298	19,194	19,627	20,803	23,377	27,632	32,028
จังหวัดลำพูน/ภาคเหนือ (ร้อยละ)	89.22	94.30	89.71	79.45	80.53	79.39	88.75	77.58	84.22
จังหวัดลำพูน/ทั่วประเทศ (ร้อยละ)	59.91	61.42	58.27	53.15	52.24	49.49	54.52	48.00	49.52

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 3.3 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนของจังหวัดลำพูน ภาคเหนือ และประเทศ พ.ศ.2524-2532

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อเปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจของประชากรของจังหวัดลำพูน กับประชากรในภาคเหนือด้วยการใช้รายได้เฉลี่ยต่อคนเป็นเกณฑ์แล้ว พบว่าประชากรของจังหวัดลำพูนมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ เพราะมีรายได้เฉลี่ยต่อคนเป็นอันดับที่ 13 ของภาคเหนือ (ราคาตลาด ปีพ.ศ.2532) จังหวัดที่ประชากรมีฐานะทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยดีที่สุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ มีรายได้เฉลี่ยต่อคน 24,727 บาท ต่อคน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดตาก และจังหวัดกำแพงเพชร เท่ากับ 22,934 และ 22,033 บาท ต่อคน ซึ่งมีรายได้สูงกว่าภาคเหนือ (จากตารางที่ 3.13 และแผนภูมิที่ 3.4)

อัตราการเพิ่มรายได้ต่อคนของจังหวัดลำพูน ในช่วงเวลาระหว่าง ปีพ.ศ.2524-2532 อยู่ในอัตราร้อยละ 66.26 แต่ถ้านับในเวลา 2 ช่วง คือ ปีพ.ศ.2524-2528 และ ปีพ.ศ.2528-2532 มีอัตราการเพิ่มร้อยละ 7.48 และ 54.68 ตามลำดับ จะเห็นว่าในช่วงปีหลังมีอัตราการเพิ่มที่มากกว่า อาจเป็นไปได้ว่าประชากรของจังหวัดลำพูนมีงานทำเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้าไปจัดตั้งในนิคมอุตสาหกรรม เกิดการจ้างงานในท้องถิ่น มีรายได้เพิ่มขึ้นและสม่ำเสมอ หรือเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นตามอัตราการเพิ่มขึ้นของภาคเพราะอัตราการเพิ่มของภาคเหนืออยู่ในอัตราร้อยละ 19.1 และ 47.91 สำหรับอัตราการเพิ่มของประเทศไทยอยู่ในอัตราร้อยละ 23.25 และ 63.18 ในปีพ.ศ.2524-2528 และปีพ.ศ.2528-2532 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัตราการเพิ่มของรายได้ต่อคนของจังหวัดลำพูนอยู่ในอัตราที่ต่ำสุด ไม่ว่าจะเปรียบเทียบกับระดับภาคหรือระดับประเทศ ถึงแม้ว่าจังหวัดลำพูนจะอยู่ใกล้จังหวัดเชียงใหม่ แต่สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดลำพูน และฐานะทางเศรษฐกิจของประชากรยังมีความแตกต่างกันมาก

4. สาขาเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดลำพูน

ประกอบด้วยเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมโดยในสาขาเกษตรกรรมหมายถึง การกสิกรรม ปศุสัตว์ และ ประมง ส่วนสาขาอุตสาหกรรม ศึกษาเกี่ยวกับจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ประเภทของอุตสาหกรรม การกระจายตัวของอุตสาหกรรม การจ้างงาน และการลงทุน

4.1 สาขาเกษตรกรรม ประกอบด้วย

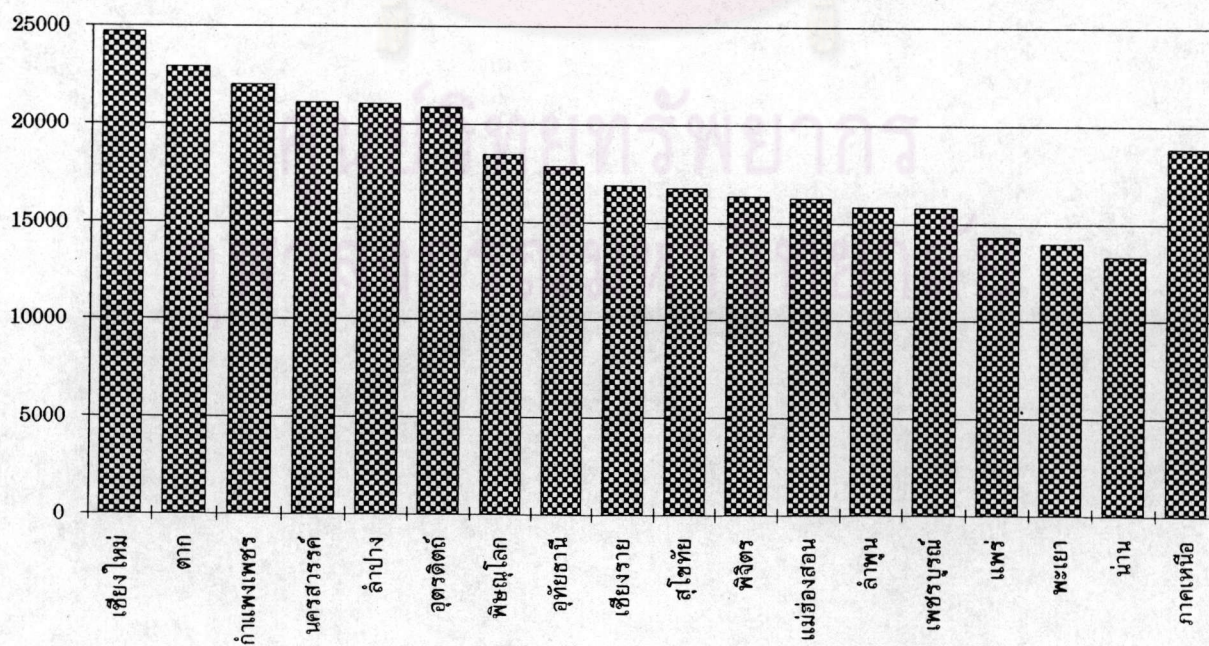
4.1.1 กสิกรรม มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ดังต่อไปนี้

- กระเทียม : เป็นพืชเศรษฐกิจที่นำรายได้เข้าสู่จังหวัดมีมูลค่ารองลงมาจากหอมแดงในปี 2532/2533 จังหวัดลำพูนมีพื้นที่เพาะปลูกกระเทียมทั้งสิ้น 25,805 ไร่ มีผลผลิตรวม 58,799 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 2,279 กิโลกรัม ต่อไร่ ดินทนเฉลี่ยกระเทียมสด กิโลกรัมละ 2.51 บาท อำเภอที่มีการเพาะปลูกกระเทียมมากที่สุด ได้แก่ อำเภอป่าซาง มีพื้นที่เพาะปลูก 8,108 ไร่ รองลงมาคือ อำเภอบ้านโฮ้ง มีพื้นที่เพาะปลูก 7,610 ไร่

ตารางที่ 3.13 แสดงรายได้ต่อคนของประชากรภาคเหนือ พ.ศ.2532

ลำดับ	จังหวัด	รายได้/คน	ร้อยละ	จังหวัดที่ต่ำกว่าภาคเหนือ
1	เชียงใหม่	24727	131.30	
2	ตาก	22934	121.78	
3	กำแพงเพชร	22003	116.83	
4	นครสวรรค์	21098	112.03	
5	ลำปาง	21039	111.71	
6	อุตรดิตถ์	20879	110.86	
7	พิษณุโลก	18445	97.94	1
8	อุทัยธานี	17849	94.78	2
9	เชียงราย	16928	89.88	3
10	สุโขทัย	16780	89.10	4
11	พิจิตร	16405	87.11	5
12	แม่ฮ่องสอน	16296	86.53	6
*13	ลำพูน	15861	84.22	*7
14	เพชรบูรณ์	15826	84.03	8
15	แพร่	14373	76.32	9
16	พะเยา	14044	74.57	10
17	น่าน	13338	70.82	11
	ภาคเหนือ	18833	100.00	

แผนภูมิที่ 3.4 แสดงรายได้ต่อคนของภาคเหนือ พ.ศ.2532

- ข้าว : มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด แต่มีมูลค่ารองลงมาจากหอมแดง และกระเทียม ในปี 2522/2533 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวทั้งสิ้น 232,832 ไร่ ผลผลิตรวม 111,565 ตันข้าวเปลือก สามารถปลูกได้ทุกท้องถิ่น โดยเฉพาะในเขตชลประทานและมีปริมาณน้ำเพียงพอ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการปลูกข้าวในจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่เป็นการปลูกเพื่อบริโภคในจังหวัด จะนำออกจำหน่ายเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 2.52 บาทต่อกิโลกรัม

- ลำไย : เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของจังหวัดลำพูนซึ่งเป็นที่ยูจิกกันคืออย่างแพร่หลาย ในปี 2532/2533 จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ปลูกลำไย 49,183 ไร่ เป็นพื้นที่ที่เก็บเกี่ยวให้ผล 35,912 ไร่ ผลผลิต 31,985 ตัน อำเภอที่ปลูกมากได้แก่ อำเภอเมืองลำพูน และอำเภอป่าซาง

- หอมแดง : เป็นพืชที่มีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งในปี 2532/2533 ของจังหวัดลำพูน เนื่องจากเกษตรกรลดพื้นที่เพาะปลูกกระเทียมแล้วหันไปปลูกหอมแดงแทน ทำให้พื้นที่เพิ่มขึ้นมาก และประกอบว่าราคาอยู่ในเกณฑ์ดี จังหวัดลำพูนมีพื้นที่เพาะปลูกหอมแดงรวมทั้งสิ้น 32,027 ไร่ ผลผลิตรวม 79,415 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 2,480 กิโลกรัมต่อไร่ แหล่งที่มีการปลูกหอมแดงมากที่สุด คือ อำเภอบ้านโฮ่ง จำนวน 17,032 ไร่ รองลงมาคือ อำเภอป่าซาง 8,141 ไร่ ต้นทุนการผลิตโดยเฉลี่ย 3.08 บาทต่อกิโลกรัมหอมแดงสด

- ถั่วเหลือง : จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ปลูกถั่วเหลือง 11,777 ไร่ ผลผลิตรวม 2,614 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 222 กิโลกรัมต่อไร่ แหล่งที่มีการปลูกถั่วเหลืองมากที่สุดได้แก่ อำเภอลี้ จำนวน 4,310 ไร่ รองลงมาคือ อำเภอแม่ทา 1,958 ไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 6.25 บาท ต่อกิโลกรัม

4.1.2 ปศุสัตว์

การเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดลำพูน มีลักษณะเป็นการเลี้ยงรายย่อยหรือเป็นการเลี้ยงในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการเลี้ยงในลักษณะฟาร์มก็มีบ้าง แต่ไม่แพร่หลายนัก เช่น การเลี้ยงวัวในเขตอำเภอป่าซาง อำเภอบ้านโฮ่ง และอำเภอลี้ โดยอาศัยเนื้อที่ป่าสงวนและพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ปริมาณสัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่จะไว้ใช้งาน และบริโภคภายในจังหวัด สำหรับการส่งออกโค กระบือ ไปต่างจังหวัดของจังหวัดลำพูนจะไม่มีเลย การส่งออกตามใบอนุญาตของจังหวัดเป็นสัตว์ซึ่งมาจากท้องที่จังหวัดอื่นมาเลี้ยงและพักฟื้นชั่วคราว

สำหรับปี 2533 จังหวัดลำพูนมีมูลค่าสัตว์เลี้ยงประมาณ 439,831,180 บาท เป็นมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี 2532 ร้อยละ 24.37 (ตารางที่ 3.14)

ตารางที่ 3.14 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์สัตว์เลี้ยงในจังหวัดลำพูน ปีพ.ศ. 2527-2533

ปีพ.ศ.	มูลค่า (พันบาท)
2527	826,181.71
2528	111,167.30
2529	316,062.39
2530	317,100.00
2531	251,820.00
2532	353,673.76
2533	439,831.18

4.1.3 การประมง

การประมงในท้องที่จังหวัดลำพูน มีเฉพาะการประมงน้ำจืดตามแหล่งน้ำธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่ทางราชการสร้างขึ้น เช่น แอบลำน้ำปิง น้ำกวง น้ำแม่ทา น้ำลี้ และตามลำห้วย หนอง คลอง บึง อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น โดยในรอบปี 2531-2533 กรมประมงได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อพันธุ์ปลาจำนวนเกือบ 10,000,000 ตัว ปล่อยในแหล่งน้ำที่ก่อสร้างโดยกรมประมงตามโครงการประมงหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่ยากจน โครงการประมงหมู่บ้านในเขตพื้นที่ อพป.

สำหรับพันธุ์ปลาและสัตว์น้ำที่นำมาปล่อยในแหล่งน้ำข้างต้น ได้แก่ พันธุ์ปลานิล ปลาไน ปลาดุก ปลาตะเพียน ปลาช่อน ปลาดุก ปลาจิ้ง ปลาฉี่ ปลาอินทรี และกึ่งก้ามกราม นอกจากนี้สำนักงานประมงจังหวัดลำพูนยังได้ให้คำแนะนำและส่งเสริมราษฎรที่อยู่ให้แหล่งน้ำต่างๆ ให้หันมาประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาเพิ่มมากขึ้น เช่น การเลี้ยงปลาในนาข้าว ในบ่อ ในท้องร่องสวน ในกระชัง และในคอกบริเวณแหล่งน้ำที่มีอยู่ โดยสำนักงานประมงจังหวัดจะนำพันธุ์ปลามาจำหน่ายให้แก่ราษฎรในราคาที่เหมาะสม

ในปีพ.ศ. 2533 จังหวัดลำพูนมีปริมาณจับปลาน้ำจืดได้ 321.32 ตัน มูลค่า 10.61 ล้านบาท แหล่งสัตว์น้ำจืดที่สำคัญ ได้แก่อำเภอป่าซาง อำเภอเมืองลำพูน และอำเภอแม่ทา (ตารางที่ 3.15)

ตารางที่ 3.15 แสดงปริมาณและมูลค่าสัตว์น้ำจืดของจังหวัดลำพูน ปีพ.ศ. 2527-2533

ปี (พ.ศ.)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (บาท)
2527	274,119	5,482,380.00
2528	103,553	2,071,060.00
2529	60,224	1,204,480.00
2530	262,583	5,251,660.00
2531	181,800	6,088,000.00
2532	801,500	14,751,000.00
2533	323,245	10,655,226.00

4.1.4 ป่าไม้

จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด เท่ากับ 4,505.882 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 10 ป่า มีเนื้อที่รวม 2,928.0608 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,830,038 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.78 และมีอุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง คืออุทยานแห่งชาติดอยฮุนตาน และอุทยานแม่ปิง มีเนื้อที่ 255.29 และ 1,003.00 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ และมีอีก 1 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคอกยพเมือง มีเนื้อที่ 585.60 ตารางกิโลเมตร

สภาพป่าไม้โดยทั่วไปของจังหวัดลำพูน จะเป็นป่าเบญจพรรณแล้ง มีพันธุ์ไม้ขึ้นคละเคล้ากันไป โดยเฉพาะในท้องที่อุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และในท้องที่อำเภอฝาง อำเภอบ้านโฮ้ง อำเภอแม่ทา และกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง ส่วนใหญ่ท้องที่อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซางนั้น สภาพป่าโดยทั่วไปจะเป็นป่าเต็ง รัง หรือป่าแดง มีลักษณะแคระแกร็น สภาพป่าส่วนใหญ่จะเสื่อมโทรม ไม้มีพันธุ์ไม้ทางเศรษฐกิจขึ้นเจริญเติบโตอยู่ จะมีลักษณะเป็นลูกไม้เล็ก ๆ เท่านั้น นอกจากนี้ในพื้นที่อำเภอเมืองลำพูนที่บ้านทุ่งยาว หมู่ที่ 7 ตำบลศรีบัวบาน จะมีสภาพเป็นป่าเบญจพรรณที่ชาวบ้านสงวนไว้เป็นป่าชุมชน พื้นที่ประมาณ 800 ไร่

กล่าวได้ว่า พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดลำพูนที่ยังมีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติอยู่ ก็คือพื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ร้อยละ 42.78 โดยสภาพแวดล้อมยังคงสภาพดีอยู่ แต่ก็ต้องเร่งรัด และหามาตรการในการหยุดยั้งมิให้ราษฎรบุกรุก ยึดถือ ครอบครอง โดยเด็ดขาด

4.2 สาขาอุตสาหกรรม

4.2.1 ประเภทของกิจการอุตสาหกรรม

ประเภทของอุตสาหกรรมที่ได้แบ่งไว้ทั้งหมด 9 ประเภท เมื่อพิจารณาในพื้นที่ศึกษา พบว่าโรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 23.81 เป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวกับวิศวกรรมและโลหการ รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรมแกะสลักไม้และหัตถกรรม ร้อยละ 18.25

เมื่อแบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล จากตารางที่ 3.16 พบว่าในเขตเทศบาลเมืองลำพูนมีโรงงานอุตสาหกรรม 28 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.22 ของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวกับวิศวกรรมและโลหการ คิดเป็นร้อยละ 46.43 คือเป็นโรงกลึงและอู่ซ่อมรถยนต์ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมบริการที่จะต้องตั้งอยู่ในบริเวณที่สะดวกต่อการให้บริการ สำหรับพื้นที่นอกเขตเทศบาล มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 98 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 77.78 ของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในพื้นที่ศึกษาเป็นจำนวนโรงงานที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ 22 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.45 โรงงานที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมทำเครื่องเรือนหรืออุปกรณ์เครื่องใช้จากไม้หรือไม้ไผ่ คิดเป็นร้อยละ 22.49 รองลงมา คือ อุตสาหกรรมวิศวกรรมและโลหการ ร้อยละ 17.35

4.2.2 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม

สำหรับจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดลำพูน ในปี 2534 มีจำนวนทั้งสิ้น 606 โรง (ไม่รวมโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ) พบว่า มีการกระจายอยู่ในประเภทอุตสาหกรรมการเกษตรมากที่สุด 313 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 51.65 รองลงมา ก็คือ อุตสาหกรรมแกะสลักไม้และหัตถกรรม ร้อยละ 16.01 (ตารางที่ 3.17 และแผนภูมิที่ 3.5) โดยมีการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ในอำเภอเมืองมากที่สุด มีจำนวน 298 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 49.17 รองลงมา คือ อำเภอป่าซาง จำนวน 132 โรงงานหรือร้อยละ 21.78 (ตารางที่ 3.18 และแผนภูมิที่ 3.6) เมื่อพิจารณาจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดลำพูน ตั้งแต่ พ.ศ.2524 ก่อนที่จะมีนิคมอุตสาหกรรมเป็นต้นมาจนถึง พ.ศ.2534 พบว่า ในช่วงหลังมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นกว่าช่วงแรก (แผนภูมิที่ 3.7) เมื่อเปรียบเทียบในช่วงระหว่าง พ.ศ.2524-2527 ก่อนที่จะมีนิคมอุตสาหกรรม และช่วงหลังจากมีนิคมอุตสาหกรรมแล้ว พ.ศ.2527-2534

การเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัด เพราะการที่จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นนั้นทำให้เกิดการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งหมายถึง การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมและฐานะทางเศรษฐกิจของจังหวัด จากตารางที่ 3.18 เมื่อเปรียบเทียบจำนวน

ตารางที่ 3.16 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมแบ่งตามประเภทในพื้นที่ศึกษา (ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล) พ.ศ.2534

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม				จำนวนคนงาน											
	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล		ในเขตเทศบาล						นอกเขตเทศบาล					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ชาย		หญิง		รวม		ชาย		หญิง		รวม	
					จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.อุตสาหกรรมก่อสร้างและอุปกรณ์เกี่ยวกับการก่อสร้าง	5	17.86	10	10.20	77	38.12	30	29.13	107	35.08	165	4.51	73	1.15	238	2.38
2.อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	5	17.86	8	8.16	37	18.32	27	26.21	64	20.98	158	4.32	170	2.68	328	3.28
3.อุตสาหกรรมกระดาษ	-	0.00	15	15.31	-	0.00	-	0.00	0	0.00	750	20.52	1,115	17.58	1,865	18.65
4.อุตสาหกรรมวิศวกรและโลหะการ	13	46.43	17	17.35	72	35.64	25	24.27	97	31.80	196	5.36	98	1.55	294	2.94
5.อุตสาหกรรมแกะสลักไม้และหัตถกรรม	1	3.57	14	14.29	6	2.97	7	6.80	13	4.26	1,333	36.47	1,682	26.52	3,015	30.16
6.อุตสาหกรรมเครื่องเรือนหรืออุปกรณ์เครื่องใช้จากไม้	1	3.57	22	22.45	3	1.49	5	4.85	8	2.62	142	3.89	251	3.96	393	3.93
7.อุตสาหกรรมเกี่ยวกับกระดาษ	3	10.71	2	2.04	7	3.47	9	8.74	16	5.25	98	2.68	7	0.11	105	1.05
8.อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์	-	0.00	9	9.18	-	0.00	-	0.00	0	0.00	773	21.15	2,864	45.15	3,637	36.38
9.อุตสาหกรรมอื่น ๆ	-	0.00	1	1.02	-	0.00	-	0.00	0	0.00	40	1.09	83	1.31	123	1.23
รวม	28	100.00	98	100.00	202	100.00	103	100.00	305	100.00	3,655	100.00	6,343	100.00	9,998	100.00

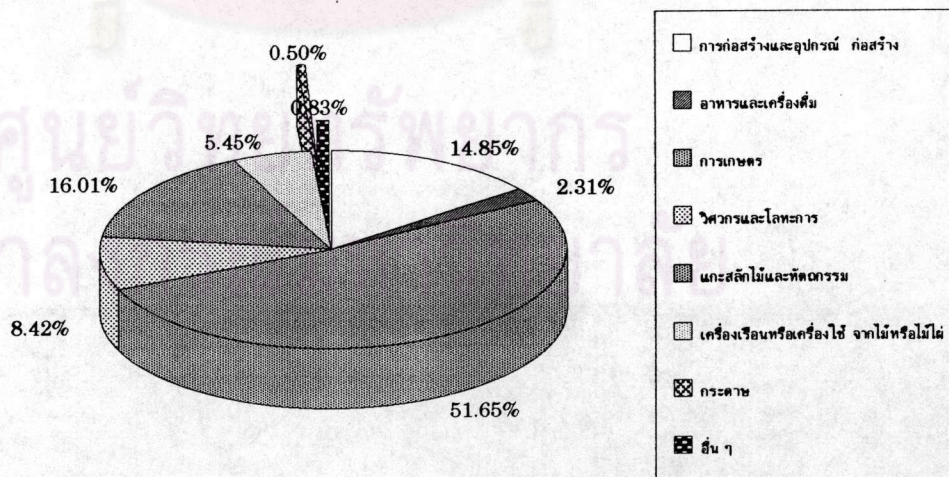
ที่มา : กองวิจัย สำนักงานเมือง

ตารางที่ 3.17 แสดงประเภทโรงงานอุตสาหกรรมโดยแบ่งตามจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดลำพูน

ประเภทอุตสาหกรรม	จังหวัดลำพูน	
	โรงงาน	ร้อยละ
1. อุตสาหกรรมการก่อสร้างและอุปกรณ์เกี่ยวกับการก่อสร้าง	90	14.85
2. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	14	2.31
3. อุตสาหกรรมการเกษตร	313	51.65
4. อุตสาหกรรมวิศวกรและโลหะการ	51	8.42
5. อุตสาหกรรมแกะสลักไม้และหัตถกรรม	97	16.01
6. อุตสาหกรรมเครื่องเรือนหรืออุปกรณ์เครื่องใช้จากไม้หรือไม้ไผ่	33	5.45
7. อุตสาหกรรมเกี่ยวกับกระดาษ	3	0.50
8. อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์	-	-
9. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	5	0.83
รวม	606	100.00

ที่มา : กองวิจัย สำนักงานผังเมือง

แผนภูมิที่ 3.5 แสดงประเภทอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน พ.ศ.2534

ที่มา : จากตารางที่ 3.17

ตารางที่ 3.18 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมรายอำเภอจังหวัดลำพูนระหว่าง พ.ศ.2524-2527

อำเภอ	จำนวนโรงงาน			การเปลี่ยนแปลง	
	พ.ศ.2524	พ.ศ.2527	พ.ศ.2534	พ.ศ.2524-2527	พ.ศ.2527-2534
เมือง	45	114	298	69	184
ป่าซาง	14	47	132	33	85
แม่ทา	5	17	121	12	104
บ้านโฮ้ง	2	16	25	14	9
ลี้	-	3	27	3	24
ทุ่งหัวช้าง	-	1	3	1	2
นิคมอุตสาหกรรม	-	-	30	-	30
จังหวัดลำพูน	66	198	636	132	438

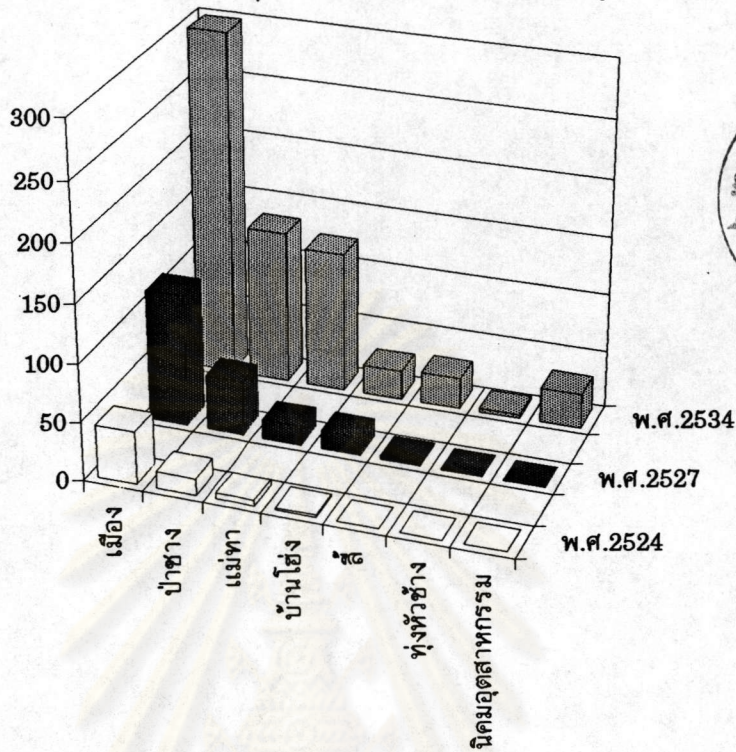
ที่มา : ทำเนียบอุตสาหกรรม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 3.19 เปรียบเทียบโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา พ.ศ.2527 และ 2534

ลักษณะอุตสาหกรรม	จำนวนโรงงาน		การเปลี่ยนแปลง	
	พ.ศ.2527	พ.ศ.2534	พ.ศ.2527-2534	ร้อยละ
พื้นที่ศึกษา	65	126	61	93.85
อุตสาหกรรมการผลิต	42	96	54	128.57
อุตสาหกรรมบริการ	23	30	7	30.43
ในเขตเทศบาล	26	28	2	7.69
อุตสาหกรรมการผลิต	14	12	-2	-14.29
อุตสาหกรรมบริการ	12	16	4	33.33
นอกเขตเทศบาล	39	98	59	151.28
อุตสาหกรรมการผลิต	28	84	56	200.00
อุตสาหกรรมบริการ	11	14	3	27.27

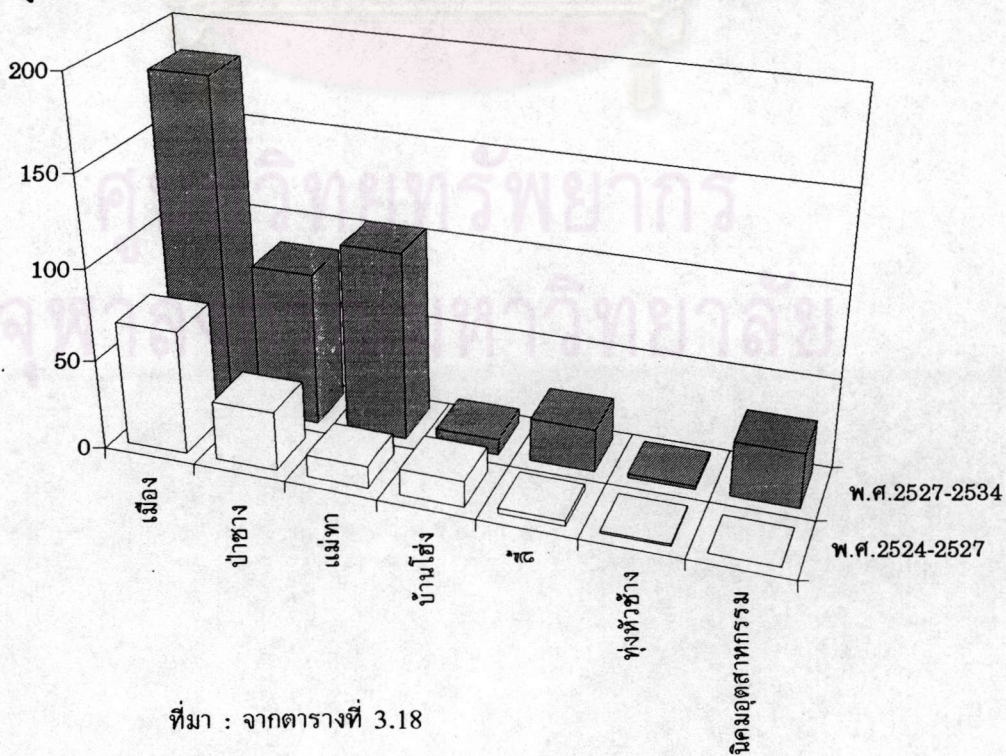
ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง

แผนภูมิที่ 3.6 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมรายอำเภอ จังหวัดลำพูน พ.ศ.2524,2527และ 2534

ที่มา : จากตารางที่ 3.18

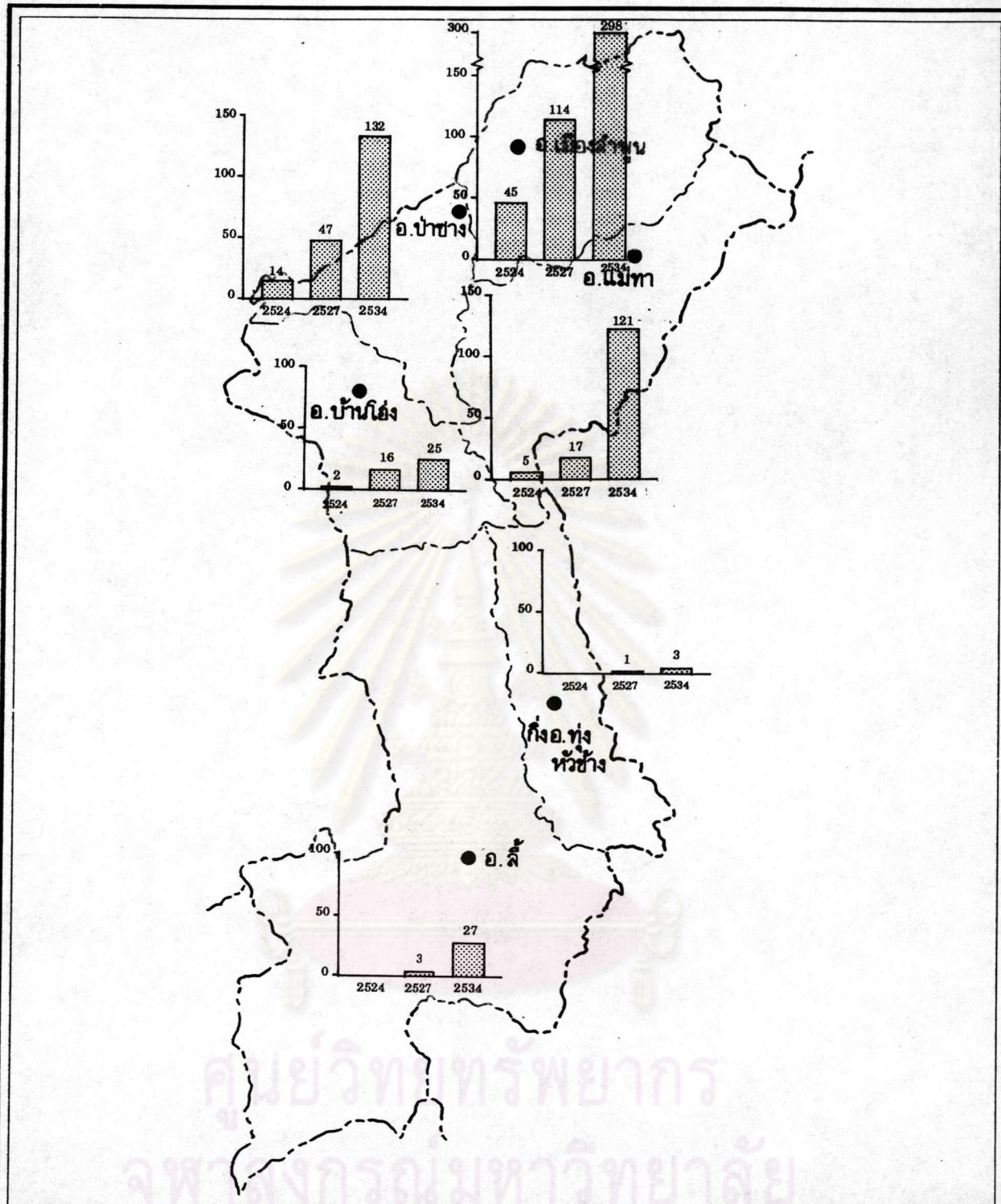
แผนภูมิที่ 3.7 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานระหว่างพ.ศ.2524-2527 และพ.ศ.2527-2534

ที่มา : จากตารางที่ 3.18

โรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดลำพูน ในช่วงก่อนที่จะมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ พ.ศ.2524-2527 และ พ.ศ.2527-2534 เป็นช่วงที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือแล้ว และได้มีการเปิดดำเนินการไปบ้างแล้ว ในปี 2524 มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 66 โรง เพิ่มขึ้นเป็น 198 และ 636 โรง ในปี 2527 และ 2534 ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 3.6) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในช่วงแรกก่อนที่จะมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ (พ.ศ.2527-2534) จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น 132 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 200.00 แต่ภายหลังที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแล้ว (พ.ศ.2527-2534) จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น 438 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 221.21 ซึ่งภายหลังจากที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแล้วทำให้มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นกว่าช่วงแรก ร้อยละ 21.21 อำเภอที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดคือ อำเภอเมือง ร้อยละ 51.57 ของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดของจังหวัดลำพูน รองลงมา คืออำเภอป่าซาง และ อำเภอแม่ทา สำหรับอำเภอเมืองลำพูนเป็นโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมร้อยละ 10.98 ของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในอำเภอเมืองลำพูน (แผนภูมิที่ 3.7 และแผนที่ 3.11)

สาเหตุที่อำเภอเมืองมีจำนวนโรงงานมากกว่าอำเภออื่น ๆ เพราะมีความได้เปรียบในเรื่องที่ตั้ง การบริการสาธารณะ สถาบันการเงิน ตลาด แหล่งงาน ฯลฯ จึงทำให้ผู้ลงทุนโดยทั่วไปสนใจที่จะเข้ามาลงทุนมากกว่าในเขตอำเภออื่น ดังนั้นจึงได้มีการพิจารณาถึงการเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองเฉพาะพื้นที่ศึกษา โดยมีการเปรียบเทียบจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ในช่วงก่อนที่จะมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ (พ.ศ.2522-2527) และช่วงหลังจากที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และมีการเข้ามาเปิดดำเนินการไปบ้างแล้ว (พ.ศ.2527-2534) จากตารางที่ 3.19 ในปี 2522 มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมรวมทั้งสิ้น 41 โรง เพิ่มขึ้นเป็น 65 และ 126 โรง ในปี 2527 และ 2534 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าในช่วงแรกก่อนมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม (พ.ศ.2522-2527) มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น 24 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 58.54 แต่ภายหลังจากที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแล้ว (พ.ศ.2527-2534) จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากถึง 61 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 93.85 ส่วนใหญ่เป็นโรงงานที่อยู่นอกเขตเทศบาล ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นทั้ง 2 ช่วงแล้ว พบว่า หลังจากที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแล้ว จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากกว่าช่วงแรกถึงร้อยละ 35.31 ซึ่งสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่นอกเขตเทศบาล หมายถึงโรงงานที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมนั่นเอง สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรม ที่เปิดดำเนินการแล้วมีจำนวน 30 โรงงาน กำลังก่อสร้าง 32 โรงงาน และยังไม่ได้ก่อสร้าง 24 โรงงาน (สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ)

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

แสดง : การกระจายตัวของจำนวนโรงงาน รายอำเภอ พ.ศ.2524,2527 และ 2534

สัญลักษณ์

 โรงงานอุตสาหกรรม

มาตราส่วน กม.
0 5 10 20

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน

แผนที่ 3.11

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าเมื่อพิจารณาจำนวนโรงงานที่เพิ่มขึ้นในช่วงเวลา ก่อนและหลังการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือแล้ว พบว่ามีการเพิ่มขึ้นที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ทั้งในระดับจังหวัดและระดับชุมชนที่ทำการศึกษ เพราะมีการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองลำพูน ย่อมส่งผลต่อเนื่องไปถึงการเพิ่มขึ้นของอุตสาหกรรมในจังหวัดลำพูน และอาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้เกิดจากอิทธิพลของรัฐบาล ที่มีนโยบายในเรื่องการพัฒนาภูมิภาคแถบนี้ให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคเหนือ การพัฒนาเมืองหลักและเมืองรองและการลดความเหลื่อมล้ำของทรัพยากรกระจายรายได้ภายในประเทศ ในขณะที่เดียวกันก็จะ เป็นแรงจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับนิคมอุตสาหกรรมต่อไปในอนาคตอีกด้วย ผลที่เกิดขึ้นตามมานี้จึงเชื่อได้ว่ามีผลมาจากการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือโดยตรง แต่ทั้งนี้จะได้พิจารณาในเรื่องอื่นประกอบ

4.2.3 ขนาดของโรงงานอุตสาหกรรม

สำหรับขนาดของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดลำพูนปี 2534

ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมในครัวเรือน เพราะมีคนทำงานน้อยกว่า 10 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 72.44 รองลงมาคือ โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีคนทำงานน้อยกว่า 50 คน คิดเป็นร้อยละ 22.28 (แผนภูมิที่ 3.8) และมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เพียง 2 โรง อยู่ในอำเภอเมืองและอำเภอป่าซาง อย่างละ 1 โรง เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้งจังหวัด อำเภอที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดคืออำเภอเมือง และเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ซึ่งประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากอำเภอเมืองมีการจ้างงานในอุตสาหกรรมครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 35.81 รองลงมา คือ การจ้างงานในอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ร้อยละ 10.40 (ตารางที่ 3.20) เมื่อพิจารณาตามขนาดของคนทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา พบว่าโรงงานส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีจำนวนคนทำงาน 1- 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.68 รองลงมาเป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง ที่มีคนทำงาน 6 - 20 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 โรงงานอุตสาหกรรมที่มีคนทำงานตั้งแต่ 21- 50 คน คิดเป็นร้อยละ 10.32 โรงงานที่มีคนทำงานตั้งแต่ 51-100 คน ร้อยละ 5.56 และโรงงานที่มีคนทำงานตั้งแต่ 100 คน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 19.84 (ตารางที่ 3.21)

โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 50 คน ขึ้นไป ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่นอกเขตเทศบาล (แผนที่ 3.12) มีโรงงานเพียงแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ได้แก่ โรงเลื่อยสมนึกผลิตไม้แปรรูป โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล เป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่มีคนงานน้อยกว่า 50 คน และมีการใช้พื้นที่เกาะกลุ่มไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ซึ่งรวมถึงโรงงานที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือด้วย

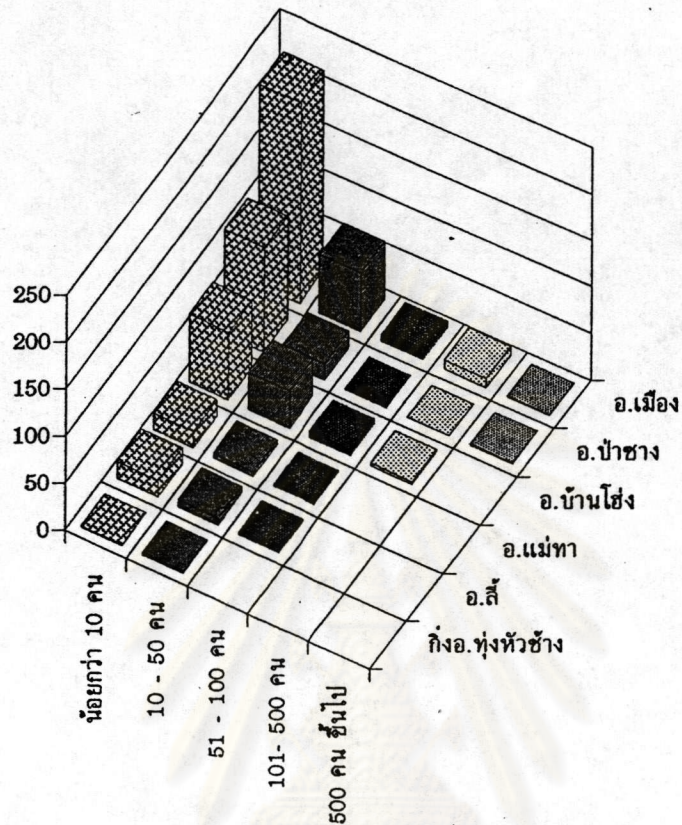
ตารางที่ 3.20 แสดงขนาดของคนทำงานรายอำเภอในจังหวัดลำพูน พ.ศ.2534

อำเภอ	น้อยกว่า 10 คน		10 - 50 คน		51 - 100 คน		101- 500 คน		500 คน ขึ้นไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อ.เมือง	217	35.81	63	10.40	7	1.16	10	1.65	1	0.17	298	49.17
อ.ป่าซาง	112	18.48	18	2.97	1	0.17	-	-	1	0.17	132	21.78
อ.บ้านโฮ้ง	72	11.88	40	6.60	6	0.99	3	0.50	-	-	121	19.97
อ.แม่ทา	18	2.97	5	0.83	2	0.33	-	-	-	-	25	4.13
อ.ลี้	18	2.97	7	1.16	2	0.33	-	-	-	-	27	4.46
กิ่งอ.ทุ่งหัวช้าง	1	0.17	2	0.33	-	-	-	-	-	-	3	0.50
นิคมอุตสาหกรรม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	4.95
จังหวัดลำพูน	438	72.28	135	22.28	18	2.97	13	2.15	2	0.33	606	100.00

ที่มา : ทำเนียบอุตสาหกรรม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 3.8 แสดงขนาดคนทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน พ.ศ.2534

ที่มา : จากตารางที่ 3.20

ตารางที่ 3.21 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานประกอบการอุตสาหกรรม จำแนกตามขนาดแรงงาน ในพื้นที่ศึกษา

ขนาดแรงงาน	พื้นที่ศึกษา		ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5 คน	50	39.68	15	11.90	35	27.78
6 - 20 คน	31	24.60	11	8.73	20	15.87
21 - 50 คน	13	10.32	1	0.79	12	9.52
51 - 100 คน	7	5.56	1	0.79	6	4.76
100 คน ขึ้นไป	25	19.84	-	-	25	19.84
รวม	126	100.00	28	22.22	98	77.78

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

แสดง : การกระจายตัวของโรงงาน ที่มีคนงานตั้งแต่ 50 คน ขึ้นไป

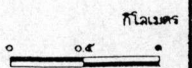
สัญลักษณ์

- โรงงานอุตสาหกรรมที่มีคนงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป
- ▣ นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

เหนือ

มาตราส่วน

ที่มา : กองวิจัย สำนักงานผังเมือง

แผนที่ 3.12

จำนวนคนทำงานที่มีอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ของจังหวัดลำพูน มีขนาดของคนทำงานไม่เท่ากัน จากตาราง 3.22 แสดงจำนวนโรงงาน คนงาน และเงินลงทุน ของจังหวัดลำพูนในปี 2524-2534 มีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นทุกปี (แผนภูมิที่ 3.9) แต่เมื่อพิจารณาในช่วงหลังจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นไม่มากนัก แต่จำนวนคนงานสูงขึ้นเกือบเท่าตัวโดย เฉพาะอำเภอเมืองมีจำนวนคนงานของโรงงานอุตสาหกรรม ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมากกว่า จำนวนคนงานของอำเภอเมือง คิดเป็นร้อยละ 42.29 ของจำนวนคนงานทั้งหมดของจังหวัดลำพูน

4.3 กิจการค้าและบริการ

จังหวัดลำพูนส่วนใหญ่ เป็นการประกอบธุรกิจการค้าส่วนบุคคล มีการลงทุนน้อย เป็นการค้าปลีกขนาดย่อม การลงทุนขนาดใหญ่มีน้อย สาเหตุสำคัญที่เป็นข้อจำกัดของการขยายตัวทางการค้าของจังหวัดลำพูน เนื่องจากอยู่ใกล้จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นศูนย์กลางของภาคที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจอยู่ในอัตราสูง และขยายตัวอย่างรวดเร็ว ลักษณะการค้าและบริการของจังหวัดลำพูนจึงพึ่งพิงเมืองเชียงใหม่มาก เพราะมีระยะทางห่างกันเพียง 30 กิโลเมตร และมีการคมนาคมที่สะดวกสบาย คนในจังหวัดลำพูนจึงนิยมไปซื้อหาสินค้าและใช้บริการที่จังหวัดเชียงใหม่โดยตรง สำหรับในพื้นที่ศึกษาในปัจจุบันมีจำนวนสถานประกอบการค้าและบริการรวมทั้งสิ้น 763 แห่ง อยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 508 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66.58 และนอกเขตเทศบาลจำนวน 255 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.43

4.3.1 ประเภทกิจการค้าและบริการ

สถานประกอบการค้าและบริการ แยกตามประเภทของการค้าในเขตพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการค้าปลีกและการค้าปลีก ประกอบด้วยร้านอาหาร เครื่องดื่ม ร้านขายสินค้าอุปโภคบริโภค และร้านขายของชำ เป็นต้น (ตารางที่ 3.23)

ในเขตเทศบาลจะมีสถานประกอบการค้าและบริการหลากหลายประเภทกว่าบริเวณนอกเขตเทศบาล แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเมืองลำพูนยังต้องพึ่งพิงเมืองเชียงใหม่ทางด้านธุรกิจการค้าและบริการต่าง ๆ ธุรกิจการค้าในเมืองลำพูนส่วนใหญ่จึงเป็นการค้าปลีกขนาดย่อมเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นในชีวิตประจำวันของประชากรเท่านั้น (จากตารางที่ พ.1)

4.3.2 ขนาดของสถานประกอบการค้าและบริการ

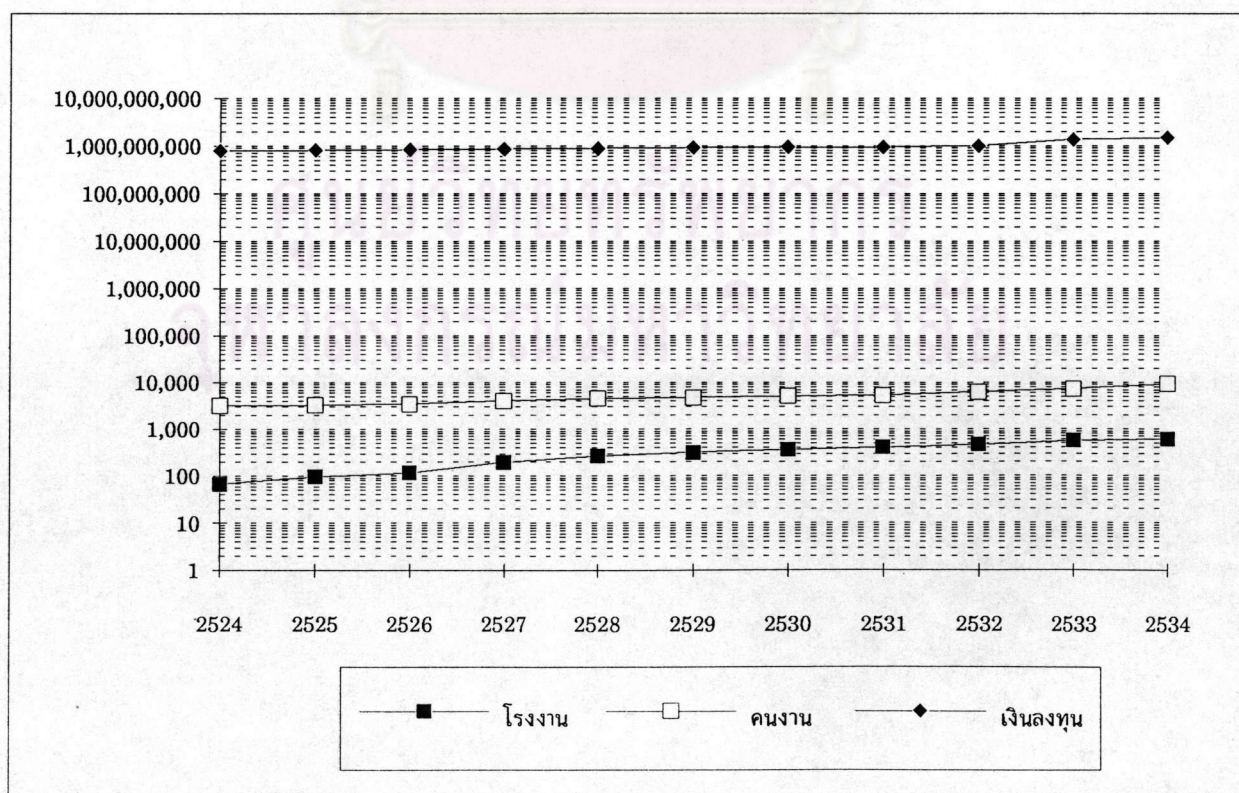
เมื่อจำแนกสถานประกอบการค้าและบริการ ตามขนาดของคนทำงาน (ตารางที่ 3.24) พบว่าในพื้นที่ศึกษา สถานประกอบการค้าและบริการส่วนใหญ่เป็นร้านค้าขนาดเล็กมีคนทำงานไม่เกิน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 84.53 ของจำนวนสถานประกอบการค้าและบริการทั้งหมด รองลงมาเป็นสถานประกอบการค้าและบริการขนาดกลางที่มีคนทำงาน 6-20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 ได้แก่ธนาคาร ห้างสรรพสินค้า และบริษัทสำนักงานต่าง ๆ สำหรับ

ตารางที่ 3.22 แสดงจำนวนโรงงาน คนงาน เงินลงทุน ของจังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2534

พ.ศ.	โรงงาน	คนงาน	เงินลงทุน
2524	66	3,151	759,071,164
2525	94	3,224	798,803,128
2526	114	3,456	824,096,993
2527	198	4,011	848,550,593
2528	262	4,401	880,738,993
2529	316	4,690	896,116,343
2530	358	4,978	939,524,143
2531	409	5,374	946,784,943
2532	457	6,172	984,401,093
2533	551	7,410	1,340,231,693
2534	606	9,229	1,434,425,000

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน

แผนภูมิที่ 3.9 แสดงจำนวนโรงงาน คนงาน เงินลงทุน ของจังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2532

ที่มา : จากตารางที่ 3.22

ตารางที่ 3.23 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบกิจการค้าและบริการ
จำแนกตามประเภทการค้าและที่ตั้ง

ลักษณะการค้า	เขตที่ตั้งของสถานประกอบกิจการ					
	พื้นที่ศึกษา		ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การค้าปลีก	284	37.22	173	34.06	111	43.53
การค้าส่ง	8	1.05	4	0.79	4	1.57
การค้าบริการ	370	48.49	246	48.43	124	48.63
การค้าปลีกและค้าส่ง	36	4.72	31	6.10	5	1.96
การค้าปลีกและค้าบริการ	6	0.79	5	0.98	1	0.39
การค้าส่งและค้าบริการ	47	6.16	38	7.48	9	3.53
การค้าปลีก ส่ง และ บริการ	12	1.57	11	2.17	1	0.39
รวม	763	100.00	508	100.00	255	100.00

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง พ.ศ.2534

สถานประกอบการค้าและบริการขนาดใหญ่ที่มีคนงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป มีเพียง 2 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 0.26 ได้แก่ บริษัทนิคมพานิชย์ล้าพูน ซึ่งจำหน่ายรถยนต์และเครื่องใช้ไฟฟ้ามีคนทำงาน 200 คน และบริษัทล้าพูนสุวรรณรัตน์ รับถมที่ดิน มีคนทำงาน 100 คน

จำนวนสถานประกอบการค้าและบริการดังกล่าว มีจำนวนคนทำงานรวมทั้งสิ้น 2,999 คน เป็นสมาชิกในครัวเรือน 1,310 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 43.68 และลูกจ้างคนงาน 1,689 คน คิดเป็นร้อยละ 56.32 เมื่อจำแนกตามพื้นที่ พบว่า คนทำงานในเขตเทศบาลมีจำนวน 1,805 คน หรือร้อยละ 60.19 ของจำนวนคนทำงานในสถานประกอบการค้าและบริการทั้งหมดและนอกเขตเทศบาล จำนวน 1,194 คน หรือร้อยละ 39.81 (ตารางที่ 3.25)

5. การจ้างงาน

การจ้างงานที่เพิ่มขึ้นของจังหวัดล้าพูนนั้น ย่อมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาทางเศรษฐกิจในด้านอุตสาหกรรมการผลิตที่เพิ่มขึ้น เมื่อมีการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งถ้าเปรียบเทียบจำนวนการจ้างงานในจังหวัดล้าพูน ระหว่าง ปี 2524-2527 ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมกับช่วงปี 2527-2534 ซึ่งเป็นช่วงหลังจากที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมและมีการเปิดดำเนินการไปบ้างแล้ว จะเห็นได้ว่าการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม ในปี 2524 มีจำนวน 3,151 คน เพิ่มขึ้นเป็น 4,011 และ 15,992 คนตามลำดับ (จากตารางที่ 3.26) ซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงแรกก่อนมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ (พ.ศ. 2524-2527) มีจำนวนการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเพียง 860 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 27.29 แต่ภายหลังจากที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแล้ว (พ.ศ. 2527-2534) จำนวนการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นถึง 11,981 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 298.70 (แผนภูมิที่ 3.10) เมื่อเปรียบเทียบการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมทั้ง 2 ช่วงแล้ว จะเห็นได้ว่า การจ้างงานส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นในเขตอำเภอเมืองล้าพูน โดยเกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแล้ว จำนวนการจ้างงานเพิ่มมากกว่าในช่วงแรกถึงร้อยละ 266.30 หรือคิดเป็นประมาณเกือบ 10 เท่า

จำนวนการจ้างงาน ในภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดล้าพูน ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในอำเภอเมืองล้าพูน มีจำนวน 12,474 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 78 ของจำนวนการจ้างงานทั้งหมดของจังหวัด และจำนวนการจ้างงานในโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจำนวน 6,763 คน คิดเป็นร้อยละ 42.29 ของจำนวนการจ้างงานทั้งหมดในจังหวัดล้าพูน หรือร้อยละ 54.22 ของการจ้างงานในอำเภอเมืองล้าพูน (แผนภูมิที่ 3.11)

ตารางที่ 3.24 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานประกอบการค้าและบริการ
จำแนกตามขนาดของแรงงานในสถานประกอบการและเขตที่ตั้ง

ขนาดของสถานประกอบ การค้าและบริการ	เขตที่ตั้งของสถานประกอบการ					
	พื้นที่ศึกษา		ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คนทำงานตั้งแต่ 1 - 5 คน	645	84.53	431	84.84	214	83.92
คนทำงานตั้งแต่ 6 - 20 คน	103	13.50	72	14.17	31	12.16
คนทำงานตั้งแต่ 21 - 50 คน	13	1.70	5	0.98	8	3.14
คนทำงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป	2	0.26	-	0.00	2	0.78
รวม	763	100.00	508	100.00	255	100.00

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง

ตารางที่ 3.25 จำนวนแรงงานในสถานประกอบการค้าและบริการ จำแนกตามเขตที่ตั้งและสถานภาพแรงงาน

เขตที่ตั้งของสถานประกอบ การค้าและบริการ	สมาชิกในครัวเรือน			ลูกจ้างคนงาน			แรงงานรวม		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
พื้นที่ศึกษา	604	706	1,310	967	722	1,689	1,571	1,428	2,999
ในเขตเทศบาล	373	455	828	501	476	977	874	931	1,805
นอกเขตเทศบาล	231	251	482	466	246	712	697	497	1,194

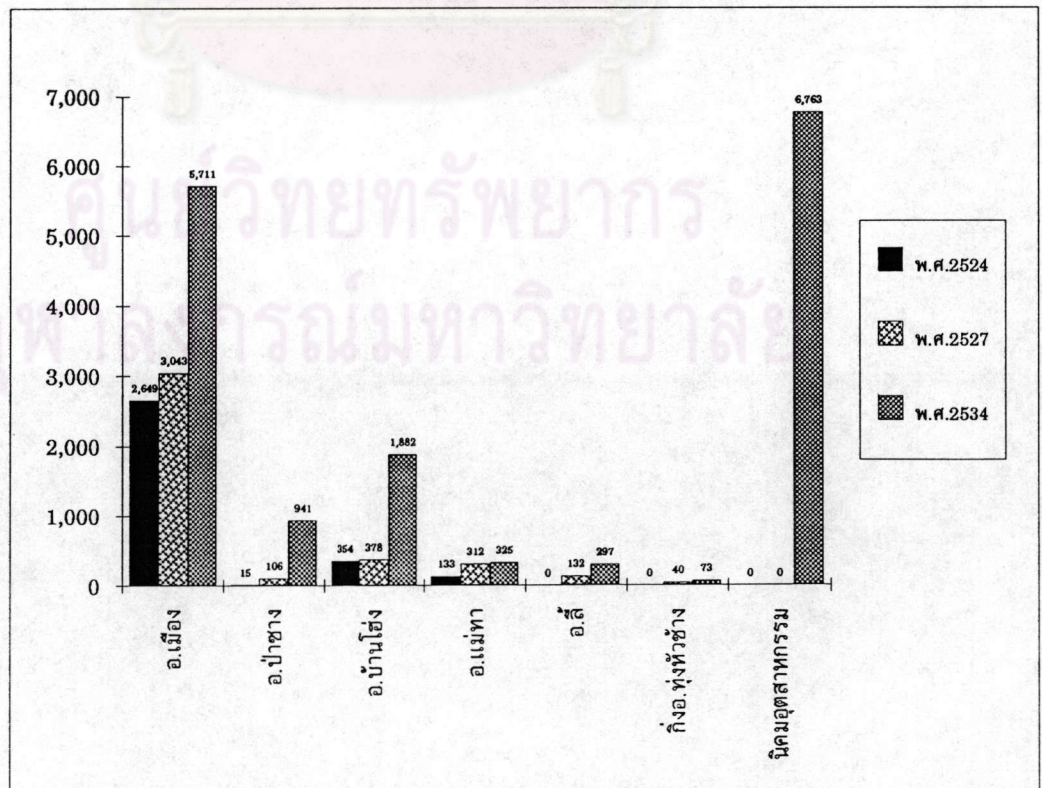
ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง พ.ศ.2534

ตารางที่ 3.26 แสดงจำนวนคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมรายอำเภอ พ.ศ.2524,2527 และ 2534

อำเภอ	จำนวนคนงาน						การเปลี่ยนแปลง			
	พ.ศ.2524		พ.ศ.2527		พ.ศ.2534		พ.ศ.2524-2527		พ.ศ.2524-2527	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อ.เมือง	2,649	84.07	3,043	75.87	5,711	35.71	394	45.81	2,668	22.27
อ.ป่าซาง	15	0.48	106	2.64	941	5.88	91	10.58	835	6.97
อ.บ้านโฮ้ง	354	11.23	378	9.42	1,882	11.77	24	2.79	1,504	12.55
อ.แม่ทา	133	4.22	312	7.78	325	2.03	179	20.81	13	0.11
อ.สี	-	0.00	132	3.29	297	1.86	-	0.00	165	1.38
กิ่งอ.ทุ่งหัวช้าง	-	0.00	40	1.00	73	0.46	-	0.00	33	0.28
นิคมอุตสาหกรรม	-	0.00	-	0.00	6,763	42.29	-	0.00	-	0.00
จังหวัดลำพูน	3,151	100.00	4,011	100.00	15,992	100.00	860	100.00	11,981	100.00

ที่มา : ทำเนียบอุตสาหกรรม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน

แผนภูมิที่ 3.10 แสดงการเปลี่ยนแปลงการจ้างงานในปี 2524 2527 และ 2534

เมื่อพิจารณาเฉพาะในพื้นที่ศึกษา จากตารางที่ 3.27 ในปี 2527 มีจำนวนคนทำงาน 2,035 คน เพิ่มขึ้นเป็น 10,303 คน ในปี 2534 จำนวนที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 8,268 คน คิดเป็นร้อยละ 406.29 ในจำนวนนี้เพิ่มขึ้นมาก คือพื้นที่นอกเขตเทศบาลเดิมมีจำนวนเพียง 1,766 คน เพิ่มเป็น 9,998 คน ในปี 2527 และ 2534 ตามลำดับ จำนวนคนงานที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นคนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ร้อยละ 65.11 ของจำนวนคนทำงานนอกเขตเทศบาลทั้งหมด สาขาที่มีการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ สาขาการผลิตที่มีมากในพื้นที่นอกเขตเทศบาล ซึ่งแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่แล้ว ชุมชนนอกเขตเทศบาลจะมีอัตราการจ้างงานต่ำกว่าชุมชนในเขตเทศบาล ทั้งนี้เนื่องจากในบริเวณพื้นที่นอกเขตเทศบาลเมืองลำพูนเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญของชุมชน โดยเฉพาะเกี่ยวกับการอุตสาหกรรม-หัตถกรรม ประชากรที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่จึงมีโอกาสสูงที่จะประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่านิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมีผลต่อการจ้างงานเพิ่มขึ้น และจะเป็นแหล่งรองรับคนงานที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดลำพูน ถ้าโรงงานอุตสาหกรรมเปิดดำเนินการเต็มโครงการ ในอนาคตจะมีคนทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 20,000 คน (จากข้อมูลการตลาด ปี 2532 : หน้า 9)

5.1 การจ้างงานจำแนกตามสาขา

5.1.1 ผู้มีงานทำจำแนกตามสาขาการผลิต

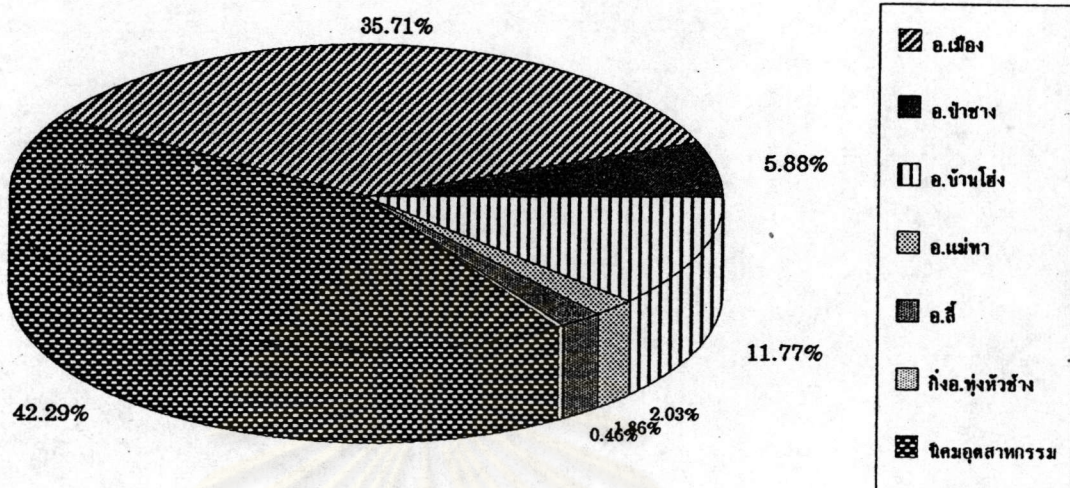
เมื่อจำแนกผู้มีงานทำออกตามสาขาการผลิต (จากตารางที่ ผ.2) ในพื้นที่ศึกษา ผู้มีงานทำส่วนใหญ่เป็นผู้ทำงานในสาขาคหกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.93 ของผู้มีงานทำทั้งหมด ซึ่งแหล่งการจ้างงานที่สำคัญในสาขานี้ ได้แก่สถานประกอบกิจการพาณิชย์กรรมและบริการ ซึ่งรวมทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ รองลงมา คือ ผู้ที่ทำงานในสาขาหัตถกรรม คิดเป็นร้อยละ 43.52 ซึ่งแหล่งการจ้างงานที่สำคัญในสาขานี้ ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

เมื่อพิจารณาตามเขตที่พักอาศัย พบว่ามีความแตกต่างที่สำคัญของการจ้างงานตามสาขาการผลิตระหว่างชุมชนในเขตเทศบาลและชุมชนนอกเขตเทศบาล กล่าวคือในเขตเทศบาลมีสัดส่วนของผู้ทำงานในสาขาคหกรรมมีสัดส่วนสูงกว่าชุมชนนอกเขตเทศบาล ในขณะที่ชุมชนนอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนของผู้ทำงานในสาขาหัตถกรรมมากกว่าชุมชนในเขตเทศบาล

5.1.2 ผู้มีงานทำจำแนกตามสาขาอาชีพ

เมื่อจำแนกผู้มีงานทำออกตามสาขาอาชีพ (จากตารางที่ ผ.3)

แผนภูมิที่ 3.11 แสดงจำนวนคนทำงานรายอำเภอ จังหวัดลำพูน พ.ศ.2534

ที่มา : จากตารางที่ 3.26

ตารางที่ 3.27 เปรียบเทียบจำนวนคนงานในพื้นที่ศึกษา พ.ศ.2527 และ 2534

ลักษณะอุตสาหกรรม	จำนวนคน		การเปลี่ยนแปลง	
	พ.ศ.2527	พ.ศ.2534	พ.ศ.2527-2534	ร้อยละ
พื้นที่ศึกษา	2,035	10,303	8,268	406.29
อุตสาหกรรมการผลิต	1,924	10,090	8,166	424.43
อุตสาหกรรมบริการ	111	213	102	91.89
ในเขตเทศบาล	269	306	37	13.75
อุตสาหกรรมการผลิต	220	193	-27	-12.27
อุตสาหกรรมบริการ	49	113	64	130.61
นอกเขตเทศบาล	1,766	9,998	8,232	466.14
อุตสาหกรรมการผลิต	1,704	9,898	8,194	480.87
อุตสาหกรรมบริการ	62	100	38	61.29

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง

ในพื้นที่ศึกษา ผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับกระบวนการผลิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.66 ของผู้ที่มีงานทำทั้งหมด รองลงมา คือผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้า และผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 20.41 และ 14.56 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามเขตที่พักอาศัย พบว่าในเขตเทศบาลมีผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้า และ ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับกระบวนการผลิตอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 29.38 และ 28.83 ตามลำดับ สำหรับพื้นที่นอกเขตเทศบาล เป็นผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับกระบวนการผลิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.39 รองลงมา เป็นผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้า คิดเป็นร้อยละ 14.75

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมีผลกระทบโดยตรงต่อการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม ทั้งในส่วนที่เป็นระดับจังหวัดและระดับชุมชนที่ศึกษา กล่าวคือทำให้มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นหลายเท่าตัว ในเขตอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จากการเพิ่มของการจ้างงานของจังหวัดลำพูน ในช่วงเวลาก่อนที่จะมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เพราะโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อม จำนวนคนทำงานไม่มากนักและโรงงานส่วนใหญ่ของจังหวัดใช้วัตถุดิบทางการเกษตร เช่น โรงสีข้าว หัตถกรรมในครัวเรือน เช่น การแกะสลักไม้ ซึ่งถ้าเป็นโรงงานที่ไม่ใหญ่นักมักจะใช้แรงงานในครอบครัวเป็นส่วนมาก แต่เมื่อมีการเปิดกิจการของโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมแล้ว ทำให้การจ้างงานเพิ่มโดยเฉลี่ยในระดับจังหวัดแล้วประมาณร้อยละ 42.67 ต่อปี (ตารางที่ 3.28) และในระดับชุมชน ร้อยละ 58.04 ต่อปี (ตารางที่ 3.29) การจ้างงานที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเนืองออกไปอีกหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้ประโยชน์ที่ดินในด้านที่อยู่อาศัย การค้าและบริการ การบริการด้านสาธารณสุขภาคสาธารณสุขการ รวมทั้งการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

6. เงินลงทุน

จากตารางที่ 3.22 จังหวัดลำพูนมีจำนวนเงินลงทุน ในปี 2524 เท่ากับ 759,071,164 บาท เพิ่มขึ้น ในปี 2534 เท่ากับ 1,434,425,000 บาท

ลักษณะของโรงงานส่วนใหญ่ในจังหวัดลำพูน เป็นโรงงานขนาดเล็กที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 1 ล้านบาท จำนวน 514 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 84.82 โรงงานขนาดกลางที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 10 ล้านบาท มีจำนวน 74 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 12.21 และโรงงานขนาดใหญ่ที่มีเงินลงทุนสูงกว่า 10 ล้านบาท มีจำนวน 18 โรงงาน หรือร้อยละ 2.97 (แผนภูมิที่ 3.12)

จากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในจังหวัดลำพูน กระจุกตัวอยู่ในอำเภอเมืองมากที่สุด และมีจำนวนเงินลงทุนมากที่สุดของจังหวัดลำพูน คิดเป็นร้อยละ 86.16 ของเงิน

ตารางที่ 3.28 แสดงอัตราการขยายตัวของการจ้างงาน จังหวัดลำพูน พ.ศ.2524,2527 และ 2534

อำเภอ	จำนวนการจ้างงาน			อัตราการขยายตัว/ปี	
	พ.ศ.2524	พ.ศ.2527	พ.ศ.2534	2524-2527	2527-2534
อ.เมือง	2,649	3,043	5,711	4.96	44.17
อ.ป่าซาง	15	106	941	202.22	112.53
อ.บ้านโฮ้ง	354	378	1,882	2.26	56.84
อ.แม่ทา	133	312	325	44.86	0.60
อ.สี	-	132	297	-	17.86
กิ่งอ.ทุ่งหัวช้าง	-	40	73	-	11.79
นิคมอุตสาหกรรม	-	-	6,763	-	-
รวม	3,151	4,011	15,992	9.10	42.67

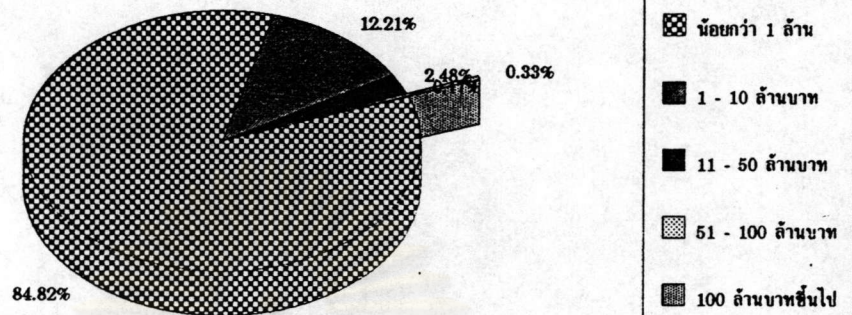
ที่มา : ทำเนียบอุตสาหกรรม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 3.29 แสดงอัตราการขยายตัวของการจ้างงานในพื้นที่ศึกษา พ.ศ.2527 และ 2534

พื้นที่	พ.ศ.2527		พ.ศ.2534		อัตราการขยายตัว
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ในเขตเทศบาล	269	13.22	306	2.97	1.96
นอกเขตเทศบาล	1,766	86.78	9,998	97.04	66.59
รวม	2,035	100.00	10,303	100.00	58.04

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง

แผนภูมิที่ 3.12 แสดงขนาดของเงินลงทุนในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน พ.ศ.2534

ที่มา : ทำเนียบอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 3.30 แสดงจำนวนเงินทุน รายอำเภอ จังหวัดลำพูน พ.ศ.2534

อำเภอ	เงินลงทุน	(ร้อยละ)
เมือง	1,235,842,000	86.16
ป่าซาง	80,220,000	5.59
แม่ทา	42,494,000	2.96
บ้านโฮ้ง	26,776,000	1.87
ลี้	43,002,000	3.00
ทุ่งหัวช้าง	6,091,000	0.42
รวม	1,434,425,000	100.00

ที่มา : ทำเนียบอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน

ลงทุนทั้งหมดของจังหวัด รongลงมา คืออำเภอป่าซาง ร้อยละ 5.59 (ตารางที่ 3.30) อำเภอเมืองลำพูนส่วนใหญ่ประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (เมื่อพิจารณาตามจำนวนเงินลงทุน) และโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ ตามลำดับ เมื่อมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม พบว่าโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือนี้เป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก เมื่อเปรียบเทียบกับโรงงานที่มีอยู่เดิม ในเขตอำเภอเมืองลำพูน

ลักษณะทางสังคม

1. ประชากร

1.1 การกระจายตัวและความหนาแน่น

ในปี 2534 จังหวัดลำพูนมีจำนวนประชากรทั้งจังหวัดรวม 417,980 คน กระจายอยู่ในอำเภอเมืองลำพูนมากที่สุดเท่ากับ 164,335 คน รongลงมาคือ อำเภอป่าซาง เท่ากับ 86,655 คน อำเภอลี้ 61,027 คน อำเภอบ้านโฮ้ง 46,019 คน อำเภอแม่ทา และกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้างเท่ากับ 42,439 คนและ 17,505 คน ตามลำดับ (จากตารางที่ 3.31 และแผนภูมิที่ 3.13)

จังหวัดลำพูนมีความหนาแน่นมากที่สุด คือ ในอำเภอป่าซาง เท่ากับ 325 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร ในปี 2534 ในขณะที่เมื่อ ปี 2524 และ 2527 มีความหนาแน่นเฉลี่ย 276 และ 315 คน ต่อตารางกิโลเมตร ในขณะที่อำเภอเมืองลำพูน มีความหนาแน่นในปี 2524 เท่ากับ 332 คน ต่อตารางกิโลเมตร และปี 2527 และ 2534 เท่ากับ 334 และ 360 คนต่อตารางกิโลเมตร แต่ในระดับจังหวัดมีความหนาแน่นเฉลี่ย 81,89 และ 95 คน ต่อตารางกิโลเมตร ในปี 2524 , 2527 และ 2534 ตามลำดับ จะเห็นว่าอำเภอป่าซางเป็นอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากกว่าอำเภอเมือง เพราะอำเภอป่าซางเป็นอำเภอที่มีการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม และเป็นอำเภอที่มีพื้นที่น้อยที่สุดของจังหวัดลำพูน สำหรับอำเภอเมืองมีความหนาแน่นเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ถึงแม้ว่าจะมีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นก็ตาม เพราะว่ามีผู้ที่เข้ามาทำงานในโรงงานส่วนใหญ่ที่มาจากต่างจังหวัดจะเข้ามาอยู่โดยไม่มีภาระจูงใจที่อยู่ที่

1.2 การเปลี่ยนแปลงประชากร

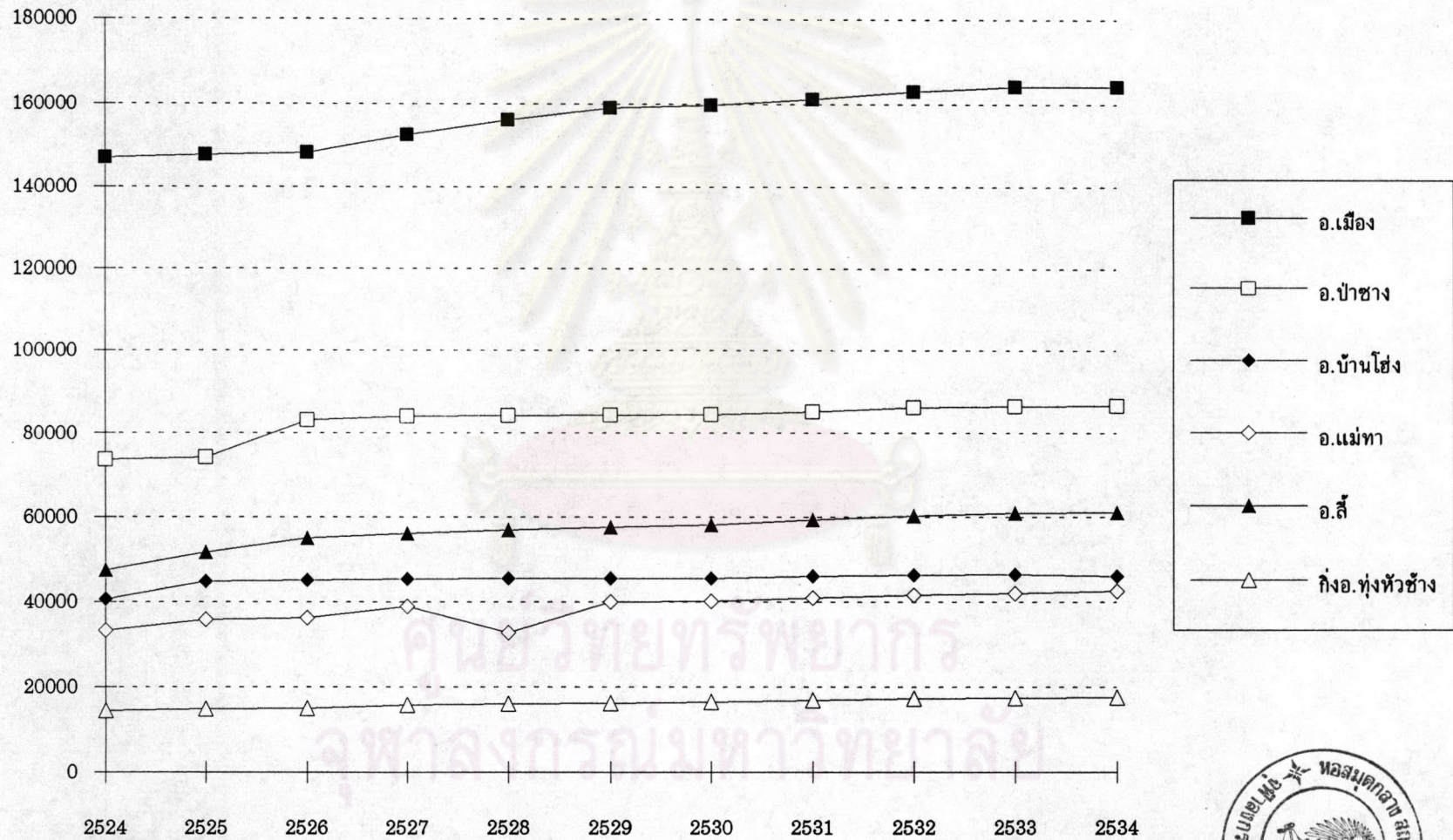
การเปลี่ยนแปลงของประชากร หมายถึงการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนประชากรซึ่งอาจเกิดจาก การอพยพเข้า การอพยพออก การเกิด การตาย ผลที่เกิดขึ้นนี้อาจเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับจังหวัดและระดับชุมชน ซึ่งผลจากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของประชากรครั้งนี้ไม่ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เมื่อมีการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือขึ้นมาแล้วจะ

ตารางที่ 3.31 แสดงจำนวนประชากรรายอำเภอของจังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2534

อำเภอ	เมือง	ป่าซาง	แม่ทา	บ้านโฮ้ง	ลี้	ทุ่งหัวช้าง	จังหวัดลำพูน
2524	146,952	73,655	33,286	40,557	47,427	14,511	356,388
2525	147,702	74,199	35,815	44,833	51,601	14,814	368,964
2526	148,202	83,199	36,138	45,015	55,035	15,043	382,632
2527	152,434	84,114	38,908	45,344	56,045	15,743	392,588
2528	156,108	84,235	32,662	45,403	56,810	16,074	391,292
2529	159,019	84,302	39,896	45,390	57,478	16,219	402,304
2530	159,692	84,509	40,110	45,520	58,027	16,503	404,361
2531	161,141	85,231	40,923	45,923	59,278	16,861	409,357
2532	163,091	86,165	41,628	46,199	60,195	17,237	414,515
2533	164,353	86,500	42,023	46,427	60,830	17,432	417,565
2534	164,335	86,655	42,439	46,019	61,027	17,505	417,980

ที่มา : สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

แผนภูมิที่ 3.13 แสดงจำนวนประชากรรายอำเภอของจังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2534

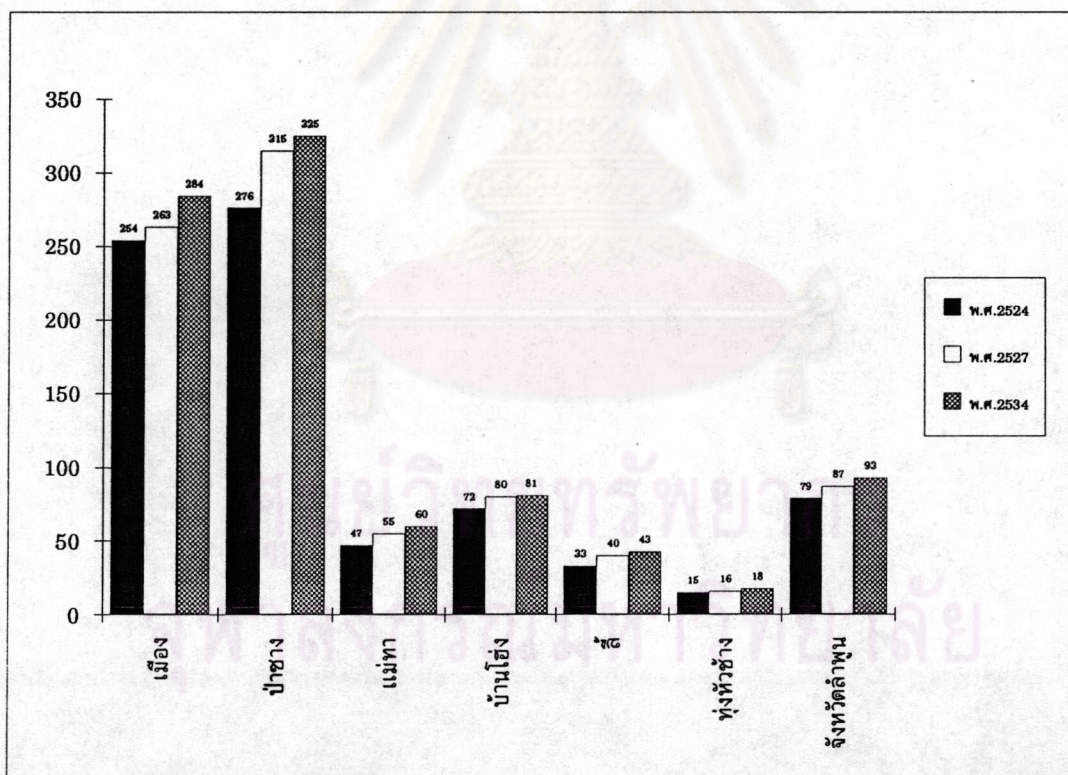
ที่มา : จากตารางที่ 3.31

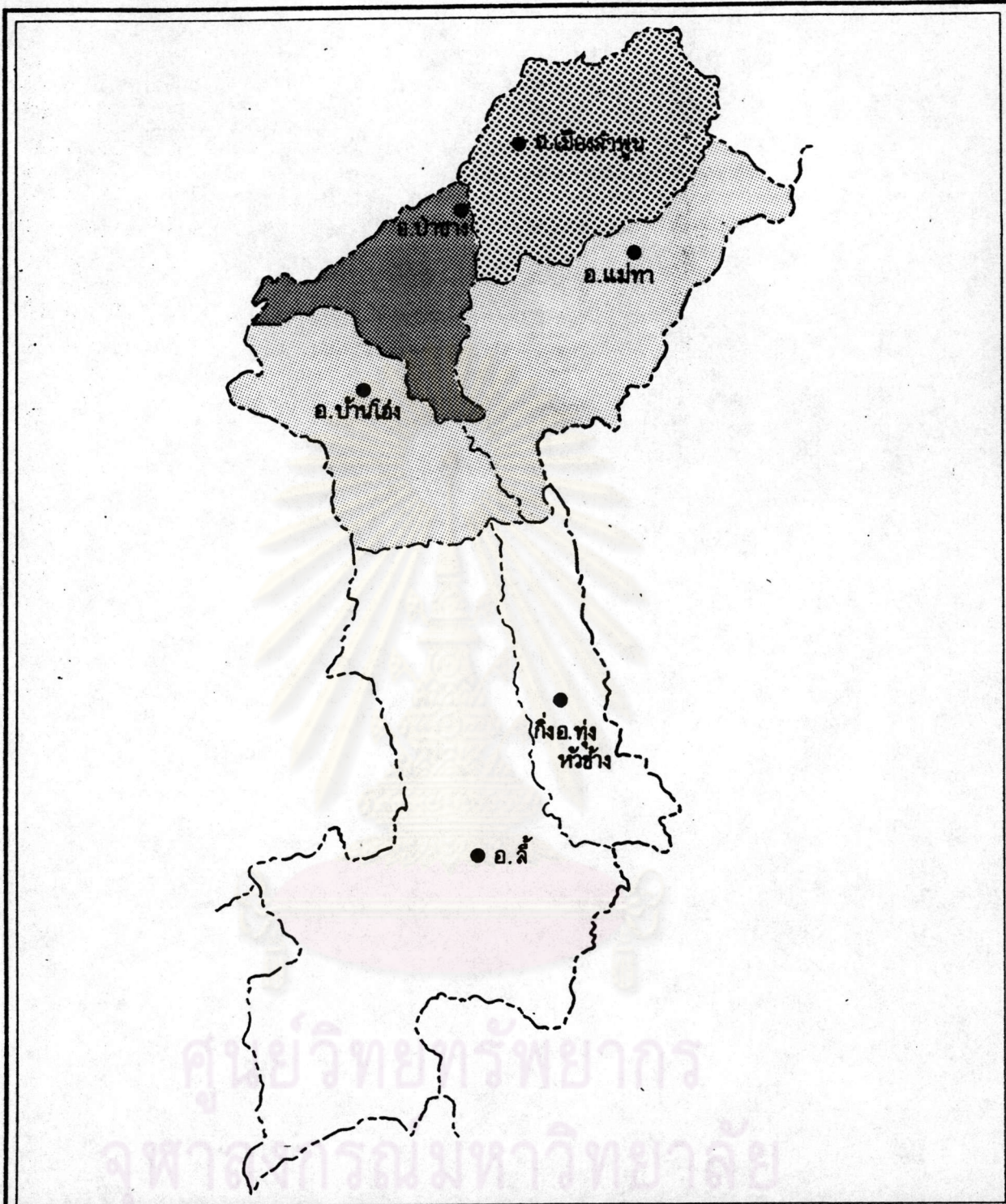

ตารางที่ 3.32 แสดงความหนาแน่นของประชากร พ.ศ.2524-2532

อำเภอ	พื้นที่	ประชากร			ความหนาแน่น		
		2524	2527	2534	2524	2527	2534
เมือง	578.69	146,952	152,434	164,335	254	263	284
ป่าซาง	266.85	73,655	84,114	86,655	276	315	325
แม่ทา	707.52	33,286	38,908	42,439	47	55	60
บ้านโฮ้ง	565.42	40,557	45,344	46,019	72	80	81
ลี้	1416.07	47,427	56,045	61,027	33	40	43
ทุ่งหัวช้าง	971.32	14,511	15,743	17,505	15	16	18
จังหวัดลำพูน	4505.87	356,388	392,588	417,980	79	87	93

แผนภูมิที่ 3.14 แสดงความหนาแน่นประชากรรายอำเภอ พ.ศ.2524 , 2527 และ 2534

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

แสดง : ความหนาแน่นประชากร รายอำเภอ จังหวัดลำพูน พ.ศ.2534

สัญลักษณ์

- มากกว่า 300 คน / ตร.กม.
- 101 - 300 คน / ตร.กม.
- 51 - 100 คน / ตร.กม.
- น้อยกว่า 50 คน / ตร.กม.

มาตราส่วน กม.
0 5 10 20

แผนที่
3.13

ส่งผลกระทบให้จังหวัดลำพูนมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติกว่าที่เคยเป็นอยู่ทั้งในระดับจังหวัดและชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากประชากรที่เพิ่มขึ้นนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการอพยพของแรงงานที่เข้าสู่การจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นระยะแรกของการพัฒนา และเชื่อว่าหากนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้มีการพัฒนาต่อไปในอนาคตจะก่อให้เกิดการอพยพเข้าเพิ่มมากขึ้น ในส่วนที่เป็นการทำงานในสาขาอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมเพื่อรองรับกับความต้องการของผู้ที่อยู่ในสาขาการจ้างงานของภาคอุตสาหกรรมในช่วงแรกเพราะปัจจุบันโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมอยู่ระหว่างกำลังก่อสร้างเป็นส่วนใหญ่ และยังมีที่ยังไม่ได้ก่อสร้างอีกหลายแห่ง

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของประชากรแล้ว จากตารางที่ 3.33 จะเห็นได้ว่าแม้จะมีจำนวนประชากรลดลงในระดับจังหวัด กล่าวคือ ในปี 2524-2527 มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น 36,200 คน คิดเป็นร้อยละ 10.16 ส่วนในช่วงหลัง ปี 2527-2534 ภายหลังจากที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแล้ว และได้เปิดดำเนินกิจการไปบ้างแล้ว มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น 25,392 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.47 ซึ่งเป็นการเพิ่มในอัตราที่ลดลง แต่เมื่อพิจารณาในระดับอำเภอพบว่าอำเภอเมืองลำพูน ซึ่งเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือแล้วพบว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างเห็นได้ชัดเจน ในช่วงแรก(พ.ศ.2524-2527) มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น 5,482 คน คิดเป็นร้อยละ 15.14 ส่วนในช่วงหลัง (พ.ศ.2527-2534) มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นถึง 11,901 คน คิดเป็นร้อยละ 46.87 ในขณะที่อัตราการเพิ่มโดยรวมของจังหวัดลดลง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบจำนวนประชากรทั้ง 2 ช่วงแล้ว ปรากฏว่า ประชากรในช่วงหลังเพิ่มมากกว่าช่วงแรกร้อยละ 6.27 (แผนภูมิที่ 3.15)

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ในพื้นที่ศึกษา ตั้งแต่ปี 2527 จนถึง ปี 2534 จะเห็นได้ว่าในระดับตำบล พบว่า เมื่อเปรียบเทียบในช่วงแรก(พ.ศ.2521-2526)และช่วงหลัง(พ.ศ.2527-2533) หลังจากที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแล้ว ในช่วงหลังมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยของแต่ละตำบลสูงกว่าในช่วงแรก (จากตารางที่ 3.34 และแผนภูมิที่ 3.16) โดยเฉพาะในตำบลที่เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ได้แก่ ตำบลมะเขือแจ้ เพิ่มจากร้อยละ 0.64 เป็นร้อยละ 2.08 และตำบลบ้านกลาง เพิ่มจากร้อยละ 0.75 เป็นร้อยละ 2.25 โดยมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น 4,445 คน คือเพิ่มขึ้นจากจำนวน 31,474 คน ในปี 2527 เป็น 35,919 คน ในปี 2534 และจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเป็นประชากรที่พักอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล สำหรับประชากรในเขตเทศบาลนั้นปรากฏว่ามีจำนวนที่ลดลง กล่าวคือ ในปี 2527 ประชากรในเขตเทศบาลมีจำนวน 14,652 คน และประชากรนอกเขตเทศบาลมีจำนวน 16,822 คน ในขณะที่ ปี 2534 ในเขตเทศบาลมีจำนวนประชากร 14,118 คน และประชากรนอกเขตเทศบาลมีจำนวน 21,801 คน ซึ่งนับว่าจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและลดลงนี้มีความสอดคล้องกับลักษณะการขยายตัวของประชากรในพื้นที่ต่างๆ ทั้งนี้เป็นผลมาจากประชากรได้

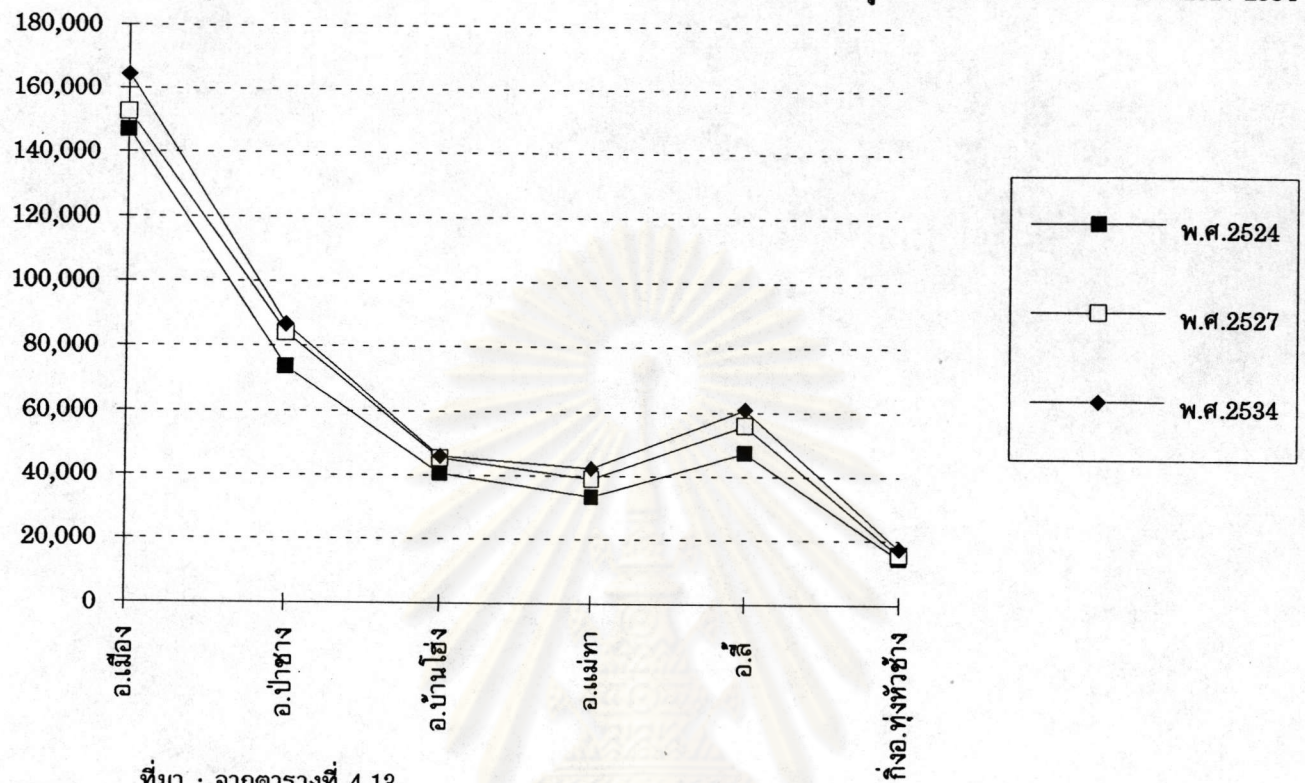
ตารางที่ 3.3 เปรียบเทียบจำนวนประชากรรายอำเภอ จังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2527 และ พ.ศ.2527-2534

อำเภอ	จำนวนประชากร			การเปลี่ยนแปลงประชากร			
				2524- 2527		2527- 2534	
	พ.ศ.2524	พ.ศ.2527	พ.ศ.2534	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อ.เมือง	146,952	152,434	164,335	5,482	15.14	11,901	46.87
อ.ป่าซาง	73,655	84,114	86,655	10,459	28.89	2,541	10.01
อ.บ้านโฮ้ง	40,557	45,344	46,019	4,787	13.22	675	2.66
อ.แม่ทา	33,286	38,908	42,439	5,622	15.53	3,531	13.91
อ.ลี้	47,427	56,045	61,027	8,618	23.81	4,982	19.62
กิ่งอ.ทุ่งหัวช้าง	14,511	15,743	17,505	1,232	3.40	1,762	6.94
จังหวัดลำพูน	356,388	392,588	417,980	36,200	100.00	25,392	100.00

ที่มา : สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

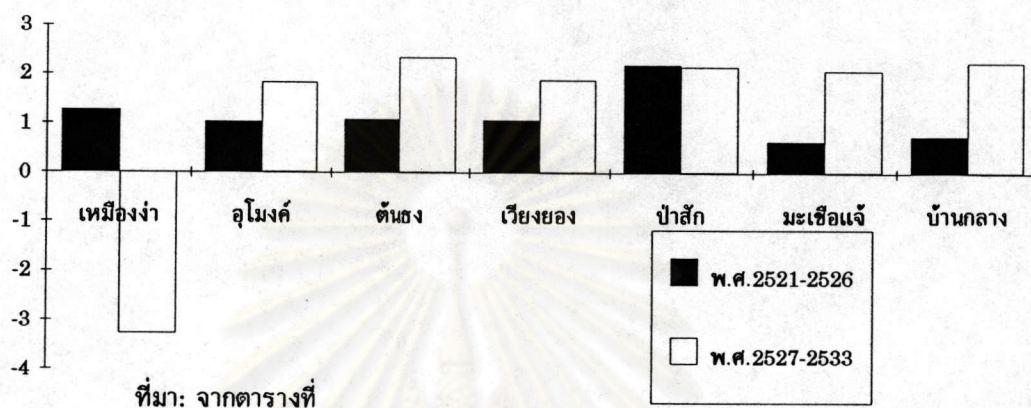
แผนภูมิที่ 3.15 เปรียบเทียบจำนวนประชากรรายอำเภอ จังหวัดลำพูน พ.ศ.2524-2527 และ พ.ศ.2527-2534

ที่มา : จากตารางที่ 4.13

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 3.16 แสดงอัตราการเพิ่มประชากรรายตำบล พ.ศ.2521-2526 และ พ.ศ.2527-2533

ตารางที่ 3.34 แสดงจำนวนประชากรรายตำบลของจังหวัดลำพูนในพื้นที่ศึกษา

ระหว่าง พ.ศ.2521-2526 และ พ.ศ.2527-2533

ตำบล	อัตราเพิ่มประชากร(ร้อยละ)	
	2521-2526	2527-2533
เขมืองง่า	1.26	-3.28
อุโมงค์	1.02	1.82
ต้นธง	1.08	2.34
เวียงยอง	1.07	1.88
ป่าสัก	2.19	2.15
มะเขือแจ้	0.64	2.08
บ้านกลาง	0.75	2.25

ที่มา : กองวิจัย สำนักงานผังเมือง

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

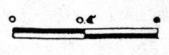
แสดง : ความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ศึกษา

สัญลักษณ์ จำนวนคน/ตร.กม.

	0		1,001 - 4,000
	1 - 1,000		มากกว่า 4,000

มาตราส่วน
กิโลเมตร

ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

แผนที่ 3.15

มีการย้ายที่อยู่อาศัยเข้ามาอยู่ในบริเวณโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือเพิ่มขึ้น

1.3 การอพยพ

เมื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของประชากรแล้ว ส่วนหนึ่งของประชากรย่อมมีการอพยพเคลื่อนย้ายมาจากที่อื่น การอพยพ หมายถึง การย้ายเข้า และ การย้ายออกทั้งของประชากรและแรงงานที่เข้ามาทำงานในจังหวัดลำพูน ซึ่งการอพยพมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงประชากรและแรงงานของจังหวัดนั้น ในการศึกษาจะศึกษาในระดับชุมชน เนื่องจากผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นจะเห็นผลที่ชัดเจนคือ มีผลโดยตรงต่อชุมชนโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จากตารางที่ 3.35 และแผนภูมิที่ 3.17 จังหวัดลำพูนมีประชากรย้ายเข้ามาในปี 2529 เท่ากับ 20,255 คน และในปี 2534 เท่ากับ 21,121 คน และประชากรย้ายออกเท่ากับ 18,385 และ 20,010 คน ในปี 2529 และ 2534 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าอัตราการย้ายถิ่นสุทธิ ในปี 2529 มีมากกว่า ปี 2534 เท่ากับ 0.46 และ 0.26 ตามลำดับ เนื่องจากว่าเมื่อนิคมอุตสาหกรรมก่อสร้างเสร็จในปี 2528 โรงงานอุตสาหกรรมได้เข้ามาดำเนินการก่อสร้างและเปิดดำเนินการในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา ทำให้จำนวนประชากรในช่วงนี้สูงกว่าในปัจจุบันที่มีการอพยพเข้ามาจำนวนหนึ่งแล้ว โดยเฉพาะอำเภอเมืองมีอัตราการย้ายถิ่นสุทธิ ร้อยละ 1.23 มากกว่าอัตราการย้ายเฉลี่ยทั้งจังหวัด รองลงมา คืออำเภอป่าซาง ร้อยละ 0.15 ส่วนในปี 2534 อำเภอแม่ทามีอัตราการย้ายถิ่นสุทธิ ร้อยละ 1.14 และอำเภอป่าซาง ร้อยละ 0.85

2. ประชากรในพื้นที่ศึกษา (เขตผังเมืองรวม)

พื้นที่ศึกษามีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 58 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย เขตเทศบาลเมืองลำพูนหรือตำบลในเมือง และบางส่วนของตำบลต่าง ๆ อีก 7 ตำบล คือ ตำบลเหมืองง่า ตำบลอุโมงค์ ตำบลมะเขือแจ้ ตำบลบ้านกลาง ตำบลเวียงสอง ตำบลต้นธง และตำบลสันป่าสัก ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ในปีพ.ศ. 2534 ในพื้นที่ศึกษามีประชากรรวมทั้งสิ้น 35,919 คน เป็นประชากรในเขตเทศบาล 14,118 คน และประชากรนอกเขตเทศบาล 21,801 คน คิดเป็นร้อยละ 39.31 และ 60.69 ตามลำดับ

2.1 ประชากรในอดีต

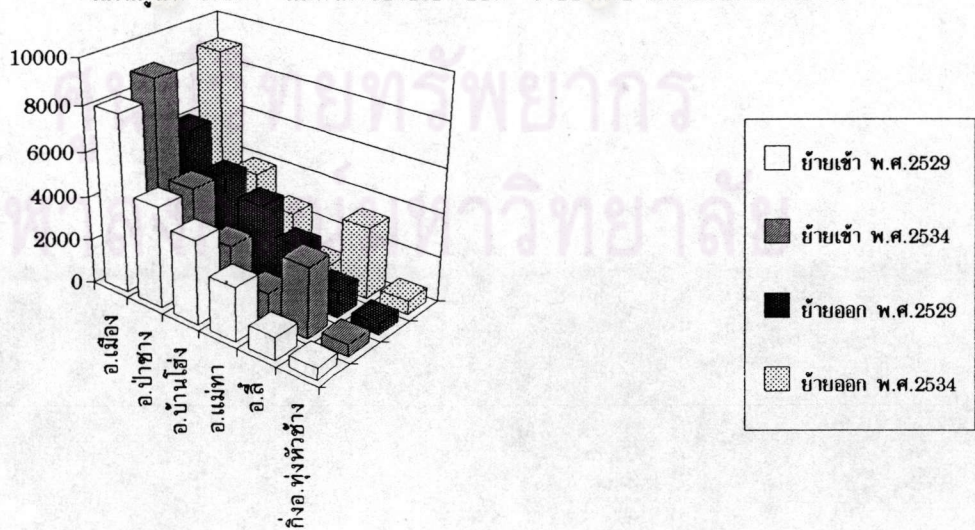
2.1.1 การขยายตัวประชากร

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการเพิ่มประชากรในเขตพื้นที่ศึกษาได้แยกพิจารณาในช่วงเวลาก่อนและหลังการวางและจัดทำผังเมืองรวมเมืองลำพูน ฉบับที่ประกาศเป็นกฎกระทรวงบังคับใช้เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2531

ตารางที่ 3.35 การย้ายถิ่นของประชากรรายอำเภอจังหวัดลำพูน พ.ศ.2529และ2534

อำเภอ	ย้ายเข้า		ย้ายออก		การเปลี่ยนแปลง		อัตราการย้ายถิ่นสุทธิ	
	พ.ศ.2529	พ.ศ.2534	พ.ศ.2529	พ.ศ.2534	พ.ศ.2529	พ.ศ.2534	พ.ศ.2529	พ.ศ.2534
เมือง	8,005	8,902	6,057	8,948	1,948	-46	1.23	-0.03
ป่าซาง	4,559	4,621	4,435	3,879	124	742	0.15	0.85
แม่ทา	2,408	1,243	2,466	760	-58	483	0.15	1.14
บ้านโฮ้ง	3,742	2,662	3,727	2,580	15	82	0.03	0.18
ลี้	1,030	3,146	1,178	3,226	-148	-80	-0.26	-0.13
ทุ่งหัวช้าง	511	547	522	617	-11	-70	-0.07	-0.4
จังหวัดลำพูน	20,255	21,121	18,385	20,010	1,870	1,111	0.46	0.26

แผนภูมิที่ 3.17 แสดงการย้ายเข้า-ออก รายอำเภอ พ.ศ.2529และ2534

ที่มา : จากตารางที่

1) เทศบาลเมืองลำพูน

จากตารางที่ 3.36 ซึ่งแสดงสถิติจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองลำพูนย้อนหลัง เป็นเวลา 20 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2514-2534 เมื่อพิจารณาในช่วงเวลาก่อนการวางผังเมือง คือ ระหว่าง พ.ศ.2517-2526 ปรากฏว่ามีลักษณะการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามปกติ และมีอัตราการเพิ่มร้อยละ 1.46 ต่อปี เมื่อพิจารณาในช่วงเวลาหลังการวางผังเมืองคือในระหว่างปีพ.ศ.2527-2534 พบว่าอัตราการเพิ่มประชากรค่อนข้างต่ำและมีแนวโน้มที่ลดลง คือมีอัตราเพิ่มร้อยละ 0.31

จากอัตราเพิ่มประชากรดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าประชากรในเขตเทศบาลเมืองลำพูนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่ลดลง ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากความสำเร็จของนโยบายการวางแผนครอบครัว โดยจะเห็นได้จากขนาดครัวเรือนเฉลี่ยในปัจจุบันที่มีขนาดเล็กกว่าขนาดครัวเรือนเฉลี่ยในอดีต คือในปัจจุบัน พ.ศ.2534 ชุมชนเทศบาลเมืองลำพูนมีขนาดครัวเรือนเฉลี่ย 3.94 คน ต่อครัวเรือน ในขณะที่ พ.ศ.2527 ขนาดครัวเรือนเฉลี่ยในพื้นที่เดียวกัน เท่ากับ 4.14 คน ต่อครัวเรือน

2) อำเภอเมืองลำพูน

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการเพิ่มประชากร ในเขตอำเภอเมืองลำพูน (นอกเขตเทศบาล) ได้พิจารณาเฉพาะตำบลที่มีพื้นที่อยู่ในเขตผังเมืองรวมลำพูน เมื่อพิจารณาอัตราเพิ่มประชากรในตำบลต่าง ๆ พบว่า ประชากรในเกือบทุกตำบลมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ตำบลที่มีอัตราการเพิ่มประชากรสูง ได้แก่ ตำบลต้นธง ตำบลมะเขือแจ้ และตำบลบ้านกลาง ทั้งนี้เนื่องจากตำบลต้นธงเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลจังหวัดลำพูน สำหรับตำบลมะเขือแจ้และตำบลบ้านกลาง เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

3) ผังเมืองรวมเมืองลำพูน

ในการวางและจัดทำผังเมืองรวมเมืองลำพูน ฉบับที่ประกาศเป็นกฎกระทรวงใช้บังคับในปัจจุบันนั้น ได้คาดประมาณไว้ว่าประชากร ในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน จะมีอัตราการเพิ่มประชากรร้อยละ 2.36 ต่อปี และคาดว่าในปี พ.ศ.2533 จะมีจำนวนประชากรประมาณ 36,300 คน (จากตารางที่ 3.37) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรที่ได้จากการสำรวจจำนวน 36,919 คน นับว่าเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ จำนวนประชากรที่เปลี่ยนแปลงระหว่างปีพ.ศ.2527 กับปีปัจจุบันพบว่ามีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น 4,455 คน คือเพิ่มขึ้นจากจำนวน 31,474 คน ในปี พ.ศ.2527 เป็น 35,919 คน ในปัจจุบัน และจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเป็นประชากรที่พักอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล สำหรับประชากรในเขตเทศบาลนั้น ปรากฏว่ามีจำนวนที่ลดลง กล่าวคือในปี พ.ศ.2527 ประชากรในเขตเทศบาลมีจำนวน 14,562 คน และจำนวน

ตารางที่ 3.36 แสดงจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองลำพูน อำเภอ และจังหวัดลำพูน

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมือง			จำนวนประชากรรวมทั้งอำเภอจังหวัด			
	รวม	ชาย	หญิง	อัตราส่วนระหว่างเพศ		อำเภอเมือง	จังหวัด
				ชาย	หญิง		
2514	11,698	5,785	5,913	97.84	100	113,578	308,266
2515	11,615	5,794	5,821	99.54	100	114,612	312,598
2516	11,593	5,783	5,810	99.54	100	125,766	334,296
2517	12,305	6,095	6,210	98.15	100	125,685	336,802
2518	12,323	6,141	6,182	98.34	100	125,937	338,521
2519	12,812	6,359	6,453	98.54	100	125,352	339,689
2520	12,744	6,408	6,336	101.14	100	127,572	341,194
2521	12,852	6,470	6,382	101.38	100	127,897	342,941
2522	12,900	6,451	6,449	100.03	100	128,284	345,608
2523	12,884	6,416	6,468	99.2	100	132,825	353,601
2524	13,579	6,789	6,790	99.99	100	133,373	356,388
2525	13,819	6,916	6,903	100.19	100	133,803	368,972
2526	14,030	7,073	6,957	101.67	100	134,172	382,632
2527	14,367	7,229	7,138	101.27	100	138,067	392,588
2528	14,442	7,256	7,186	100.97	100	141,666	398,292
2529	14,279	7,185	7,094	101.28	100	144,740	402,304
2530	14,310	7,205	7,105	101.41	100	145,382	404,361
2531	14,727	7,396	7,331	100.89	100	146,414	409,357
2532	14,729	7,397	7,332	100.89	100	148,362	414,515
2533	14,639	7,285	7,354	99.06	100	129,229	417,565

ที่มา : กองการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ประชากรนอกเขตเทศบาลมีจำนวน 16,822 คน ในขณะที่ในปัจจุบันเขตเทศบาลมีจำนวนประชากร 14,118 คน และประชากรนอกเขตเทศบาลมีจำนวน 21,801 คน ซึ่งนับว่าจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและลดลงนี้มีความสอดคล้องกับลักษณะการขยายตัวของประชากรในพื้นที่ต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

2.2 ประชากรปัจจุบัน

2.2.1 ความหนาแน่นและการกระจายตัวประชากร

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับความหนาแน่นประชากร พบว่า ผังเมืองรวมเมืองลำพูนมีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ยประมาณ 619 คน ต่อตารางกิโลเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับความหนาแน่นประชากรระหว่างพื้นที่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า ในเขตเทศบาลมีความหนาแน่นประชากรสูงกว่าพื้นที่นอกเขตเทศบาล ไม่ต่ำกว่า 5 เท่า กล่าวคือ ชุมชนเทศบาลเมืองลำพูนมีความหนาแน่นประชากร 2,424 คนต่อตารางกิโลเมตร ในขณะที่ชุมชนนอกเขตเทศบาลมีความหนาแน่นประชากรเพียง 422 คน ต่อตารางกิโลเมตร

สำหรับความหนาแน่นประชากรรายเขตสำรวจนั้น สามารถแบ่งกลุ่มเขตสำรวจตามความหนาแน่นประชากรได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

ก. กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ไม่มีประชากรพักอาศัยอยู่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สถาบันได้แก่ เขต 10 ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา เขต 11 ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณสุขปกศ และสาธารณสุขการ และเขต 8 ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ยังได้แก่ เขต 7 ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ข. กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรระหว่าง 1-1,000 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขต 1 ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย เขตที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม และเขต 11 ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณสุขปกศ และสาธารณสุขการ

ค. กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรระหว่าง 1,001-4,000 คน ต่อตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขต 2 ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง

ง. กลุ่มที่ 4 กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรระหว่าง 4,001-40,000 คน ต่อตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขต 3 ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก และเขต 9 ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

เมื่อพิจารณาความหนาแน่นประชากรจำแนกตามประเภทการใช้ที่ดิน (จากตารางที่ 3.38) พบว่าเขตที่มีความหนาแน่นประชากรสูงสุด คือ เขต 3 เขตสีน้ำตาลอ่อน

ตารางที่ 3.37 การคาดการณ์จำนวนประชากรในอนาคต

พ.ศ.	จำนวนประชากร
2529	31,474
2532	35,400
2533	36,300
2537	39,900
2542	44,800
2547	50,500

หมายเหตุ ผังเมืองรวมเมืองลำพูน ฉบับที่ประกาศกฎกระทรวงบังคับใช้ในปัจจุบัน

ตารางที่ 3.38 แสดงความหนาแน่นของประชากร จำแนกตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในพื้นที่ศึกษา

เขตสำรวจ	พื้นที่ ตร.กม.	ประชากร (คน)	ความหนาแน่น คน/ตร.กม.
ผังเมืองรวมเมืองลำพูน	58.000	35,919	619
เขต 1	20.234	14,083	696
เขต 2	3.562	7,644	2146
เขต 3	0.900	3,763	4181
เขต 4	3.272	83	25
เขต 5	0.431	4	9
เขต 6	26.686	6,155	231
เขต 7	0.106	0	0
เขต 8	0.391	198	506
เขต 9	0.686	3,266	4761
เขต 10	0.554	0	0
เขต 11	0.626	723	1156
พื้นที่ พินน้ำ	0.552	0	0

ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย มีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 4,761 คน ต่อตารางกิโลเมตร รองลงมา คือ เขต 3 สีแดง ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก มีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 4,181 คน ต่อตารางกิโลเมตร

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการกระจายตัวประชากรในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เกาะกลุ่มหนาแน่นบริเวณภายในคูเมือง ซึ่งเป็นเมืองเก่า และเป็นศูนย์กลางของผังเมืองรวมเมืองลำพูน ประชากรจะกระจายตัวไปตามถนนสายหลัก ซึ่งมีลักษณะเป็นรัศมีแยกจากศูนย์กลางออกไป โดยเฉพาะทางด้านเหนือริมถนนเจริญราษฎร์มีบทบาทเป็นศูนย์กลางการค้าส่งและค้าปลีกนอกจากนี้ยังมีชุมชนกระจุกตัวอยู่ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 114 และทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1015 ส่วนพื้นที่ทางด้านตะวันออกของผังเมืองรวมเมืองลำพูน เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ซึ่งเป็นถนนเลียบเมืองผ่านไปอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ทางด้านเหนือ และไปจังหวัดลำปางทางด้านใต้

2.2.2 โครงสร้างประชากร

จากตารางที่ 3.39 แสดงโครงสร้างประชากรตามหมวดอายุ และเพศ จากจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 35,919 คน จำแนกออกเป็นเพศชาย 17,389 คน และเพศหญิง 18,530 คน อัตราส่วนระหว่างเพศชายกับเพศหญิง เท่ากับ 94 ต่อ 100 หมวดอายุที่มีประชากรสูงสุด คือ 30-34 ปี รองลงมา คือ 35-39 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มอายุในวัยทำงานและกลุ่มอายุ 15-64 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยทำงาน มีจำนวนประชากร 26,183 คน หรือประมาณร้อยละ 72.89 ของประชากรทั้งหมด และกลุ่มหญิงในวัยเจริญพันธุ์ อายุ 15-49 ปี มีจำนวน 10,644 คน หรือร้อยละ 29.63

เมื่อพิจารณาโครงสร้างประชากรจำแนกตามที่พักอาศัย (ดูตาราง ผ.4 และผ.5) พบว่า โครงสร้างประชากรทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีองค์ประกอบและลักษณะต่างๆ ที่คล้ายคลึงกับโครงสร้างของประชากรทั้งเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน

จากการเปรียบเทียบโครงสร้างประชากร ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ระหว่าง ปีพ.ศ.2527 กับ ปีพ.ศ.2534 (ดูตาราง ผ.6) พบว่า มีความเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบทางด้านเพศ กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2527 อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 100 คน เท่ากับ 101.67 แต่ปรากฏว่าในปี พ.ศ.2534 อัตราส่วนดังกล่าวเท่ากับ 97.12 เมื่อพิจารณาตามหมวดอายุ พบว่ามีสัดส่วนคล้ายคลึงกัน ซึ่งมีผลทำให้อัตราส่วนการะร่วมยังคงเดิมโดยในปี พ.ศ.2527 มีอัตราส่วนการะร่วมเท่ากับ 36 และ ในปีพ.ศ.2534 อัตราส่วนดังกล่าวเท่ากับ 39

ตารางที่ 3.39 โครงสร้างตามหมวดอายุและเพศ ในพื้นที่ศึกษา

หมวดอายุ	ชาย	หญิง	รวม	อัตราส่วนระหว่างเพศ		อัตราส่วนระหว่างหมวดอายุ		
				ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	รวม
0 - 4	913	828	1,741	52.44	47.56	2.54	2.31	4.85
5 - 9	1,245	1,043	2,288	54.41	45.59	3.47	2.90	6.37
10 - 14	1,706	1,332	3,038	56.16	43.84	4.75	3.71	8.46
15 - 19	1,242	1,457	2,699	46.02	53.98	3.46	4.06	7.51
20 - 24	1,566	1,483	3,049	51.36	48.64	4.36	4.13	8.49
25 - 29	1,448	1,756	3,204	45.19	54.81	4.03	4.89	8.92
30 - 34	1,780	1,841	3,621	49.16	50.84	4.96	5.13	10.08
35 - 39	1,372	2,018	3,390	40.47	59.53	3.82	5.62	9.44
40 - 44	1,015	1,076	2,091	48.54	51.46	2.83	3.00	5.82
45 - 49	889	1,013	1,902	46.74	53.26	2.48	2.82	5.30
50 - 54	897	1,098	1,995	44.96	55.04	2.50	3.06	5.55
55 - 59	1,153	1,174	2,327	49.55	50.45	3.21	3.27	6.48
60 - 64	882	1,023	1,905	46.30	53.70	2.46	2.85	5.30
65 - 69	447	557	1,004	44.52	55.48	1.24	1.55	2.80
70 - 74	455	311	766	59.40	40.60	1.27	0.87	2.13
75 ปีขึ้นไป	379	520	899	42.16	57.84	1.06	1.45	2.50
รวม	17,389	18,530	35,919	48.41	51.59	48.41	51.59	100.00

ที่มา : กองวิจัย สำนักงานผังเมือง

2.2.3 องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจของประชากร

ลักษณะทางเศรษฐกิจของประชากรมีอยู่หลายลักษณะด้วยกัน แต่ที่สำคัญและจะนำมาพิจารณาในรายละเอียด ได้แก่ ลักษณะเกี่ยวกับแรงงาน

ประชากรวัยแรงงาน จากจำนวนประชากรที่พักอาศัยอยู่ในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน รวมทั้งสิ้น 35,919 คน เป็นประชากรวัยแรงงาน หรือประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป 31,244 คน คิดเป็นร้อยละ 86.98 ของประชากรทั้งหมด ในจำนวนนี้ แบ่งออกเป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน 20,420 คน หรือร้อยละ 56.85 และ ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 10,824 คน หรือร้อยละ 30.13 (ดูตารางที่ 3.40)

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับขนาดของกำลังแรงงานระหว่างชุมชนต่างๆ ที่อยู่ในเขตผังเมืองรวม ปรากฏว่า ชุมชนนอกเขตเทศบาลมีขนาดของกำลังแรงงานมากกว่าชุมชนในเขตเทศบาล กล่าวคือ บริเวณนอกเขตเทศบาลมีกำลังแรงงาน 12,416 คน ในขณะที่เขตเทศบาลมีจำนวนประชากร 8,002 คน เหตุผลที่สำคัญก็เนื่องจากในบริเวณนอกเขตเทศบาลมีแหล่งจ้างงานที่สำคัญ คือ นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ และเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของกำลังแรงงานต่อประชากรทั้งหมดของทั้งสองพื้นที่ พบว่าชุมชนเทศบาลมีสัดส่วนดังกล่าวต่ำกว่าสัดส่วนของชุมชนนอกเขตเทศบาลเพียงเล็กน้อย (ดูตารางที่ 3.40)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างทางด้านเพศ และอายุของประชากรวัยแรงงาน (ตารางที่ ผ.7) พบว่า ประชากรวัยแรงงานในเขตผังเมืองรวมเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ในอัตราส่วนหญิงต่อชายเท่ากับ 52.50 และ 47.50 และเมื่อพิจารณาตามเขตที่พักอาศัย พบว่า ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีอัตราส่วนประชากรวัยแรงงานเพศหญิงต่อเพศชายลักษณะเดียวกับเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน

สาธารณูปโภค-สาธารณูปการ

1. สาธารณูปโภค

1.1 การคมนาคม

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดลำพูนและกรุงเทพมหานคร มี 2 ทางคือ

1.1.1 ทางบก โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (ประมาณ 70 กิโลเมตร) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 อีกประมาณ 619 กิโลเมตร รวมระยะทางประมาณ 689 กิโลเมตร โดยทางรถไฟระยะทางประมาณ 729 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 14 ชั่วโมง

ตารางที่ 3.40 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย ในพื้นที่ศึกษา

ประชากร	เขตที่อยู่อาศัย					
	พื้นที่ศึกษา		ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประชากรรวม	35,919	100.00	14,118	100.00	21,801	100.00
1. ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 11 ปี ขึ้นไป)	31,244	86.98	12,089	85.63	19,155	87.86
1.1 ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	20,420	56.85	8,002	56.68	12,418	56.96
- ผู้มีงานทำ	19,359	53.90	7,489	53.05	11,870	54.45
- ผู้ว่างงาน (กำลังหางานทำ)	1,061	2.95	513	3.63	548	2.51
1.2 ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	10,324	28.74	4,087	28.95	6,737	30.90
- แม่บ้าน	3,240	9.02	984	6.97	2,256	10.35
- นักเรียน	4,095	11.40	1,774	12.57	2,321	10.65
- ไม่สามารถทำงานได้	3,039	8.46	1,101	7.80	1,938	8.89
- อื่น ๆ	450	1.25	228	1.61	222	1.02
2. ประชากรนอกวัยแรงงาน (อายุต่ำกว่า 11 ปี)	4,675	13.02	2,029	14.37	2,646	12.14

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง พ.ศ.2534

ก. ทางรถยนต์ จังหวัดลำพูนสามารถติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง โดยทางรถยนต์ได้หลายจังหวัด ดังนี้

- ติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ระยะทางประมาณ 33 กิโลเมตร (สายซูเปอร์ไฮเวย์ ลำปาง-เชียงใหม่)
- ติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 ระยะทางประมาณ 26 กิโลเมตร
- ติดต่อกับจังหวัดลำปาง ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร และทางจังหวัดลำปาง สามารถติดต่อกับจังหวัดพะเยา และ เชียงราย โดยอาศัยทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1
- ติดต่อกับจังหวัดเชียงราย โดยออกจากจังหวัดลำพูนเข้าสู่ จังหวัดเชียงใหม่ แล้วเดินทางตามทางหลวงจังหวัด หมายเลข 1019 ระยะทางประมาณ 210 กิโลเมตร ซึ่งปัจจุบันประชาชนนิยมเส้นทางสายนี้มากเพราะสะดวกและรวดเร็วกว่าทางอื่น
- ติดต่อกับจังหวัดแพร่และน่านได้โดยอาศัยทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 11 ผ่านจังหวัดลำปาง จนถึงอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ แล้วเลี้ยวเข้าสู่ทางหลวง จังหวัด หมายเลข 101 สู่อำเภอแพร่ และน่าน ตามลำดับ

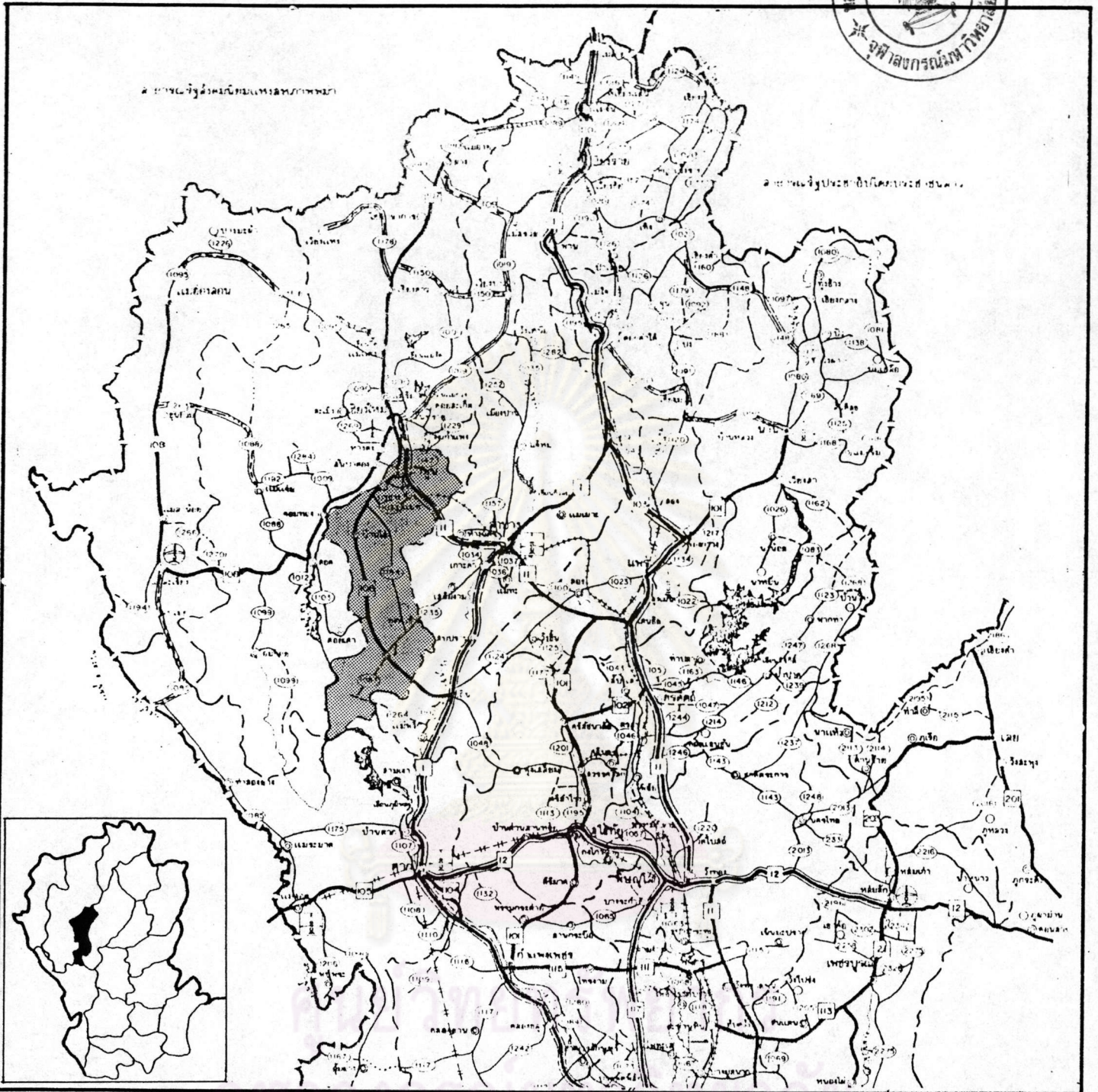
อย่างไรก็ตาม สำหรับถนนที่เชื่อมต่อระหว่างอำเภอ ตำบล กับ หมู่บ้าน และถนนที่เชื่อมกับทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และชนบทยังเป็นถนนลูกรังอยู่บ้าง แต่ก็สามารถใช้งานได้ คือ เฉพาะบางเส้นทาง ทำให้การคมนาคมไม่สะดวกเท่าที่ควร ก่อให้เกิด ความเสียหายแก่สินค้าเกษตรกรรมบางประเภท ปัจจุบันจังหวัดลำพูนมีสถานีขนส่งรถยนต์โดยสาร ที่ถาวรแล้ว

ข. ทางรถไฟ มีขบวนรถไฟขึ้นและล่อง ผ่านสถานีรถไฟจังหวัด ลำพูน เป็นขบวนรถสินค้า 11 ขบวน และขบวนรถโดยสาร 9 ขบวน ได้แก่ รถโดยสารธรรมดา รถเร็ว รถด่วน ระยะทางรถไฟที่ผ่านจังหวัดมีความยาว 68 กิโลเมตร สถานีรถไฟจังหวัด ลำพูนมี 6 สถานี คือ สถานีป่าเส้า - ลำพูน - หนองหล่ม - ศาลาแม่ทา - ทาชมภู และขุนตาน ระยะทางจาก กรุงเทพมหานคร ถึง ลำพูน ยาว 729 กิโลเมตร

ค. ทางอากาศ ไม่สามารถติดต่อกับจังหวัดลำพูนได้โดยตรงแต่ ทำได้โดยการเดินทางด้วยเครื่องบินมายังจังหวัดเชียงใหม่ ใช้เวลาประมาณ 45 นาที แล้วต่อรถ จากจังหวัดเชียงใหม่มาจังหวัดลำพูน ใช้เวลาประมาณ 30 นาทีเท่านั้น ซึ่งนับว่าสะดวกและรวดเร็วกว่าทางอื่นมาก

1.2 การสื่อสาร

1.2.1 การไปรษณีย์โทรเลข ในจังหวัดลำพูน มีดังนี้

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

แสดง : โครงข่ายถนนในภาคเหนือ

สัญลักษณ์

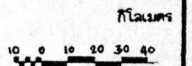
	ทางหลวงแผ่นดิน		ทางที่รถยนต์เดินได้ทุกฤดูกาล
	ทางหลวงจังหวัด		ทางที่รถยนต์เดินได้เฉพาะฤดูแล้ง
	ทางรถไฟ		ทางที่รถยนต์เดินไม่ได้เลย
	สนามบินนานาชาติ		ทางรถไฟโครงการ
	สนามบินพาณิชย์		เส้นทางเลขหมายใหม่ปรับปรุง
	โครงการปรับปรุงสนามบิน		โครงการขยายผิวจราจร 4 เลน
ตามแผนระบบการจราจรทางหลวง
	สถานีขนส่งผู้โดยสารทางบก		
	เขื่อน		

ที่มา : สำนักผังเมือง

เหนือ

มาตราส่วน

แผนที่ 3.16

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขลำพูน
- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขป่าซาง
- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขบ้านโฮ้ง
- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขลี้
- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขแม่ทา
- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง

นอกจากนี้ยังมีที่รับส่งไปรษณีย์ตำบลอีก 2 แห่ง คือ

- ที่รับส่งไปรษณีย์ตำบลตากาศ
- ที่รับส่งไปรษณีย์ตำบลอุโมงค์

สำหรับท้องที่อยู่นอกเขตจ่ายไปรษณีย์นั้น กำหนดให้ กำหนดให้ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน
ของแต่ละตำบลรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์

1.2.2 โทรศัพท

จังหวัดลำพูนมีชุมสายโทรศัพท์ 3 แห่งคือที่ทำการชุมสายโทรศัพท์
จังหวัดลำพูน ที่ทำการชุมสายโทรศัพท์นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน และที่ทำการ
ชุมสายโทรศัพท์ป่าซาง ซึ่งทั้ง 3 แห่งนี้ สามารถให้บริการด้านโทรศัพท์ทั้งภายในจังหวัดและทาง
ไกลติดต่อกับกรุงเทพฯและจังหวัดอื่น ๆ ได้โดยตรงขณะนี้ชุมสายโทรศัพท์แต่ละแห่งได้ให้บริการ
ประชาชนแล้ว ดังนี้

ก. ชุมสายโทรศัพท์ลำพูน เป็นชุมสายขนาด 1,600 เลขหมาย
ซึ่งแยกเป็นระบบหมุน 1,000 เลขหมาย และระบบกดปุ่ม 600 เลขหมาย ขณะนี้ได้ให้บริการ
ประชาชนไปแล้ว จำนวน 1,600 เลขหมาย ในท้องที่ตำบลริมปิง ตำบลในเมือง ตำบลต้นธง
ตำบลอุโมงค์ ตำบลป่าสัก ตำบลเหมืองง่า ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ข. ชุมสายนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนเป็นชุมสาย
ขนาด 600 เลขหมาย เป็นระบบแบบกดปุ่ม ทั้ง 600 เลขหมาย ขณะนี้ได้ให้บริการประชาชนไป
แล้วจำนวน 48 เลขหมาย ในท้องที่ ตำบลเหมืองง่า ตำบลบ้านกลาง ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอ
เมืองลำพูน

ค. ชุมสายโทรศัพท์ป่าซางเป็นชุมสายขนาด 1,000 เลขหมาย
เป็นระบบแบบหมุนขณะนี้ได้ให้บริการประชาชนไปแล้วจำนวน 602 เลขหมายในท้องที่ตำบลป่าซาง
ตำบลปากบ่อง ตำบลม่วงน้อย ตำบลมะกอก ตำบลแม่แรง และ ตำบลหนองขวง อำเภอป่าซาง
และตำบลเหมืองจี้ ตำบลบ้านแป้น อำเภอเมืองลำพูน ปัจจุบันชุมสายโทรศัพท์ป่าซางได้เปิดเป็น
ชุมสายโทรศัพท์ประเภท 1 แล้ว คือ มีหัวหน้าที่ทำการชุมสายโทรศัพท์ป่าซางเป็นผู้บริหารงาน
ชุมสายแล้ว

1.2.3 ประปา

ปัจจุบันการประปาของจังหวัดลำพูนมีกำลังการผลิต 2,880 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ซึ่งใช้แหล่งน้ำผิวดินจากแม่น้ำกวัง และน้ำบาดาลจากบ่อบาดาล ในบริเวณ การประปา จำนวน 4 บ่อ ในปี 2533 ผลิตน้ำประปาได้ทั้งสิ้น 2,880 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และได้จำหน่ายน้ำไปทุกกรณีรวม 77,360 ลูกบาศก์เมตร ต่อเดือน เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 5,104,296 บาท โดยให้บริการถึงน้ำสะอาดแก่ประชาชน จำนวน 3,201 ครอบครัว

1.2.4 ไฟฟ้า

ในปี 2533 การไฟฟ้าจังหวัดลำพูน มีรายได้ 79,825 ล้านบาท จากจำนวนผู้ใช้ไฟ 70,481 ราย หน่วยจำหน่าย 50,898 ล้านหน่วย โครงการปี 2534 มีดังนี้

โครงการพัฒนาไฟฟ้าหมู่บ้าน	ระยะทาง แรงสูง	ระยะทาง แรงต่ำ	จำนวนผู้ใช้ไฟ (ราย)
1. ขยายเขตระบบจำหน่าย บ้านหมู่ 5 ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมืองลำพูน	1,572.00	0.428	56
2. ขยายเขตระบบจำหน่าย บ้านหมู่ 7 ตำบลเหล่าสาว อำเภอบ้านโฮ้ง	—	4.665	33
3. ขยายเขตระบบจำหน่าย บ้านหมู่ 2 ตำบลทาบลาด อำเภอแม่ทา	2.428	0.372	12
4. ขยายเขตระบบจำหน่าย บ้านหมู่ 1 ตำบลบ้านป่าง กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง	4.52	0.95	15
5. ขยายเขตระบบจำหน่าย บ้านหมู่ 10 ตำบลบ้านป่าง กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง	5.00	1.68	22

2. สาธารณูปการ

2.1 การศึกษา

จังหวัดลำพูนมีสถานศึกษาทั้งสิ้น 322 แห่ง แยกเป็นการศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา 15 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 281 แห่ง สำนักงานกรรมการการศึกษาเอกชน 15 แห่ง กรมอาชีวศึกษา 2 แห่ง กรมการศาสนา (โรงเรียนพระ-

ปรีชิตธรรม แผนกสามัญ) 5 แห่งและเทศบาล 4 แห่ง นอกจากนี้ยังมีการให้การศึกษาแก่ประชาชน ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนดำเนินการอยู่ เช่น การฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น การจัดการศึกษาแบบกลุ่มสนใจ การจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชน เป็นต้น

จำนวนครูในสถานศึกษาทั้งสิ้น 4,501 คน นักเรียน 55,837 คน อัตราเฉลี่ยระหว่างครูกับนักเรียน เท่ากับ 1:14 สถานศึกษากับนักเรียน เท่ากับ 1:173 ลักษณะการจัดการศึกษาระดับจังหวัดจัดทำในระบบ 6:3:3

ในการพิจารณาคุณภาพของประชากรพิจารณาได้จากการศึกษาของประชากร สถาบันการศึกษาจึงนับเป็นแหล่งสำคัญในการพัฒนาประชากรซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน

ชุมชนเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน มีสถาบันการศึกษาทั้งหมด 23 แห่ง สอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอาชีวศึกษา สถาบันการศึกษาเหล่านี้กระจายอยู่ทั่วไปในเขตผังเมืองรวม โดยอยู่ในเขตเทศบาล 11 แห่ง และนอกเขตเทศบาล 12 แห่ง สถาบันการศึกษาในบริเวณนอกเขตเทศบาลเป็นสถานศึกษาที่สอนในระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับ การให้บริการการศึกษาในชุมชนเป็นการให้บริการในภาครัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ คือเป็นโรงเรียนรัฐบาล 18 แห่ง เอกชน 5 แห่ง (ตารางที่ ผ.8)

จำนวนนักเรียนที่เข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาเหล่านี้มีทั้งสิ้น 13,743 คน ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษาที่มีประมาณร้อยละ 36.86 ของนักเรียนทั้งหมด รองลงมา เป็นนักเรียนในระดับมัธยมต้น และก่อนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.76 และ 16.51 ของนักเรียนทั้งหมด ตามลำดับ สำหรับการศึกษาระดับสูงขึ้นมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลายสามัญ และสาขาอาชีพ มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือประมาณร้อยละ 13 ของนักเรียนทั้งหมด การศึกษาระดับอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นระดับสูงสุดของชุมชนมีเพียงร้อยละ 1.41 ของนักเรียนทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการศึกษาระดับสูงยังมีน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่อยู่ใกล้เคียงกับจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภาคเหนือ และการคมนาคมสะดวกสามารถเดินทางเข้าไปศึกษาต่อในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้

เมื่อพิจารณาถึงภูมิฐานะของนักเรียนในชุมชน จะพบว่าผู้ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน ส่วนใหญ่เป็นประชากรชุมชนนี้เอง โดยจะเป็นนักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่าผู้มีภูมิฐานะอยู่ในเขตเทศบาล เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่อกำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และ โรงเรียนในระดับนี้ตั้งอยู่บริเวณนอกเขตเทศบาลเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นนักเรียนในระดับประถมศึกษา จึงสามารถเข้าศึกษาในโรงเรียนใกล้บ้านได้อย่างสะดวก ส่วนนักเรียนจากต่างจังหวัดซึ่งเข้ามาศึกษาในระดับสูงนั้นมีเล็กน้อย

เมื่อจำแนกการใช้ที่ดินตามระดับสูงที่สุดที่สถาบันการศึกษานั้น ๆ เปิดสอน สามารถจำแนกโรงเรียนได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. โรงเรียนอนุบาล 1 แห่ง ใช้พื้นที่ 1 ไร่ 3 งาน 80 ตารางวา มีความหนาแน่นของนักเรียน เฉลี่ย 64 คนต่อไร่

2. โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งสอนทั้งระดับอนุบาลและประถมศึกษา มี 18 แห่ง ใช้พื้นที่ 118 ไร่ 16 ตารางวา มีความหนาแน่นของนักเรียนเฉลี่ย 54 คนต่อไร่

3. โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งรวมทั้งสายสามัญและสายอาชีพ มี 3 แห่ง ใช้พื้นที่ 89 ไร่ 1 งาน 62 ตารางวา มีความหนาแน่นของนักเรียนเฉลี่ย 59 คนต่อไร่

4. อาชีวศึกษา มี 1 แห่ง ใช้พื้นที่ 25 ไร่ 3 งาน 80 ตารางวา มีความหนาแน่นของนักเรียนเฉลี่ย 76 คนต่อไร่

จะเห็นได้ว่าการใช้ที่ดินของโรงเรียนแต่ละระดับ มีความหนาแน่นของนักเรียนเฉลี่ยไม่เกิน 100 คน ต่อไร่ ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้มีเนื้อที่บริเวณเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

สำหรับคุณภาพในการให้บริการทางการศึกษาของชุมชนนั้น วิเคราะห์จากสัดส่วนการให้บริการตามระดับการศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ (ตารางที่ ผ.9) จะพบว่า อยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงกับมาตรฐานแทบทุกระดับ ยกเว้นระดับประถมศึกษาซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน ฉะนั้นในการขยายการให้บริการทางการศึกษาจึงควรคำนึงถึงการให้บริการในระดับนี้เป็นสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการให้บริการในระดับสูงเนื่องจากสภาพครอบครัวปัจจุบันมีความจำเป็นเกี่ยวกับการดูแลเด็กก่อนวัยเรียน

2.2 การสาธารณสุข

จังหวัดลำพูน มีโรงพยาบาลที่เปิดดำเนินการแล้วจำนวน 6 แห่ง คือ โรงพยาบาล ประจำจังหวัด 1 แห่ง และโรงพยาบาลประจำอำเภออีก 5 แห่ง ได้แก่

- โรงพยาบาลลำพูน (โรงพยาบาลประจำจังหวัด)
- โรงพยาบาลป่าซาง
- โรงพยาบาลบ้านโฮ้ง
- โรงพยาบาลแม่ทา
- โรงพยาบาลลี้
- โรงพยาบาลทุ่งหัวช้าง

นอกจากนี้ ยังมีสถานอนามัย และศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลที่เปิดดำเนินการแล้วรวม 57 แห่ง ในท้องที่อำเภอต่าง ๆ 5 อำเภอ และอีก 1 กิ่งอำเภอ

ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่มีต่อจังหวัดลำพูน

แสดง : ที่ตั้งและระดับการศึกษาของสถานศึกษา

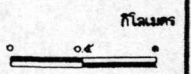
สัญลักษณ์

⊖ อนุบาล	● มัธยม
○ ประถม	▲ อนุบาล-ประถม-มัธยม
○ อนุบาล-ประถม	△ อาชีวะ

เหนือ

มาตราส่วน

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง

แผนที่ 3.18

สถานบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ที่อยู่ในเขตผังเมืองรวม เมืองลำพูน ปัจจุบันมีโรงพยาบาลประจำจังหวัดขนาด 256 เตียง 1 แห่ง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองลำพูน สถานีอนามัยต้นธง และสถานีอนามัยเวียงของมีบุคลากรทางด้านสาธารณสุข ดังนี้

แพทย์	จำนวน	20 คน
พยาบาล	จำนวน	137 คน
ผู้ช่วยพยาบาล	จำนวน	51 คน

เมื่อพิจารณาถึงการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขในอดีต ระยะ 7 ปีที่ผ่านมา เปรียบเทียบกับปัจจุบัน พบว่า มีแนวโน้มดีขึ้นเล็กน้อย จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ ทำให้สัดส่วนในการให้บริการต่อประชาชนอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้น

ตารางที่ 3.41 เปรียบเทียบสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากร ในเขตผังเมืองรวมเมืองลำพูน พ.ศ.2527 และ 2534

สัดส่วน	พ.ศ. 2527	พ.ศ. 2534
แพทย์/ประชากร	1 : 3,385	1 : 1,796
พยาบาล/ประชากร	1 : 700	1 : 262
ผู้ช่วยพยาบาล/ประชากร	1 : 549	1 : 704
เตียงคนไข้/ประชากร	1 : 173	1 : 140

ที่มา: กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

